

Влада на Република Северна Македонија

ФИСКАЛНА СТРАТЕГИЈА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2027 - 2031 ГОДИНА

Скопје, април 2026

Резиме на Фискалната стратегија на Република Северна Македонија за 2027 – 2031 година

Фискалната стратегија е документ, кој се подготвува врз основа на Законот за буџети и во кој се дадени среднорочните насоки и цели на фискалната политика, основните макроекономски проекции, износите за главните категории проценети приходи и расходи, како и проекциите за буџетскиот дефицит и долгот за следните 5 години.

Фискалната стратегија претставува систематски и среднорочен пристап кон управувањето со јавните финансии, насочен кон макроекономска стабилност, одржливост на јавниот долг и поддршка на економскиот развој. Оваа Фискална стратегија се носи во услови на зголемени надворешни ризици и кризна состојба со нафтата и нафтените деривати, кои придонесуваат кон дополнителни фискални притисоци врз буџетот, стопанството и животниот стандард на граѓаните.

Главни цели на среднорочната фискална рамка се:

- обезбедување на одржливи и стабилни јавни финансии на среден и долг рок
- спроведување на постепена и одговорна фискална консолидација преку намалување на буџетскиот дефицит,
- зачувување на макроекономската и финансиската стабилност во услови на енергетска и ценовна нестабилност, како и
- создавање услови за одржлив економски раст и зголемување на економската отпорност на идни кризи.

Фискалната стратегија на Владата се темели на следните клучни принципи:

- Фискална одговорност и дисциплина – планирање и користење на јавните средства во рамки на реални и одржливи фискални можности,
- Постепеност и предвидливост – фискалната консолидација се спроведува фазно, без нагли ограничувања кои би можеле да предизвикаат економски шокови,
- Социјална правичност – заштита на најранливите категории на население од негативните ефекти на кризата и фискалните прилагодувања, како и
- Транспарентност и отчетност – јасно дефинирани мерки и механизми за следење и известување.

Преку јасно дефинирани цели, принципи и мерки, Владината фискална стратегија обезбедува балансиран пристап кон справување со тековните фискални и економски предизвици. Фокусот на фискална консолидација создава солидна основа за зачувување на стабилноста и обезбедување одржлив и инклузивен економски развој. Притоа, буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП се намалува од 3,5% во 2027 година, 3% во 2028 година, 2,8% во 2029, 2030 и 2031 година.

СОДРЖИНА

Вовед	4
1. Макроекономски движења и проекции	5
1.1 Меѓународни економски движења и проекции	5
1.2 Тековни економски движења	9
1.3 Среднорочни макроекономски проекции	13
2. Буџет на Република Северна Македонија (Буџет на централна власт и фондови)	16
2.1 Остварувања во 2025 година	16
2.2 Буџет на Република Северна Македонија за 2026 година	17
2.3 Остварувања во првиот квартал во 2026 година	18
2.4 Среднорочна рамка на Буџетот на РСМ за периодот 2027 - 2031 година	20
2.4.1 Приходи	21
2.4.2 Расходи	27
2.4.3 Дефицит на Буџетот на РСМ и финансирање	33
2.4.4 Буџет на општа влада (консолидиран буџет на РСМ и буџет на општини)	34
2.4.5 Анализа на трошоците	35
2.4.6 Секторски пристап на расходите	35
2.5 Буџет на локалната власт	53
2.5.1 Буџет на локалната власт	53
2.5.2 Остварувања во периодот јануари – март 2026 година	56
2.5.3 Среднорочна рамка за буџетот на локална власт	58
2.6 Јавни претпријатија и трговски друштва во државна сопственост – Мониторинг и финансиски перформанси	60
3. Други аспекти и унапредување на управувањето со јавните финансии	63
3.1 Програма за реформа на управувањето со јавни финансии 2025 - 2028 година	63
3.2 Извештај за пријавените обврски согласно Законот за пријавување и евиденција на обврските	64
4. Користење на претпристапната помош од ЕУ	67
4.1. ИПА 2 - Финансиска перспектива 2014 - 2020	67
4.2. ИПА 3 - Финансиска перспектива 2021 – 2027	69
4.3 Листа на планирани проекти во периодот од 2027 до 2031 година:	69
5. Јавен долг	71
5.1. Висина на јавниот и државниот долг	71
6. Компаративна анализа на макроекономските и фискалните проекции	72
6.1 Споредба со Ревидирана фискалната стратегија 2026 - 2030 година	72
6.2 Споредба со проекциите на други домашни и меѓународни институции	73
6.3 Споредба со Стратегијата за управување со јавен долг 2025 – 2029 година	74
6.4 Споредба на Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија со Буџетот за 2024 година и неговата реализација и со Буџетот за 2025 година и неговата реализација, како и квалитативно и квантитативно објаснување на главните отстапувања	74
6.5 Споредба на проекциите на Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија со претходната Фискална стратегија, како и квалитативно и квантитативно објаснување на главните промени, вклучително и на промените во политиките	75
7. Фискални ризици и анализа на сензитивност	75
7.1 Макроекономска анализа на ризици	76
7.2 Јавен долг	81
7.3 Државни гаранции	82
7.4 Претпријатија во државна сопственост	83
7.5 Локална самоуправа	84
7.6 Јавни инвестиции	86
7.7 Јавно приватно партнерство	87
7.8 Правни побарувања	88
7.9 Ризици за животната средина	88
8. Очекувани резултати од среднорочните проекции	89

Врз основа на член 17 став 5 од Законот за буџети („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 203/22, 59/23, 277/23, 39/24, 76/24, 272/24 и 258/25) Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на __.04.2026 година, ја донесе Фискалната стратегија на Република Северна Македонија за 2027 – 2031 година.

Вовед

Среднорочната Фискална стратегија за период од пет години претставува основен документ за планирање и управување со јавните финансии, со цел обезбедување фискална одржливост, макроекономска стабилност и поддршка на долгорочниот економски развој. Стратегијата го опфаќа среднорочниот период и ги зема предвид тековните економски ризици, вклучително и моменталната кризна состојба со нафтните деривати, како и очекуваната динамика на економската активност.

Фискалната политика во овој период ќе биде насочена кон балансирање помеѓу потребата од фискална консолидација и неопходноста од заштита на економската активност и социјалната сигурност на граѓаните.

Стратешките цели на фискалната политика во следниот петгодишен период се:

- постепено намалување на буџетскиот дефицит и стабилизирање на јавниот долг на одржливо ниво,
- зајакнување на фискалната дисциплина и зголемување на ефикасноста во управувањето со јавните средства,
- ублажување на краткорочните и среднорочните ефекти од кризата со нафтните деривати, како и
- обезбедување простор за капитални инвестиции кои го поддржуваат растот.

Дисциплинирана фискална политика, намалување на сивата економија и поголема наплата на приходите и фискална консолидација претставуваат клучни елементи на среднорочната фискална политика.

Во периодот 2027 - 2031 година, даночната политика ќе се базира на намалување на сивата економија и поголема наплата на средствата во државниот буџет. Имено, целта е преку зголемена дигитализација да се намали сивата економија и да се воспостави ефикасен даночен систем со цел секој праведно и на праведен начин да ги плаќа своите даночни обврски.

Политиката на управување со јавен долг ќе биде насочена кон обезбедување на неопходните средства за финансирање на буџетскиот дефицит, за отплата на долговите што достасуваат како резултат на задолжувањата од претходните години и за проектно финансирање, без притоа да се предизвика неоправдано зголемување на долгот до ниво кое може да ја загрози стабилноста на економијата и економскиот раст на државата.

1. Макроекономски движења и проекции

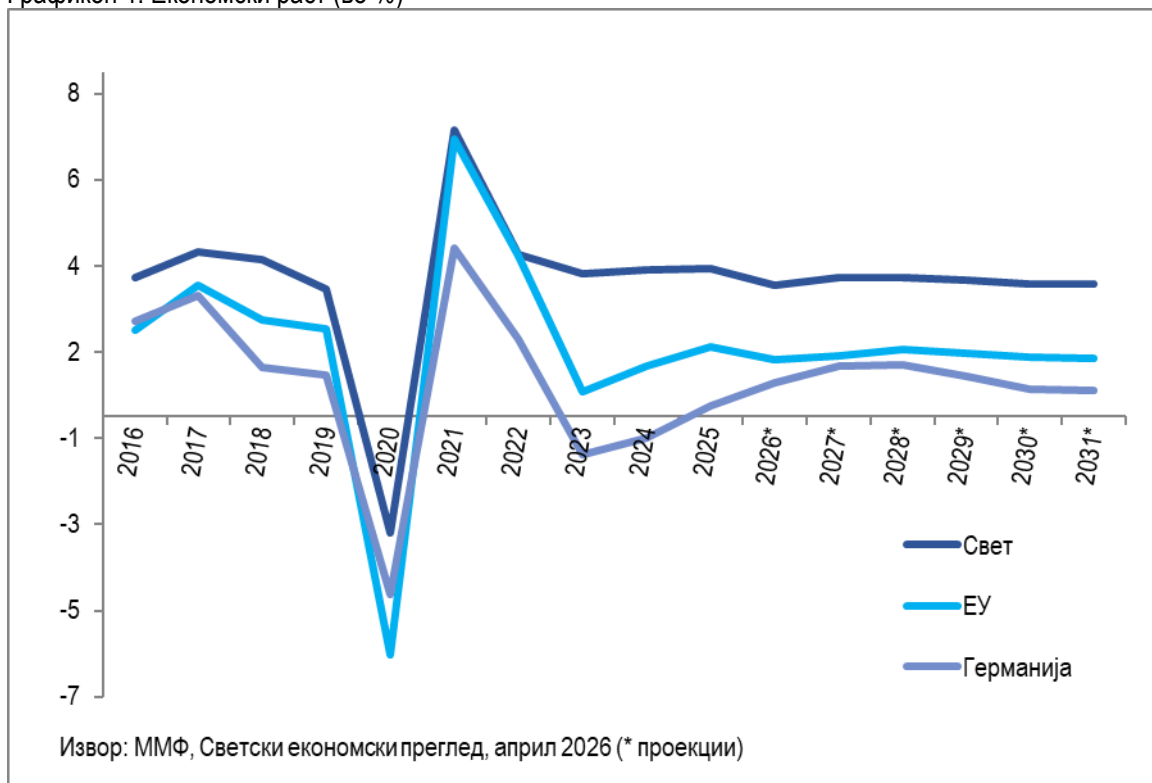
1.1 Меѓународни економски движења и проекции¹

Во 2025 година глобалната економија беше под негативно влијание од зголемените трговски бариери, но покажа отпорност и се движеше подобро од очекувањата, создавајќи основа за нагорни ревизии на проекциите. Во 2026 година светот повторно се соочува со нов шок, предизвикан од војната на Блискиот Исток која започна во февруари годинава, а која влијае преку пазарите на примарни производи, промените на инфлациските очекувања, како и условите на финансиските пазари. На позитивната страна, значително е влијанието на инвестициите поврзани со новите технологии. Вкупното глобално економско влијание во голема мера ќе зависи од времетраењето, интензитетот и обемот на конфликтот, кои по природа се непредвидливи. Со оглед на тоа што економските остварувања годинава значително ќе зависат од војната на Блискиот Исток, чиј тек е исклучително тежок за предвидување, наместо традиционалните проекции, ММФ презентираше повеќе сценарија во зависност од времетраењето на овој конфликт.

Во основното сценарио, кое претпоставува дека војната ќе има ограничено времетраење и интензитет и во голема мера ќе заврши до средината на 2026 година, глобалниот раст е проектиран на 3,1% во 2026 година и 3,2% во 2027 година, што е пониско од растот во изминатите две години и од просечниот раст во периодот 2010-2019 година. Во споредба со јануарскиот извештај, проекцијата за 2026 година е надолно ревидирана за 0,2 п.п., а за 2027 година е непроменета. Важно е да се напомене дека без ефектите од војната проекцијата за 2026 година ќе беше ревидирана нагоре, така што надолната ревизија е целосно резултат на конфликтот на Блискиот Исток. Кумулативно за периодот 2026-2031 година растот изнесува 3,1%.

Покрај основните, ММФ анализира и алтернативни сценарија. Првото алтернативно сценарио претпоставува подолготрајни зголемувања на цените на енергенсите, при што во вакви услови глобалниот раст би изнесувал 2,5% во 2026 година, а инфлацијата 5,4%. Во уште понегативно сценарио кое претпоставува поголеми оштетувања на енергетската инфраструктура во конфликтниот регион, глобалниот раст би изнесувал само 2%. Притоа, влијанието врз брзорастечките економии би било двојно повисоко во споредба со развиените економии.

Графикон 1. Економски раст (во %)

¹ Анализата во овој дел се базира на извештајот на Меѓународниот монетарен фонд „Светски економски преглед“, објавен во април 2026 година.

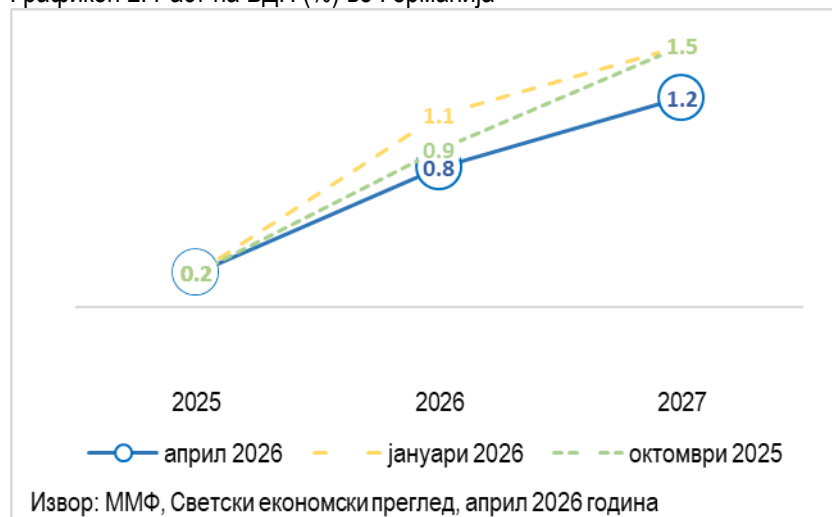
Табела 1. Макроекономски индикатори – меѓународно економско окружување

	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
Реален раст на БДП, %								
Свет	3.4	3.4	3.1	3.2	3.2	3.2	3.1	3.1
Развиени земји	1.8	1.9	1.8	1.7	1.7	1.6	1.5	1.5
Евروزона	0.9	1.4	1.1	1.2	1.4	1.2	1.1	1.1
ЕУ	1.2	1.6	1.3	1.4	1.6	1.5	1.4	1.4
Брзорастечки економии и земји во развој	4.5	4.4	3.9	4.2	4.2	4.1	4.0	4.0
Просечни потрошувачки цени, %								
Свет	5.8	4.1	4.4	3.7	3.4	3.2	3.2	3.2
Развиени земји	2.6	2.5	2.8	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1
Евروزона	2.4	2.1	2.6	2.2	2.1	2.0	2.0	2.0
ЕУ	2.5	2.5	2.8	2.4	2.4	2.1	2.1	2.1
Брзорастечки економии и земји во развој	8.0	5.2	5.5	4.6	4.1	3.9	3.9	3.9
Раст на светската трговија, %	3.7	5.1	2.8	3.8	3.2	3.1	3.0	2.9
Стапка на невработеност, %								
Развиени земји	4.6	4.7	4.8	4.7	4.5	4.4	4.4	4.4
Евروزона	6.4	6.3	6.2	6.1	6.0	5.9	5.9	5.9

Извор: ММФ, Светски економски преглед, април 2026 година (* проекции)

Согласно основното сценарио, кај **развиените земји**, растот се предвидува да изнесува 1,8% во 2026 година, додека растот во 2027 година е проектиран на 1,9%, при што проекциите остануваат непроменети во споредба со јануарскиот извештај.

Графикон 2. Раст на БДП (%) во Германија

Растот во **еврозоната** се очекува да се намали од 1,4% во 2025 година на 1,1% во 2026 година, пред да забележи умерено зголемување на 1,2% во 2027 година, при што проекциите за 2026 и 2027 година се ревидирани надолно за по 0,2 п.п. во однос на јануарскиот извештај. Овие движења се резултат на зголемената геополитичка неизвесност, повисоките цени на енергијата и заострените финансиски услови, кои ја ограничуваат економската активност. Во исто време, фискалната поддршка, особено преку повисоки јавни расходи, обезбедува одреден поттик, при што зголемените трошоци придонесоа за посилна активност во Германија и забрзување на растот во еврозоната (исклучувајќи ја Ирска) на околу 1,5%. Сепак, според априлските проекции на ММФ, растот на германската економија се очекува да изнесува 0,8% во 2026 година, што претставува намалување од 0,3 п.п. во однос на јануарскиот извештај, додека за 2027 година проекцијата исто така е ревидирана надолно за 0,3 п.п. и изнесува 1,2%.

Во **САД**, проектираниот раст е ревидиран надолу за 0,1 п.п. на 2,3% во 2026 година, додека за 2027 година проекцијата изнесува 2,1% и е ревидирана нагоре за 0,1 п.п., при што економската активност е поддржана од релативно силната приватна потрошувачка и стабилниот пазар на труд, но истовремено е ограничена од заострените финансиски услови и зголемената неизвесност поврзана со глобалните економски и геополитички случувања.

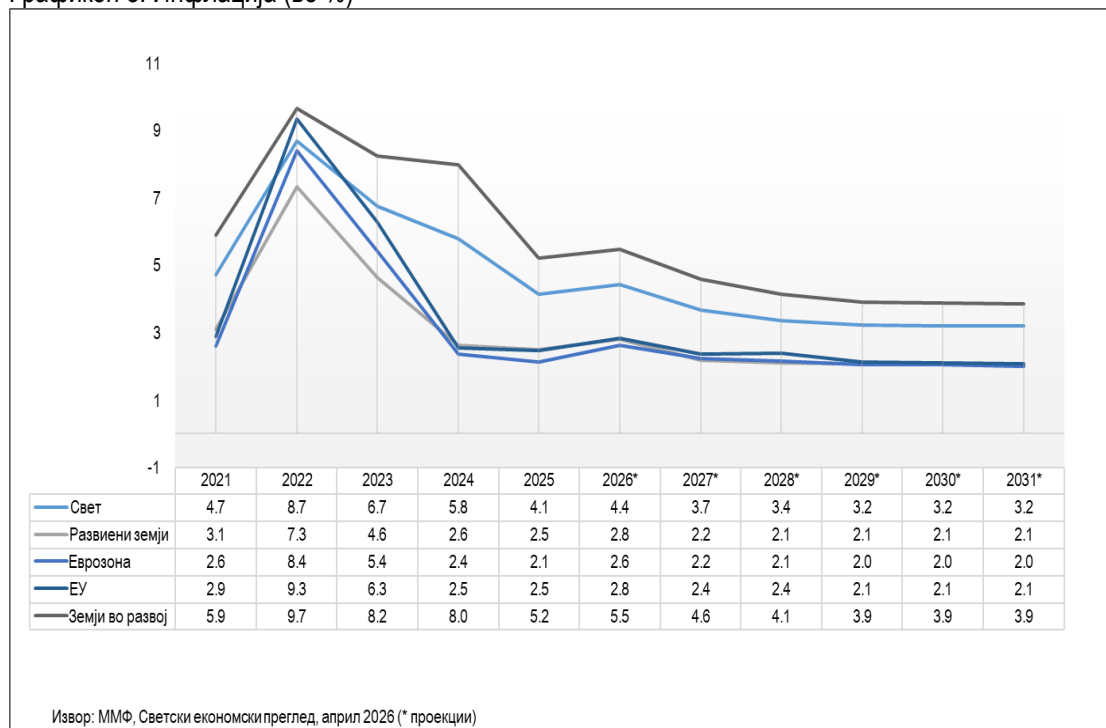
Растот кај **брзорастечките економии и земјите во развој** се очекува да забави на 3,9% во 2026 година (надолна ревизија за 0,3 п.п. во споредба со јануарскиот извештај), додека растот во 2027 година е проектиран на 4,2% (нагорна ревизија за 0,1 п.п.). Ова забавување главно се должи на послабата надворешна побарувачка, повисоките трошоци за финансирање и зголемената глобална неизвесност, како и на продолжените геополитички тензии и фрагментацијата во глобалната трговија.

Проекцијата за раст на **Кина** е ревидирана надолу, на 4,9% во 2026 година (за 0,1 п.п. пониска во однос на јануари), додека за 2027 година останува непроменета на 4,8%, при што послабата активност во секторот недвижности, умерената домашна побарувачка и структурните предизвици поврзани со демографијата и продуктивноста продолжуваат да ја ограничуваат економската динамика.

Глобалната инфлација се очекува привремено да го прекине трендот на намалување. Вкупната инфлација ќе се зголеми од 4,1% во 2025 на 4,4% во 2026 година, а потоа повторно ќе се намали на 3,7% во 2027 година. Проекцијата за 2026 година е ревидирана нагоре за 0,6 п.п., главно поради очекувано повисоки цени на енергијата и храната. Постојат значајни разлики меѓу земјите, при што инфлацијата во услугите останува поотпорна и во поголема мера зависи од домашни фактори. Во еврозоната, инфлацијата се очекува привремено да се зголеми над 2% во 2026 и да се задржи над целното ниво и во 2027, додека базичната инфлација ќе се намалува побавно.

Покрај ова основно сценарио на ММФ кое предвидува постепена стабилизација на инфлацијата, кај алтернативните сценарија поврзани со ескалација на конфликтот и нарушувања на енергетските пазари, ММФ го предвидува следното: во првото, со повисоки и подолготрајни цени на енергијата, глобалната инфлација достигнува околу 5,4% во 2026 година, а во второто, поекстремно сценарио со поголеми оштетувања на енергетската инфраструктура, инфлацијата надминува 6% до 2027 година. Во двете сценарија, инфлаторните притисоци се поизразени кај земјите во развој, особено кај увозниците на енергија.

Графикон 3. Инфлација (во %)

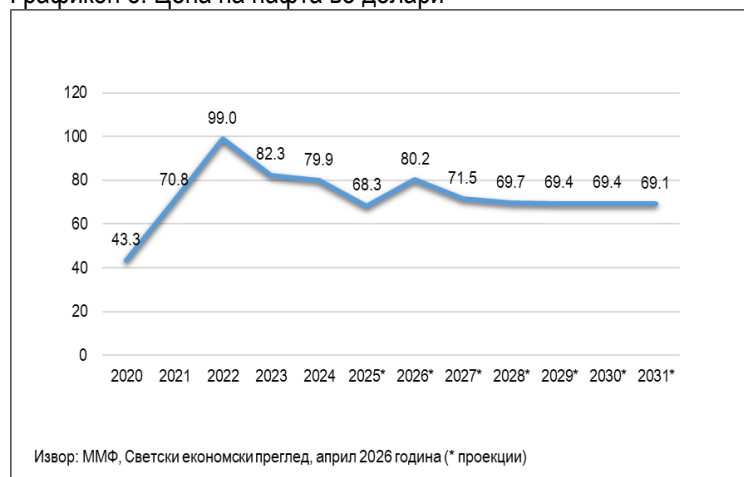
Цените на **примарните производи** во 2026 година се ревидирани значително нагоре во однос на претходните проекции, главно поради геополитичките тензии, особено на Блискиот Исток, кои ги нарушуваат синџирите на снабдување и ја зголемуваат неизвесноста. Овие движења водат кон повисоки трошоци за енергија, транспорт и производство, што се прелева и во останатите сировини. Општите ризици за цените остануваат нагорно ориентирани, особено доколку конфликтите продолжат. Енергенсите и храната покажуваат зголемена волатилност, при што цените привремено растат поради геополитички тензии и ограничувања во понудата. Сепак, во текот на 2027 година се очекува постепена стабилизација, како резултат на нормализирање на пазарните услови и подобрување на глобалната понуда. Цените на енергенсите се очекува да се зголемат за 19% во 2026 година, за разлика од малото намалување што беше проектирано во октомврскиот извештај за 2025 година.

Графикон 4. Цени на примарни производи (индекс 2016=100)

Цените на **нафтата** се очекува да пораснат за 21,4%, поради нарушувањата во производството и транспортот на Блискиот Исток, што одговара на просечна цена на нафтата од околу 82 долари за барел. Цените на нафтата значително растат поради прекини во производството и транспортот, вклучително и нарушувања во клучни рути како Ормутскиот теснец.

Графикон 5. Цена на нафта во долари

Цените на **природниот гас** се очекува да бидат повеќе погодени од нафтата, поради техничката сложеност за повторно активирање на производството и релативно пониското ниво на резерви.

Цените на **храната** исто така се очекува да се зголемат повеќе од предвиденото, како резултат на повисоките цени на енергијата и ѓубривата, нарушените бродски рути и зголемените транспортни трошоци.

Металите бележат раст поради ограничена понуда и силна индустриска побарувачка. Цените на основните метали растат поради прекини на производство во рудниците, додека побарувачката во индустриските сектори останува стабилна. Благородните метали првично растеа како безбедно засолниште, но потоа делумно се коригираат поради зајакнување на доларот и промени во каматните очекувања. Од друга страна пазарот на **ретки метали** е високо концентриран, особено во Кина, што создава стратешки ризици за глобалните синџири на снабдување. Овие материјали се клучни за електрониката, автомобилите и зелената енергија, па нивниот недостиг може да предизвика значајни економски загуби.

Ризиците за остварување на изгледите за глобалниот економски раст се главно надолни, при што најзначаен ризик е понатамошна ескалација на геополитичките тензии, особено на Блискиот Исток. Тоа би можело да доведе до повисоки цени на суровините, нарушување на синџирите на снабдување и засилени инфлаторни притисоци, особено кај храната и енергијата, со негативни ефекти врз реалните приходи, сиромаштијата и надворешните нерамнотежи, особено кај економиите во развој. Дополнителен ризик претставува и можноста добивките од вештачката интелигенција да бидат преценети, што би можело да ги

намали инвестициите и економската активност, како и зголемениот протекционизам и нарушувањата во трговијата со критични суровини. Од друга страна, постојат и нагорни ризици, како побрза примена на вештачката интелигенција, структурни реформи и подобрување на деловната клима, кои би можеле да ја зголемат продуктивноста и растот. Понатамошна поддршка може да дојде и од намалување на трговските бариери и поголема предвидливост на економските политики.

1.2 Тековни економски движења

Домашната економија во 2025 година забрза, остварувајќи реален раст од 3,5%, што е во согласност со проекциите на Министерството за финансии. Растот беше поизразен во втората половина од годината, кога достигна 3,8%, наспроти 3,2% во првата половина, што укажува на засилена динамика и позитивен тренд на економската активност.

Според расходната страна на БДП, растот на економската активност произлегува од домашната побарувачка, како резултат на зголемените бруто-инвестиции и умерениот раст на финалната потрошувачка, додека нето-извозот има негативен придонес. Бруто-инвестициите забележаа силен раст од 8,0% на реална основа. Растот на бруто-инвестициите е резултат на забрзаната имплементација на стратешките инфраструктурни проекти, вклучително и на коридорите 8 и 10д, како и на зголемената инвестициска активност на домашниот приватен сектор. Инвестициската активност беше поддржана од високата искористеност на поволните кредитни линии обезбедени од Владата, како и од засилената поддршка на општините за реализација на капитални инвестиции. Дополнително, позитивните движења кај бруто-инвестициите беа поддржани и од растот на инвестициите во основни средства, особено преку увозот на машини и опрема (2,9%) и капитални добра (2,1%). Зголемениот увоз на интермедијарни производи (4,1%) придонесе за пораст на залихите, што позитивно се одрази врз бруто-инвестициите, пред сè поради зголемениот увоз на преработени индустриски набавки (5,6%) и транспортна опрема, делови и додатна опрема (18%). Финалната потрошувачка забележа раст од 2,7% на реална основа. Притоа, приватната потрошувачка оствари умерен раст од 2,1%, што се должи на повисокиот расположлив доход на домаќинствата, како резултат на зголемената вработеност, растот на платите и пензиите, како и на зголеменото кредитирање на домаќинствата. Јавната потрошувачка регистрираше годишен раст од 5,3% на реална основа. Во 2025 година, надворешната трговија забележа закрепнување по континуираниот пад во 2024 година, при што трговската размена се зголеми, а извозот и увозот на стоки и услуги на реална основа остварија годишен раст од 6,1% и 6,7%, соодветно. Овие движења укажуваат на постепено обновување на динамиката во меѓународната трговија и зголемена побарувачка на странските и домашните пазари. Поради побрзиот раст на увозот во однос на извозот, нето-извозот имаше негативен придонес кон економската активност, а трговскиот дефицит се зголеми за 7,8% во однос на претходната година.

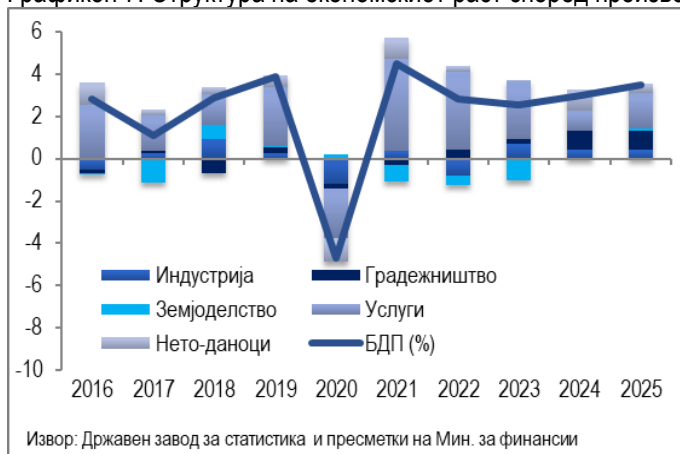
Графикон 6. Расходна структура на економскиот раст (придонес во раст, п.п.)

Гледано по сектори, растот на економската активност во 2025 година е резултат на позитивните остварувања во сите сектори, со најголем придонес од градежниот и услужниот сектор. Градежништвото регистрира двоцифрен раст од 13,7% на реална основа, главно поттикнат од сегментот нискоградба, кој оствари раст од 19,3%, што укажува на интензивирање на инвестициите и забрзан напредок на инфраструктурните проекти, особено на коридорите 8 и 10д. Растот беше дополнително поддржан од специјализираните градежни активности, кои се зголемија за три пати во однос на претходната година, додека високоградбата забележа пад од 2,6%. Услужниот сектор регистрира раст од 3,0% на реална основа, при што растот е забележан во сите дејности во рамки на секторот, а најголем придонес има дејноста трговија,

транспорт и угостителство, која порасна за 4,1%. Индустијата и земјоделството остварија раст од 2,5% и 1,8% на реална основа, соодветно.

Графикон 7. Структура на економскиот раст според производниот метод (придонес во раст, п.п.)

Според **високофреквентните индикатори**, во периодот јануари–февруари 2026 година, во споредба со истиот период од претходната година, индустриското производство забележа пад од 5,3%, како резултат на намаленото производство во сите сектори, при што преработувачката индустрија има најголем негативен придонес кон вкупниот пад. Вкупниот промет во индустријата бележи намалување од 3,7%, што е одраз на неповолните движења во клучните индустриски сектори. Од аспект на пазарната структура, прометот на домашниот пазар е намален за 2,4%, што укажува на умерено слабеење на домашната побарувачка, додека прометот на странските пазари бележи поизразен пад од 4,1%, како резултат на забавената екстерна побарувачка и влијанието на надворешните економски фактори. Во истиот период, извозот и увозот на стоки остварија раст од по 2,4%, при што поради побрзиот раст на увозот во апсолутен износ, трговскиот дефицит се зголеми за 2,5%. Вкупната внатрешна трговија се намали за 8,4% на номинална основа, во услови на пад во трговијата на големо и трговијата со моторни возила од 19,7% и 3,8%, соодветно, додека трговијата на мало оствари раст од 6,2%. Во рамки на угостителскиот сектор, во периодот јануари–февруари 2026 година, вкупниот број на туристи бележи пораст од 6,0%, при што раст е евидентиран кај домашните и странските туристи, со поизразен придонес на странските туристи. Во исто време, вкупниот број на нокевања е намален за 1,6%, што се должи на намалување кај двете категории туристи. Во јануари 2026 година, прометот во угостителството оствари годишен раст од 10,0% во однос на истиот месец од претходната година. Во првите два месеца од 2026 година, бројот на издадени одобренија за градење забележа пад од 15,1%, како резултат на намалувањето во сегментите нискоградба и реконструкција, додека во сегментот високоградба е забележан раст. Извршените градежни работи бележат раст од 1,8% на реална основа, предводен од значителниот пораст кај нискоградбата од 21,6% и позитивниот придонес на специјализираните градежни активности, додека кај високоградбата е евидентиран пад.

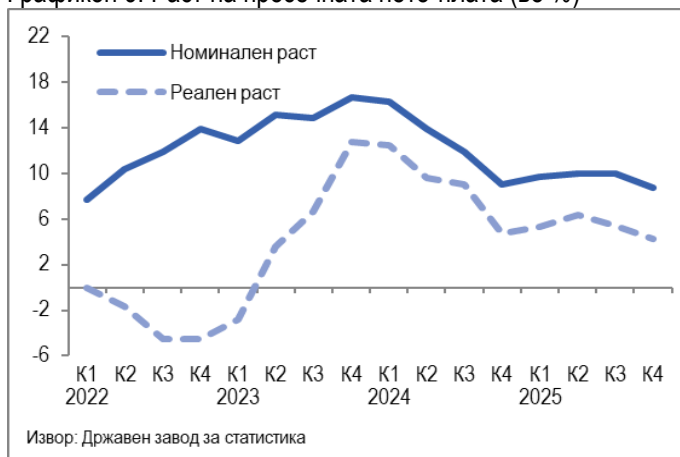
Графикон 8. Годишен раст на индустриското производство (во %)

Динамизирањето на економската активност позитивно се одрази и врз **пазарот на труд** и вработеноста. Така, бројот на вработени во 2025 година се зголеми за 1,5%, во однос на истиот период од претходната година, што е највисок раст на вработеноста во последните шест години. Значајно е и што забележува раст на бројот на вработени во апсолутен износ, кој достигна 704.617 лица, што е раст од над

10.000 вработени во однос на претходната година. Со ова, продолжува трендот на зголемување на бројот на вработени втора година по ред, откако претходно четири последователни години бележеше пад. Стапката на вработеност достигна 46,4%, што претставува раст од 0,6 п.п.. Истовремено, стапката на невработеност во 2025 година достигна ниво од 11,5%, со што продолжува долгогодишниот надолен тренд кај овој индикатор. Вкупниот број невработени изнесува 91.782 лица, што претставува намалување за 6,6% (6.491 лице) во однос на 2024 година. Продолжува и трендот на намалување на стапката на невработеност кај младите (од 15 до 29 години), која во 2025 година достигна 23,0%, и е речиси двојно намалена во последните десет години. Важно е да се напомене и дека бројот на активно население расте втора година по ред и достигна 796.399 лица, откако во годините пред тоа беше во речиси континуиран пад. Во 2025 година, просечната нето-плата забележа значителен пораст од 9,6% во однос на претходната година, додека на реална основа растот изнесува 5,3%. Пораст на нето-платата е забележан во сите сектори, а највисок раст е забележан во образованието, здравството, и административните и помошни услужни дејности. Платите продолжија да растат и во првите два месеци од 2026 година, кога се зголемија за 7,7%.

Графикон 9. Раст на просечната нето-плата (во %)

Во 2025 година, **инфлацијата** се зголеми на 4,1% (од 3,5% во 2024 година), при што најголем придонес во растот на цените имаше базичната инфлација (5,0%), што укажува на силни и потрајни домашни ценовни притисоци. Растот на цените на храната исто така значително придонесе кон инфлациските движења, со зголемување од 4,4%, при што овој раст беше делумно ублажен со воведувањето мерки на Владата за ограничување на маржите на основните прехранбени производи во март и април. Воедно, цените на енергијата имаа ограничено влијание (раст од 0,9%), додека падот на цените на течните горива (за 4,8%) дополнително ги ублажи вкупните ценовни притисоци.

Просечната инфлација во првиот квартал од 2026 година изнесува 3,7% на годишно ниво. По иницијалниот надолен тренд во првите два месеца од годината, во март е забележано повторно забрзување на растот на цените, пред сè кај храната. Овој раст делумно се должи на пониската споредбена основа поради мерките за органичување на маржите на прехранбените производи минатата година, но и на влијанието на актуелните геополитички случувања. Кумулативно во првите три месеци од 2026 година, цените на храната и енергијата се зголемија за 5,0% и 1,7%, соодветно, додека цените на горивата бележат намалување од 2,8%.

Стапката на инфлација во март 2026 година изнесува 4,9% на годишно ниво и истата овој месец регистрираше позначајно забрзување споредено со претходниот месец (2,9% во февруари 2026 година). Растот на инфлацијата во март се должи на значителното забрзување на цените на прехранбената компонента, додека базичната компонента регистрира умерен раст.

Графикон 10. Вкупна и базична инфлација (во %)

Во 2025 година, на **тековната сметка** на билансот на плаќања е забележан дефицит од 738 милиони евра (4,4% од БДП). Дефицитот е проширен двојно во споредба со 2024 година, во најголема мера како резултат на зголемениот дефицит кај трговијата на стоки (за 8,9%) и на намалените дознаки од странство (за 4,9%). Негативни се движењата и кај услугите, чиј суфицит е намален за 3,5%, делумно како резултат на одливите за градежни услуги поврзани со реализацијата на коридорите 8 и 10д, како и кај примарниот доход, чиј дефицит се прошири за 1,3%.

Графикон 11. Салдо на тековна сметка и прилив на СДИ (во % од БДП)

По историски највисокиот износ на **странски директни инвестиции** во 2024 година, во 2025 година дојде до забавување на нивниот прилив, така што нивото на СДИ достигна 468 милиони евра (или 2,8% од БДП). Сепак, намалувањето на СДИ е целосно резултат на високиот износ на кредитирање кон странство кај меѓусебно поврзаните субјекти, додека сопственичкиот капитал и реинвестираната добивка изнесуваат 584 милиони евра и бележат раст од 10,3%.

На крајот на декември 2025 година, **девизните резерви** забележаа годишен пад од 2,1%, односно достигнаа 4,9 милијарди евра, со што обезбедуваа 4,8 месечна покриеност на увозот на стоки и услуги, што претставува адекватно ниво на резерви. На крајот на март 2026 година, девизните резерви се зголемени за 9,6% на годишна основа и изнесуваат 5,2 милијарди евра.

Народната банка го задржа внимателниот пристап во водењето на монетарната политика, одразувајќи ја потребата за натамошно одржливо стабилизирање на инфлацијата. Во декември 2025 година, Народната банка вовела **нова оперативна монетарна рамка**, при што основен инструмент станаа 7-дневните благајнички записи со каматна стапка од 4%, наместо претходниот инструмент со рок на доспевање од 7 недели и каматна стапка од 5,35%.

Во март 2026 година, вкупните **кредити** се зголемија за 13,1% на годишна основа, во услови на раст на кредитите кон претпријатијата за 15,0% и на кредитите на домаќинствата за 11,5%. Вкупниот депозитен потенцијал во март 2026 година оствари раст од 11,3% на годишна основа, при што депозитите на домаќинствата се зголемени за 11,0%, а оние на претпријатијата за 13,7%. Во март 2026 година, штедењето во домашна валута изнесува 14,2% на годишно ниво.

1.3 Среднорочни макроекономски проекции

Неизвесностите кои произлегуваат од меѓународното окружување кои се случуваат во континуитет, а кои се особено засилени поради војната на Блискиот Исток, претставуваат исклучителен предизвик за макроекономските проекции на краток и среден рок, поради значајноста на регионот врз глобалниот пазар на енергенти, а со тоа и врз цените и достапноста на истите и нивното влијание врз останатите примарни производи и глобалните синџири на снабдување. Основното макроекономско сценарио претпоставува дека војната ќе има ограничен интензитет и траење до средината на годината, без понатамошен раст на цените на енергентите, пред се на нафтата, и нивна стабилизација иако на значително повисоко ниво во однос на претходно. Во однос на надворешното окружување, согласно најновите проекции од основното сценарио на ММФ, се очекува шокот да има ограничено влијание врз економската активност пред се кај главните трговски партнери и има умерена надолна ревизија на очекувањата за раст. Во однос на домашните фактори ќе продолжи реализацијата на политиките и мерките утврдени со Програмата за работа на Владата, како континуитет на економската и фискалната политика на среден рок.

Стратешки инвестиции во инфраструктурата и енергетиката, финансиска поддршка на инвестициската активност на домашните производни компании за зголемување на иновативноста, конкурентноста и продуктивноста, реформи во деловното окружување и даночната политика, и раст на извозот, се основни претпоставки за макроекономското сценарио на среден рок.

Реформите во образованието и прилагодувањето на потребите на пазарот на труд согласно современите текови, здравството и социјалната сигурност ќе придонесат кон развој на човечкиот капитал како основа за зголемување на ефикасноста и продуктивноста во домашната економија и обезбедување на долгорочен развој.

Борбата против корупција, сивата економија и нелојалната конкуренција, како и дигитализацијата на процесите во обезбедувањето на јавните услуги за граѓаните и компаниите, се очекува позитивно да влијаат врз потенцијалот за раст.

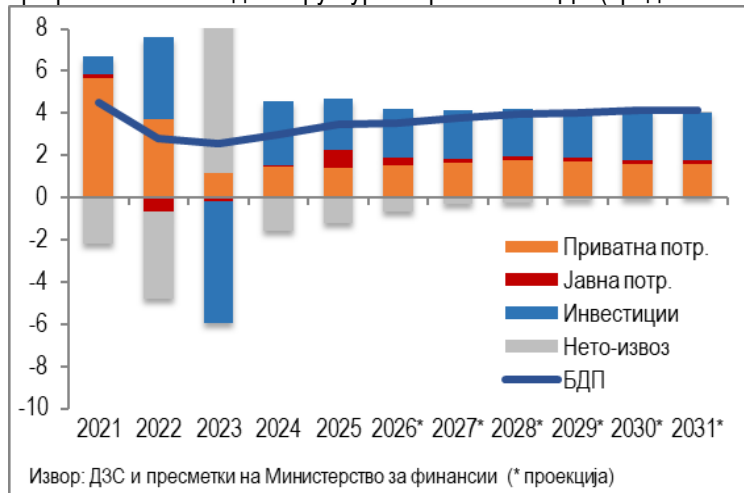
Активностите за привлекување на странски директни инвестиции и проширувањето на капацитетите на постоечките, кои преку воведувањето на нови современи технологии, понатамошна диверзификација на производството со производи со поголема додадена вредност и диверзификација на пазарите, дополнително ќе го зајакнат извозниот капацитет на земјата. Присуството на поголем број странски компании ќе ја отвори можноста за соработка со домашните компании кои, преку мерките за поддршка од Владата за подигање на стандардите во работењето и конкурентноста, ќе може да се вклучат во глобалните синџири за снабдување.

Една од клучните претпоставки за остварување на повисоки стапки на раст е нормализација на глобалното окружување, стабилизирање на инфлациските притисоци и јакнење на економската активност кај нашите главни трговски партнери.

Поддршка на економскиот раст се очекува и од Планот за раст на ЕУ за Западен Балкан, инструмент кој го стимулира процесот на приближување кон просечниот стандард на ЕУ преку обезбедување дополнителни средства за финансирање на капитални проекти и планираните структурни реформи во Реформската агенда.

Оттаму, согласно основното макроекономско сценарио, проекцијата за реалниот раст на БДП за 2026 година е ревидирана на 3,5% (од 3,8% претходно), воглавно како резултат на неизвесноста и ограничувањата кои произлегуваат од конфликтите и геополитичките тензии кои негативно се одразуваат врз глобалната економска активност. Ова имплицира одредено одложување на претходно проектираната патека на забрзување на економската активност во земјата. Сепак, во услови на очекувана стабилизација на глобалните фактори, се очекува постепена динамизација на растот, при што во периодот 2027-2031 година просечниот раст на економската активност се очекува да изнесува 4,0%.

Графикон 12. Расходна структура на растот на БДП (придонес во раст, п.п.)

Инвестицискиот импулс од реализацијата на крупните инфраструктурни проекти се очекува значително да го амортизира ефектот од ограничувачките фактори кои произлегуваат од надворешните шокови, и да бидат главен двигател на економската активност во 2026 година, при очекуван раст од 7,2% на реална основа. Во периодот 2027 - 2031 година инвестициите се очекува да растат со просечна стапка од 6,7%, во услови на високо ниво на предвидени капитални инвестиции во Буџетот и претпријатијата во државна сопственост чија цел е обезбедување на квалитетна инфраструктура која ќе ја зголеми конкурентноста и развојот на деловните субјекти. Соодветен придонес се очекува и од реализацијата на капиталните проекти во општините кои треба да придонесат кон порамномерен регионален развој на среден и долг рок, како и проектите кои се реализираат во областа на образованието, здравството и животната средина. Силен ефект врз инвестициската активност во земјата во следниот период се очекува од започнатите и најавени инвестиции во енергетиката кои треба да придонесат кон енергетска трансформација, диверзификација и обезбедување на независност и одржливост во снабдувањето. Инвестициската активност на домашните компании се очекува да остане на високо ниво, имајќи ја во вид високата кредитна активност, поддржана и од поволните средства обезбедени од Владата, како и предвидливото даночно окружување, дигитализирање на услугите и унапредувањето на деловното окружување согласно потребите на компаниите. Растечкиот интерес за инвестирање од страна на постоечките и нови компании со странски капитал се очекува да придонесе кон понатамошно диверзифицирање на производството и обезбедување на нови пазари.

Потрошувачката, исто така, е предвидено да го поддржи растот на домашната побарувачка. Приватната потрошувачка се очекува да забележи реален раст од 2,3% во 2026 година, при што влијанието на ценовните притисоци врз доходот на домаќинствата ќе биде неутрализиран од растот на платите, зголемените пензии, но и преку владините мерки за ублажување на ефектите од ценовниот шок. Поволните движења кај приватната потрошувачка се очекува да продолжат во периодот 2027-2031 година, за кога е проектиран просечен годишен раст од 2,6%, поткрепено од очекувањата за натамошно подобрување на состојбата на пазарот на работна сила, стабилно ниво на дознаките и раст на расположливиот доход на домаќинствата. Позитивни ефекти врз приватната потрошувачка се очекуваат и од кредитната поддршка на банките.

Јавната потрошувачка се очекува да забави во текот на 2026 година при што е проектиран раст од 2,5% на реална основа. Во наредните години јавната потрошувачка се очекува да расте со намалено темпо, односно е проектиран просечен годишен раст од 1% во периодот 2027-2031 година, што се должи на заложбите за намалување на помалку продуктивните буџетски расходи и нивно рационализирање и продолжување на процес на фискална консолидација на среден рок.

Проектираните надолни корекции на глобалниот економски раст и на надворешната побарувачка за 2026 година, условуваат и понизок раст на извозот на добра од страна на домашните компании, кој што е проектиран на 4,1% на реална основа. На среден рок, во услови на очекувано стабилизирање на растот на надворешната побарувачка и зголемување на извозниот потенцијал во земјата, извозот се очекува да забележи просечен годишен раст од 5,4% во периодот 2027-2031 година. Во услови на поумерен раст на извозната активност и домашната побарувачка, реалниот раст на увозот на стоки и услуги е проектиран на 4,2% за 2026 година, што имплицира негативен придонес на нето-извозот врз економскиот раст. Во наредниот период се предвидува одредено стабилизирање на увозната побарувачка, односно просечен годишен раст на увозот на стоки и услуги од 4,6% во периодот 2027-2031 година, но и постепено стеснување на негативниот придонес на нето-извозот врз економскиот раст и премин во позитивната зона кон крајот на проектираниот период.

Табела 2. Основни макроекономски показатели за Северна Македонија

	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
БДП, реална стапка на раст	3,0	3,5	3,5	3,8	4,0	4,0	4,1	4,1
Стапка на инфлација (просек)	3,5	4,1	4,5	3,3	2,3	2,3	2,1	2,0
Бруто-инвестиции (% од БДП)	30,6	31,7	32,4	33,4	34,4	35,3	36,2	36,8
Салдо на тековна сметка (% од БДП)	-2,2	-4,4	-5,0	-4,4	-3,6	-3,1	-2,6	-2,3
Нето-плата - номинален пораст (%)	12,6	9,6	8,3	6,8	6,1	5,2	5,1	4,9
Стапка на невработеност (просек)	12,4	11,5	11,0	10,3	9,7	9,0	8,3	7,5
Стапка на вработеност (просек)	45,8	46,4	47,0	47,6	48,3	49,0	49,7	50,4

Извор: ДЗС, НБРСМ и проекции (*) на Министерството за финансии

Во следниот период се очекува позитивните движења на пазарот на труд да продолжат, како резултат на инвестициите и потребата од работна сила поддржани од мерките и активностите за отворање на нови работни места. Активностите насочени кон подобро таргетирање на социјалната помош и активација на невработените корисници на социјална поддршка, се очекува позитивно да влијаат врз вработеноста. Исто така, предвидени се поголеми средства за програми и активни мерки за вработување со особен фокус на млади лица, жени и ранливи категории на население, за стекнување на вештини, доквалификации и преквалификации, како и поддршка на претприемништвото. Реформите во средното стручно образование и унапредувањето на наставните програми во гимназиското образование за стекнување на дигитални вештини се очекува да придонесат кон намалување на неусогласеноста на вештините на пазарот на труд. Оттаму, во периодот 2026-2031 година се очекува зголемување на вработеноста, односно е проектиран просечен годишен раст од 1,4%. Ваквите движења на пазарот на трудот се предвидува да придонесат стапката на невработеност постепено да се намалува и во 2031 година да достигне 7,5%. Истовремено, проектиран е и раст на стапката на вработеност, која во 2031 година ќе достигне 50,4%. Просечната нето-плата во 2026 година се очекува да забележи раст од 8,3%, во услови на раст на одредени дејности во јавниот сектор, пред се во образованието и здравството, како и понатамошен раст на платите во приватниот сектор. На среден рок, во периодот 2027-2031 година номиналниот раст на просечната плата се очекува да изнесува 5,6% во просек, водена од растот на продуктивноста.

На почетокот на 2026 година, инфлацијата започна да се движи по надолен тренд и, согласно претходниот циклус на проекции, се очекуваше нејзино постепено стабилизирање. Сепак, во услови на засилени геополитички тензии, особено поврзани со конфликтот на Блискиот Исток и растот на цените на нафтата, проекциите за инфлацијата се ревидирани нагоре. Ризиците поврзани со можното пролонгирање на конфликтот, како и со растот на цените на примарните производи на меѓународните пазари и нивното прелевање во домашната економија, претставуваат клучен фактор за нагорната ревизија.

Согласно најновите проекции, инфлацијата во 2026 година се очекува да достигне 4,5%, со нејзино постепено намалување на 3,3% во 2027 година и стабилизирање околу 2% во 2028 година. На среден рок, се очекува инфлацијата да се стабилизира, при што во периодот 2027–2031 година се проектира просечна стапка од 2,4%. Изгледите за инфлацијата остануваат проследени со значителна неизвесност. На краток рок, ризиците се оценуваат како претежно нагорни, во услови на потенцијално понатамошно зголемување на цените на енергенсите и примарните производи, додека на среден рок тие се поизбалансираны, во зависност од динамиката на надворешните фактори и интензитетот на домашните инфлаторни притисоци.

Дефицитот на тековната сметка на платниот биланс е предвидено да бележи проширување во 2026 година и да изнесува 5,0% од БДП, што се должи на очекуваното зголемувањето на трговскиот дефицит како резултат на повисоките цени на примарните производи пред се нафтата. Во наредниот среднорочен период се предвидува подобрување на дефицитот на тековната сметка, односно негово намалување на ниво од 2,3% во 2031 година, што произлегува од проектираното стеснување на трговскиот дефицит, во услови на нормализирање на состојбите во глобалната и домашната економија.

Основното макроекономско сценарио е придружено со изразени ризици, коишто се оценуваат како надолни во однос на проектираниот економски раст. Можноста за продлабочување на војната на Блискиот Исток може да предизвика понатамошно зголемување на цените на енергенсите и сериозно да ја доведе во прашање и достапноста на истите, особено за понеразвиените земји. Таквата состоја може брзо да се прелее врз цените на останатите примарни производи и сировини, да доведе до нарушување на синџирите на снабдување и да ги засили инфлаторните очекувања. Зголемената неизвесност и нарушената доверба на меѓународно ниво може да ги забави одлуките на компаниите за реализација на планираните инвестиции. Во

однос на домашните фактори, забавената реализација на капиталните инвестиции и предвидените реформи може да го одложат очекуваното динамизирање на економската активност.

2. Буџет на Република Северна Македонија (Буџет на централна власт и фондови)

2.1 Остварувања во 2025 година

Во 2025 година, вкупните приходи на Буџетот на Република Северна Македонија² (Табела 2) се реализирани во износ од 335.773 милиони денари или околу 92% од Буџетот за 2025 година, односно истите се повисоки за 9,9% во однос на наплатените приходи претходната година. Од овој износ, 192.073 милиони денари се даночни приходи и истите бележат пораст од 8% во однос на минатата година. Приходите од ДДВ се реализираа на ниво од 87.043 милиони денари и истите доминираат во структурата на даночните приходи со 45,3%. Приходите од данок од личен доход се остварија во износ од 34.602 милиони денари, приходите од данокот на добивка се наплатени во износ од 21.893 милиони денари, додека акцизите достигнаа ниво од 31.104 милиони денари. Сите видови на даночни приходи забележаа пораст. Приходите од социјални придонеси се остварија во износ од 114.889 милиони денари и истите се за 9.221 милиони денари или 8,7% повисоки во однос на 2024 година. По основ на пензиско осигурување реализирани се 77.696 милиони денари, по основ на вработување реализирани се 4.764 милиони денари, додека по основ на здравствено осигурување наплатени се 32.429 милиони денари.

Во 2025 година, неданочните приходи изнесуваат 19.237 милиони денари. Во овие рамки доминантни се неданочните приходи на буџетските корисници на сопствените сметки, кои се остварија на ниво од 7.671 милиони денари. Капиталните приходи изнесуваат 2.268 милиони денари, додека буџетските корисници реализираа 7.306 милиони денари по основ на донации од меѓународна мултилатерална и билатерална соработка.

Вкупните расходи на Буџетот на Република Северна Македонија во 2025 година се реализираа во износ од 377.567 милиони денари или околу 92,9% од Буџетот за 2025 година, односно за 8,7% повеќе во однос на минатата година. Во овој период навремено и непречено се подмируваа обврските на буџетските корисници, законските права на граѓаните и доспеаните обврски кон домашните и странските кредитори.

Во овие рамки тековните расходи изнесуваа 349.115 милиони денари. Во овој период исплатени се 48.414 милиони денари за плати и надоместоци за вработените во институциите што се буџетски корисници, додека расходите за стоки и услуги се реализираа во износ од 23.040 милиони денари.

Најголемо учество во структурата на тековните расходи имаат трансферите, за кои во овој период се исплатија 257.810 милиони денари. Редовно се сервисираа обврските на државата по основ на исполнување на правата за загарантирана социјална заштита на населението (парични надоместоци за ранливите категории граѓани, како и надоместоци по основ на детски и родителски додаток) за чија намена се реализираа 14.909 милиони денари. За редовна исплата на пензиите се наменија 107.850 милиони денари. За финансирање на здравствените услуги и надоместоци се исплатија 50.659 милиони денари, додека за исплата на паричен надоместок во случај на невработеност се наменија 3.135 милиони денари преку Агенцијата за вработување. Од Буџетот на Република Северна Македонија кон општините се трансферираа 28.812 милиони денари како блок дотации за финансирање на пренесените надлежности, како и наменски дотации за финансирање на материјалните трошоци во локалните јавни установи. Исто така, се трансферираа и 4.888 милиони денари од приходот остварен од данок на додадена вредност. Во текот на анализираниот период, континуирано и навремено се исплаќаа субвенциите во областа на земјоделството, со цел подобрување на квалитетот и конкурентноста на овој сектор. Од Буџетот на Република Северна Македонија се исплатија 5.455 милиони денари државни гаранции.

За редовно сервисирање на обврските по основ на камати беа одвоени 19.851 милиони денари согласно амортизационите планови за домашно и надворешно задолжување. Од овој износ 10.697 милиони денари беа наменети за исплата на камати по надворешно задолжување. За редовно сервисирање на обврските по основ на отплата на главнина се исплатени средства во износ од 66.051 милиони денари.

Капиталните расходи во 2025 година се реализираа во износ од 28.452 милиони денари, и истите се за 246 милиони денари или 0,9% пониски во однос на лани.

Во 2025 година остварен е дефицит на Буџетот на РСМ во висина од 41.794 милиони денари или 4% во однос на проектираниот БДП за 2025 година.

² Согласно Одлука за прераспределба на средства помеѓу буџетските корисници на централната власт и помеѓу фондовите за 2025 година (Службен весник број 246/2025)

Табела 3. Буџет на Република Северна Македонија за 2025 година и реализација за 2025 година

	Буџет 2025	Ребаланс 2025	Реалокација	Реализација 2025	Реализација 2024	Реализација 2025/Реалокација 2025 (%)	Реализација 2025/Реализација 2024 (%)
	во %						
Вкупни приходи	358,838	362,377	364,877	335,773	305,553	92.0%	9.9%
Даночни приходи и придонеси	319,234	319,196	319,196	306,962	283,557	96.2%	8.3%
Даночни приходи	202,139	202,100	202,100	192,073	177,889	95.0%	8.0%
Данок на личен доход	35,676	35,676	35,676	34,602	31,852	97.0%	8.6%
Данок на добивка	23,287	23,287	23,287	21,893	20,185	94.0%	8.5%
ДДВ (нето)	86,692	86,692	86,692	87,043	81,465	100.4%	6.8%
Акциза	35,388	35,388	35,388	31,104	28,705	87.9%	8.4%
Увозни давачки	16,255	16,255	16,255	14,830	12,917	91.2%	14.8%
Други даноци	4,841	4,802	4,802	2,601	2,765	54.2%	-5.9%
Придонеси	117,095	117,096	117,096	114,889	105,668	98.1%	8.7%
Неданочни приходи	26,302	30,608	31,108	19,237	16,920	61.8%	13.7%
Капитални приходи	3,510	2,830	2,830	2,268	1,851	80.1%	22.5%
Донации	9,792	9,743	11,743	7,306	3,225	62.2%	126.5%
Вкупни расходи	400,188	403,727	406,227	377,567	347,489	92.9%	8.7%
Тековни расходи	353,032	356,377	362,172	349,115	318,791	96.4%	9.5%
Плати и надоместоци	48,141	49,189	49,175	48,414	43,889	98.5%	10.3%
Стоки и услуги	26,325	28,025	27,599	23,040	22,923	83.5%	0.5%
Трансфери до ЕЛС	33,239	33,516	33,516	33,700	30,781	100.5%	9.5%
Субвенции и трансфери	30,972	25,148	25,043	24,321	31,000	97.1%	-21.5%
Плаќање по гаранции	0	3,000	5,500	5,455	0		
Социјални трансфери	193,510	196,882	201,382	194,334	172,386	96.5%	12.7%
Камати	20,845	20,617	19,957	19,851	17,812	99.5%	11.4%
Капитални расходи	47,156	47,351	44,056	28,452	28,698	64.6%	-0.9%
Дефицит	-41,350	-41,350	-41,350	-41,794	-41,936	101.1%	-0.3%
Дефицит (% од БДП)	-4.0%	-4.0%	-4.0%	-4.0%	-4.3%		
Примарен деф. (% од БДП)	-2.0	-2.0	-2.1	-2.1	-2.5		
Финансирање на дефицит	41,350	41,350	41,350	41,794	41,936		
Приливи	123,917	125,586	123,086	121,766	80,862		
Домашни извори	56,507	59,664	59,664	58,998	55,529		
Странски извори	38,425	41,623	40,361	37,368	46,440		
Депозити ("-" е кумулирање на сметка)	28,985	24,299	23,061	25,400	-21,107		
Одливи	82,567	84,236	81,736	79,972	38,926		
Отплата по дом. задолж.	16,901	17,008	17,008	16,920	18,718		
Отплата по стр. задолж.	49,291	49,153	49,153	49,131	20,208		
Одливи по гаранции	1,000	2,700	200	101	0		
Други одливи по дадени заем	15,375	15,375	15,375	13,820	0		

Извор: Министерството за финансии

2.2 Буџет на Република Северна Македонија за 2026 година

Буџетот на Република Северна Македонија за 2026 година е планиран да биде консолидиран и реален, и обезбедува одговорно управување со јавните финансии и одржливо ниво на буџетски дефицит и јавен долг.

Притоа во текот на 2026 година планирано е:

- строга контрола на преземањето на нови обврски и почитување на буџетските принципи на економичност и ефикасност,

- нови вработувања во согласност со буџетските можности,
- подобра наплата на сопствените приходи од страна на буџетските корисници,
- рационално користење на јавните средства,
- реално планирање и навремена реализација на капиталните расходи,
- редизајнирање на системот на субвенции и социјални трансфери со построги критериуми,
- засилена фискална дисциплина и транспарентност, како и
- дигитализација на процесите за поефикасни и поквалитетни јавни услуги.

Карактеристично за Буџетот за 2026 година е и покрај фактот дека приходите се зголемени за 13%, расходите растат за 2,6% во однос на 2025 година, а со тоа и буџетскиот дефицит се намалува за околу 3,3 милијарди денари. Вкупните приходи на Буџетот на Република Северна Македонија за 2026 година се планирани на ниво од 374,9 милијарди денари, додека расходите се планирани на ниво од 414,2 милијарди денари. Вака планираните приходи и расходи резултираат со буџетски дефицит проектиран во апсолутен износ од 39.2 милиони денари или на ниво од 3,5% од планираниот БДП. Со ова ниво на буџетска потрошувачка се овозможува нормално и непречено функционирање на институциите, исполнување на обврските кон меѓународните кредитори, како и подобрување на животниот стандард на граѓаните и бизнис заедницата.

2.3 Остварувања во првиот квартал во 2026 година

Во првиот квартал во 2026 година, **вкупните приходи** на Буџетот на Република Северна Македонија³ (Табела 2) се реализирани во износ од 81.240 милиони денари или околу 21,7% од Буџетот за 2026 година, односно истите се повисоки за 5,6% во однос на наплатените приходи во првиот квартал претходната година. Од овој износ, 44.153 милиони денари се даночни приходи и истите бележат пораст од 5,9% во однос на анализираниот период минатата година. Приходите од ДДВ се реализираа на ниво од 18.770 милиони денари и истите доминираат во структурата на даночните приходи со 42,5%. Приходите од данок од личен доход се остварија во износ од 8.208 милиони денари, приходите од данокот на добивка се наплатени во износ од 6.746 милиони денари, додека акцизите достигнаа ниво од 6.649 милиони денари. Приходите од данок од личен доход, данок на добивка, ДДВ и увозни давачки забележаа пораст, додека приходите од акциза и другите даночни приходи се пониски во однос на анализираниот период минатата година. Во овој период од Буџетот на РСМ беа исплатени **1.219** милиони денари по основ на поврат на средства за солидарен данок што беа уплатени од компаниите во 2023 година. Приходите од социјални придонеси се остварија во износ од 27.792 милиони денари и истите се за 1.859 милиони денари или 7,2% повисоки во однос на истиот период во 2025 година. По основ на пензиско осигурување реализирани се 18.764 милиони денари, по основ на вработување реализирани се 1.148 милиони денари, додека по основ на здравствено осигурување наплатени се 7.880 милиони денари.

Во првиот квартал во 2026 година, неданочните приходи изнесуваат 8.368 милиони денари. Во овие рамки доминантен е неданочниот приход што НБРСМ во износ од 3.055 милиони денари го уплатила во буџетот по основ на остварен профит минатата година. Капиталните приходи изнесуваат 268 милиони денари, додека буџетските корисници реализираа 659 милиони денари по основ на донации од меѓународна мултилатерална и билатерална соработка.

Вкупните расходи на Буџетот на Република Северна Македонија во првиот квартал во 2026 година се реализираа во износ од 106.379 милиони денари или околу 25,7% од Буџетот за 2026 година, односно за 18,5% повеќе во однос на истиот период минатата година. Во овој период навремено и непречено се подмируваа обврските на буџетските корисници, законските права на граѓаните и доспеаните обврски кон домашните и странските кредитори.

Во овие рамки тековните расходи изнесуваа 93.825 милиони денари. Во овој период исплатени се 12.251 милиони денари за плати и надоместоци за вработените во институциите што се буџетски корисници, додека расходите за стоки и услуги се реализираа во износ од 6.891 милиони денари.

Најголемо учество во структурата на тековните расходи имаат трансферите, за кои во овој период се исплатија 66.819 милиони денари. Редовно се сервисираа обврските на државата по основ на исполнување на правата за загарантирана социјална заштита на населението (парични надоместоци за ранливите категории граѓани, како и надоместоци по основ на детски и родителски додаток) за чија намена се реализираа 3.821 милиони денари. За редовна исплата на пензиите се наменија 28.508 милиони денари. За финансирање на здравствените услуги и надоместоци се исплатија 12.961 милиони денари, додека за исплата на паричен надоместок во случај на невработеност се наменија 576 милиони денари преку Агенцијата за вработување. Од Буџетот на Република Северна Македонија кон општините се трансферираа 7.261 милиони денари како блок дотации за финансирање на пренесените надлежности, како и наменски дотации за финансирање на материјалните трошоци во локалните јавни установи. Исто така, се трансферираа и 975 милиони денари од приходот остварен од данок на додадена вредност.

За редовно сервисирање на обврските по основ на камати беа одвоени 7.864 милиони денари согласно амортизационите планови за домашно и надворешно задолжување. Од овој износ 4.582 милиони

³ Согласно Буџет на РСМ за 2026 година (Службен весник број 253/2025)

денари беа наменети за исплата на камати по надворешно задолжување. За редовно сервисирање на обврските по основ на отплата на главнина се исплатени средства во износ од 31.925 милиони денари.

Капиталните расходи во првиот квартал во 2026 година се реализираа во износ од 12.554 милиони денари (31,3% од планираните капитални расходи за 2026 година) и истите се значително повисоки од реализираните капитални расходи во анализириот период минатата година, односно се повисоки за 8.319 милиони денари. Најголем дел од капиталните расходи се реализирани за: проектот на Коридор 8 и 10д - автопатите што ги гради „Бехтел и Енка“, инфраструктурни проекти во општините, потребите на АРМ согласно барањата на НАТО. Во првиот квартал во 2026 година година остварен е дефицит на Буџетот на РСМ во висина од 25.139 милиони денари или 2,3% во однос на проектираниот БДП за 2026 година.

Табела 4. Буџет на Република Северна Македонија за 2026 година и реализација за првиот квартал во 2026 година

	Буџет 2026	Реализација К1 2026 година	Реализација К1 2025 година	Реализација К1 2026/Буџет 2026 (%)	Реализација К1 2026/К1 2025 (%)
	во %				
Вкупни приходи	374,935	81,240	76,897	21.7%	5.6%
Даночни приходи и придонеси	335,970	71,945	67,634	21.4%	6.4%
Даночни приходи	214,149	44,153	41,701	20.6%	5.9%
Данок на личен доход	38,797	8,208	7,310	21.2%	12.3%
Данок на добивка	26,572	6,746	5,458	25.4%	23.6%
ДДВ (нето)	92,506	18,770	18,130	20.3%	3.5%
Акциза	35,838	6,649	6,842	18.6%	-2.8%
Увозни давачки	19,417	3,719	3,409	19.2%	9.1%
Други даноци	1,019	61	552	6.0%	-88.9%
Придонеси	121,822	27,792	25,933	22.8%	7.2%
Неданочни приходи	29,060	8,368	7,196	28.8%	16.3%
Капитални приходи	2,510	268	196	10.7%	36.7%
Донации	7,394	659	1,871	8.9%	-64.8%
Вкупни расходи	414,174	106,379	89,804	25.7%	18.5%
Тековни расходи	374,052	93,825	85,569	25.1%	9.6%
Плати и надоместоци	52,628	12,251	11,274	23.3%	8.7%
Стоки и услуги	28,177	6,891	4,765	24.5%	44.6%
Трансфери до ЕЛС	36,007	8,236	7,656	22.9%	7.6%
Субвенции и трансфери	23,864	6,881	4,987	28.8%	38.0%
Плаќање по гаранции	3,000	161	3,661		
Социјални трансфери	209,100	51,541	45,121	24.6%	14.2%
Камати	21,277	7,864	8,105	37.0%	-3.0%
Капитални расходи	40,122	12,554	4,235	31.3%	196.4%
Дефицит	-39,239	-25,139	-12,907	64.1%	94.8%
Дефицит (% од БДП)	-3.5%	-2.3%	-1.2%		
Примарен деф. (% од БДП)	-1.6	-1.6	-0.5		
Финансирање на дефицит	39,239	25,139	12,907		
Приливи	116,649	57,373	61,341		
Домашни извори	35,614	14,965	17,187		
Странски извори	85,504	62,305	32,976		
Депозити ("-" е кумулирање на сметка)	-4,469	-19,897	11,178		
Одливи	77,410	32,234	48,434		
Отплата по дом. задолж.	19,936	5,587	10,119		
Отплата по стр. задолж.	54,924	26,338	37,619		
Одливи по гаранции		48	52		
Други одливи по дадени заеми кон финансиски институции	2,550	261	644		

Извор: Министерство за финансии

2.4 Среднорочна рамка на Буџетот на РСМ за периодот 2027 - 2031 година

Среднорочната фискална рамка е изработена согласно одредби од Законот за буџети, во чии рамки се вклучени стратешките приоритети за 2024 - 2028 година и Изјавата за фискална политика за периодот 2024 - 2028 година.

Согласно Одлуката за стратешки приоритети, утврдени се следните приоритети:

- обновување на довербата во институциите, зајакнување на безбедноста, ефикасна борба против корупцијата и криминалот, независност на правосудството и обезбедување владеење на правото;
- економско заживување на земјата, унапредување на енергетската транзиција, поттикнување силен циклус на економски раст, стабилни јавни финансии, подобрување на севкупната транспортна инфраструктура, зголемување на животниот стандард, подобар и поквалитетен живот за секого;
- унапредување на националната одбранбена политика и планирањето во функција на заштита на независноста, територијалниот интегритет, безбедноста на граѓаните и придонес во колективната безбедност;
- интеграција на Република Северна Македонија во Европската Унија;
- сеопфатно подобрување на квалитетот, инфраструктурата и достапноста во образованието, создавање општество базирано на знаење и успешно справување со современи предизвици;
- професионална и ефикасна јавна администрација, развој на дигитална економија, ИКТ-сектор, вештачка интелигенција, иновации и стартап екосистем;
- создавање амбиент за чиста животна средина и справување со климатските промени и
- целосно спроведување на Охридскиот рамковен договор, јакнење на мултикултурната кохезија и промоција на мултикултурните вредности.

Фискалната политика во периодот 2027 - 2031 година ќе биде насочена кон следните цели:

- подобрување на макроекономската стабилност, поддршка и забрзување на економскиот раст,
- етапна фискална консолидација преку внимателна и дисциплинирана буџетска потрошувачка,
- посебен фокус ќе биде ставен на инвестиции во инфраструктурни проекти со што се очекува високо ниво на капитални расходи,
- намалување на сивата економија и подобрување на наплатата на средства за државниот буџет,
- зајакнување на потенцијалот за раст на домашната економија.

Во периодот 2027 - 2031 година, фискалната политика ќе биде насочена и кон создавање предуслови за нов циклус на економски раст преку реализација на висок износ на јавни капитални инвестиции, постепена фискална консолидација и подобрување на управувањето со јавните финансии.

Покрај определбата за фискална консолидација и буџетски заштеди, ќе продолжи поддршката на економијата со инвестиции во инфраструктурни проекти, редизајнирање на структурата на јавните финансии преку одржување високо ниво на капитални расходи и зајакнување на транспарентноста и отчетноста.

Истовремено, планирано е спроведување дисциплинирана фискална политика која всушност ќе значи намалување на несуштинските расходи со цел јавните средства да се користат поефикасно и поцелисходно.

Фискалната стратегија ги содржи среднорочните насоки и цели на фискалната политика, основните макроекономски проекции, износите за главните категории проценети приходи и расходи, како и проекциите за буџетскиот дефицит и долгот.

Буџетскиот дефицит како главен таргет на фискалната политика потребно е да биде во рамки на границите утврдени со Мاستришките критериуми и Законот за буџети. Со утврдените проекции буџетскиот дефицит од 2028 година е целосно усогласен со европските стандарди за фискална дисциплина, што е јасен сигнал за зачувување на стабилноста и кредибилитетот на јавните финансии.

Владата на РСМ на седницата одржана на 21 април 2026 година ги усвои фискалните проекции за периодот 2028-3031 година врз основа на постојното законодавство во согласност со нумеричките фискални правила за дефицит, додека за 2027 година заради надворешни влијанија и ризици со пролонгирано дејство, буџетскиот дефицит е предвидено да отстапува за 0,5% и да изнесува 3,5% од БДП.

Со предвидената среднорочна фискална рамка се очекува да се постигне фискална консолидација, приоритизација на расходите, како и да се обезбедат услови за непречено финансирање на функциите на државата.

Дополнително на среден рок се очекува да се подобри структурата на јавните расходи со континуирано зголемување на учеството на капиталните расходи во вкупни расходи и тоа од 9,9% во 2027 година на 17,1% во 2031 година.

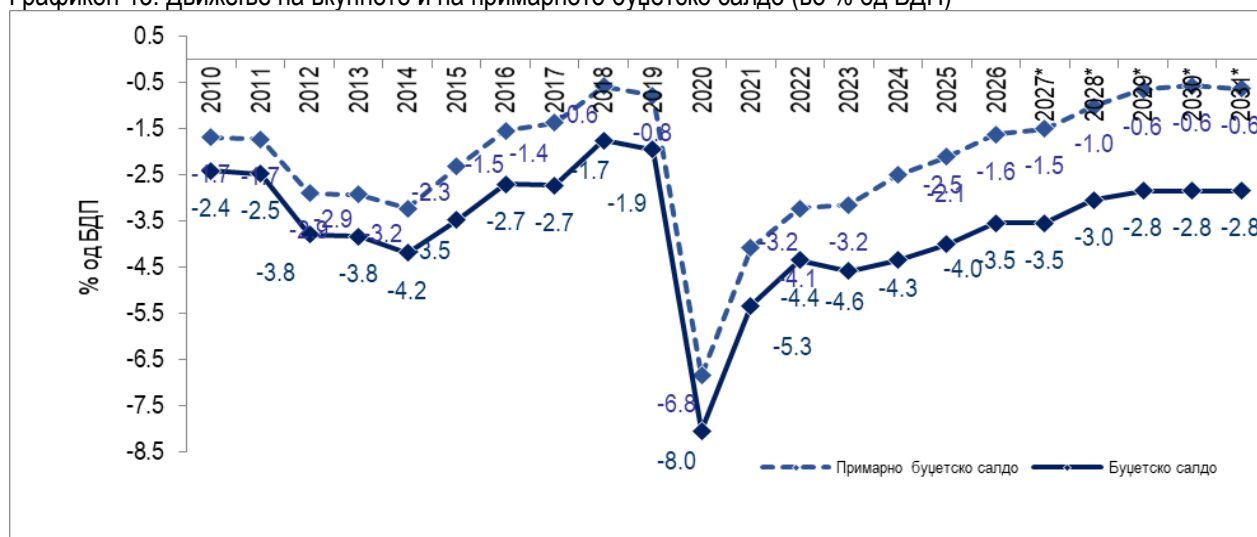
Со цел обезбедување на фискална одржливост на среден рок, фискалните проекции вклучуваат рамка за постигнување на нумеричките фискални правила.

Овие правила се дизајнирани да бидат усогласени и конзистентни со фискалните правила на Европската унија, што придонесува за зголемување на довербата и стабилноста на јавните финансии.

Примената на ваква рамка има за цел да обезбеди дисциплинирана и предвидлива фискална политика, поддржана со среднорочни проекции и реални цели.

Преку Фискалната стратегија се обезбедува балансиран пристап кон справување со тековните фискални и економски предизвици. Фокусот на фискална консолидација создава солидна основа за зачувување на стабилноста и обезбедување одржлив и инклузивен економски развој. Притоа, буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП се намалува од 3,5% во 2027 година, 3% во 2028 година, 2,8% во 2029, 2030 и 2031 година.

Графикон 13. Движење на вкупното и на примарното буџетско салдо (во % од БДП)

Владата на Република Северна Македонија ќе постигне постепено усогласување со фискалните правила преку реализација на мерки на приходната и расходната страна, вклучително:

- зголемена наплата на буџетските приходи преку намалување на сивата економија,
- подобрување на наплатата на даночни приходи преку воведување е-фактура и други реформски проекти во УЈП,
- натамошно намалување на расходите за несуштински потреби на буџетските корисници,
- спроведување политики на плати и пензии кои ќе овозможат заштита на нивната реална вредност,
- бескомпромисна борба против корупцијата преку стриктна контрола на почитувањето на Законот за јавни набавки, што ќе овозможи значителни заштеди на средства кај сите буџетски корисници,
- подобрување на процесите на планирање и реализацијата на капиталните инвестиции,
- давање приоритет на капиталните проекти согласно степенот на подготвеност и на економско-социјалните придобивки од нивната реализација.

2.4.1 Приходи

Вкупните приходи на Буџетот на РСМ (централен буџет и фондови) за периодот 2027–2031 година се планирани на ниво од околу 33,2% од БДП. Проекциите на приходите во наредниот среднорочен период се изработени врз база на реализираните приходи во претходните години, остварените приходи во тековната година, проекциите на макроекономските индикатори и ефектите од планираните реформи во даночната сфера.

Главната цел на даночната политика во идниот период е да обезбеди праведен, ефикасен, транспарентен и современ даночен систем кој ќе се темели на современи дигитални технологии и иновации во оданочувањето, во функција на постигнување на забрза, инклузивен и одржлив економски раст.

Целта на даночната политика ќе биде постигната преку:

- Дигитализацијата на даночните процедури, како една од главните активности во процесот на даночна реформа, со цел да се искористат ресурсите на максимално ниво и даноците да се плаќаат со што е можно помалку вложен напор.
- Воведувањето на е-фактура е една од првите активности планирани за наредниот период спроведување на даночна контрола да се одвива на поефикасен начин, но и во исто време да се заштедат ресурси во даночната администрација и кај даночните обврзници.
- Намалување на сива економија и поголема наплата на средства во буџет

- Задржување на ниските даночни стапки, а во исто време и поголем износ на средства за капитални инвестиции, даночни ослободувања, субвенции и стимулации на работењето на домашниот приватен сектор и граѓаните.

Првата година во која што ќе започне да се врши плаќање на минималниот глобален данок на добивка е 2026 година, така што компаниите со консолидирани приходи од над 750 милиони евра, ќе имаат обврска да платат дополнителен данок по стапка еднаква на разликата помеѓу минималната даночна стапка од 15% и ефективната даночна стапка пресметана согласно Законот за минималниот глобален данок на добивка.

Табела 5. Преглед на даночни стапки во Република Северна Македонија - 2024 година

Видови даноци	Даночни стапки %
Данок на личен доход	10% за сите видови доход
	15% доход од игри на среќа
Данок на добивка	10%
Минимален глобален данок на добивка	Минималната даночна стапка од 15% и ефективната даночна стапка пресметана согласно Законот за минималниот глобален данок на добивка.
Данок на додадена вредност	18% редовна стапка
	10% и 5% повластена стапка
Задолжителни придонеси за социјално осигурување (сите)	28%
Годишен данок на имот	0,1% - 0,2%
Данок на промет на недвижности	2% - 4%
Данок на наследство и подарок	0% прв наследен ред
	2% - 3% втор наследен ред
	3% - 4% други

Во текот на 2023 година беа превземени повеќе реформи во даночната политика кои имаат за цел унапредување на ефективноста и ефикасноста на даночниот систем, зајакнување на одредбите против избегнување на плаќањето на данок, проширување на даночната база преку елиминирање на дел од даночните поволности, и со тоа зголемена мобилизација на даночни приходи во насока на остварување на заложбите на Владата за фискална консолидација. Со реформите беше проектирано да придонесат за зголемување на даночните приходи за околу 0,7% од БДП на годишно ниво, почнувајќи од 2024 година (вклучувајќи го и фискалниот ефект од реформата во областа на оданочувањето на личниот доход, усвоена во 2022 година). Реформите беа поддржани и поздравени од страна на Европската Комисија и меѓународните финансиски институции како ММФ и Светската банка, а подготовките се одвиваа во рамки на транспарентен и инклузивен процес со вклучување на сите засегнати страни.

Така со измените на **Законот за данокот на личен доход**, чии фискални импликации за 2025 година беа проценети на 533 милиони денари, беа елиминирани даночните ослободувања за премии за животно осигурување, приватно здравствено осигурување, за придонеси во доброволен пензиски фонд кои се уплаќани од страна на работодавците во име и за сметка на вработените, а се изврши и доуредување на т.н. менаџерски бенефиции и оданочувањето на капиталната добивка на хартиите од вредност и уделите од инвестициските фондови, како и ослободувањето од оданочување на каматите од орочени депозити, кое ќе се применува до денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Со измените на **Законот за данокот на добивка**, чии фискални импликации за 2025 година беа проценети на 872 милиона денари, беше елиминирано даночното ослободување за премиите за животно осигурување кои ги уплаќаат работодавците во име и за сметка на вработените, беше пропишано задолжителниот извештај за трансферни цени да се поднесува по барање на даночниот орган; предвидена беше зголемена казна за субјектите кои не ги искористуваат наменски средствата инвестирани од претходните

остварени добивки, за кои искористиле ослободување за реинвестирана добивка, а беше укинато и даночното ослободување за донации во спортот преку системот на ваучери.

Со измените на **Законот за данокот на додадена вредност**, чии фискални импликации за 2025 година беа проценети на 2.300 милиони денари, се изврши доусогласување со европското законодавство во областа на данокот на додадена вредност, така што се дефинираше прометот преку системот на ваучери, беше уредено местото на промет на услуги и беше воведен поимот даночен застапник; се зголеми прагот и се изврши промена кај условите за враќање на данокот кај странското дипломатско или конзуларно претставништво. Исто така, беше предвидено зголемување на даночната стапка на ДДВ (од 5% на 10%) за одредени производи за човечка исхрана коишто не претставуваат основни прехранбени производи, а се изврши намалување на стапката на ДДВ за прометот со дигитални учебници и менструални производи и се доуредија одредбите кои се однесуваат на издавање ДДВ број и регистрација, како и уредување посебен вид даночна основа.

Со измените на **Законот за акцизите**, чии фискални импликации за 2025 година беа проценети на 883 милиони денари, беше извршено доусогласување со европското законодавство, односно се предвиди усогласување на минималната вкупна акциза на цигарите со минималниот износ на акцизата во ЕУ, така што беше предвидено да се одвива постепено заклучно со 2030 година, со воведување нов акцизен календар за акцизата на цигарите и другите тутунски производи, како и течноста за електронска цигара. Воедно, беше доуредено оданочувањето со акциза на растителен билен производ за пушење по пат на загревање; беше доуредена постапката за денатурирање на етил алкохол и неговата употреба и олеснување на постапката за издавање одобрение за повластен корисник; а ревидирани беа и прекршоците поврзани со акцизите.

Во насока на заштита на животната средина, изменета беше **Уредбата за пресметка на данокот на моторни возила и на износите потребни за пресметка на данокот на моторни возила** со која беа пропишани зголемени коефициенти на еколошката компонента за оданочување на патничките моторни возила кои спаѓаат во категориите на најголеми загадувачи со издувни CO2 гасови. Воедно, за целите на пресметка на еколошката компонента од данокот на моторни возила, покрај постојната метода NEDC (New European Driving Cycle), овозможена беше примена и на новата метода WLTP (Worldwide Harmonised Light Vehicle Test Procedure).

Со Законот за минимален глобален данок на добивка* („Службен весник на Република Македонија“ бр. 3/2025), чии фискални импликации за 2026 година беа проценети на 1.600 милиони денари се пропишаа мерки за обезбедување минимално ефективно оданочување на добивката на групи на мултинационални компании и големи домашни групи, составни субјекти, начин на пресметување на ефективната даночна стапка, пресметка на даночната основа и даночната обврска на дополнителен данок, исклучените субјекти, постапката за прибирање информации за составните субјекти и начинот на поднесување на пријавата и плаќањето на дополнителниот данок со цел пресметување и плаќање на минималниот глобален данок на добивка.

Воедно, во декември 2025 година се усвои и Правилникот за начинот на пресметување и наплата на дополнителниот данок на добивка (Службен весник на Република Северна Македонија, бр.270 од 31.12.2025 година), со кој се уреди начинот на пресметување и наплата на квалификуваниот домашен дополнителен данок, формата и содржината на образецот на Пријавата на информации за дополнителниот данок, како и начинот на пријавување на одговорниот составен субјект во Управата за јавни приходи, формата и содржината на образецот на Пријавата за дополнителниот данок, како и начинот на плаќање на дополнителниот данок и формата и содржината на образецот на Пријавата за домашниот дополнителен данок, како и начинот на плаќање на домашниот дополнителен данок.

Табела 6. Проекции на фискални импликации од донесени закони(во мил. денари)

Вид данок	2024	2025	2026
Данок на личен доход	533	533	0
Данок на добивка	872	872	1.600
ДДВ	2.300	2.300	0
Акцизи	797	883	0

Извор: Министерство за финансии

Со цел зголемена ефикасност, ефективност и дигитализација на даночните процеси, како и намалување на сивата економија преку редовно следење на прометот помеѓу даночните обврзници и зголемена контрола кај данокот на додадена вредност, Министерството за финансии и УЈП изготвија нацрт-проект за воведување **фактура во електронски формат**, како и **електронска фискална сметка**, кој не е

реализиран сеуште. Планирано е проектот да биде оперативен во најбрз можен рок, а со него драстично ќе се намали товарот на даночните обврзници и ќе се забрза и подбри начинот на одвивање на даночните контроли. Целта, исто така, е даночните обврзници да имаат можност за поедноставен начин на издавање, пренос и достава на фактури. Исто така, со зголемената евиденција и проверка на фактурите во економијата, ќе се зголеми ефикасноста на даночните контроли и на даночниот систем, односно ќе се намалат рокот и времето на вршење на контролите од страна на УЈП.

Согласно донесената **Стратегијата за формализирање на неформалната економија 2023 - 2027** година со Акциски план 2023 - 2025 (септември 2023 година), на среден рок се очекува намалување на учеството на неформалната економија во вкупните економски активности во земјата преку намалување и елиминирање на факторите кои стимулираат неформални активности. Со тоа ќе се придонесе кон намалување на бројот на нерегистрирани деловни субјекти и на бројот на неформално вработени лица. Во оваа насока, а преку ефективна имплементација на мерките и активностите во временските рокови утврдени со Акцискиот план за формализирање на неформалната економија, се очекува намалување на неформалната економија на 26% од БДП до крајот на 2027 година.

Табела 7. Проекции за тековна година и наредни пет години по вид на данок (во мил. денари)

Вид данок	Буџет 2026	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
Данок на личен доход	38.797	40.252	43.478	46.964	50.729	54.795
Данок на добивка	26.572	27.568	29.778	32.165	34.744	37.529
ДДВ	92.506	99.215	107.169	115.759	125.039	135.062
Акцизи (Основен Буџет и ПИОМ)	35.838	36.102	38.996	42.122	45.498	49.145
Царини и моторни возила	16.597	17.219	18.600	20.091	21.701	23.441
Други даночни приходи и ССП	3.839	4.643	4.789	5.659	5.829	6.013
Вкупно	214.149	224.999	242.810	262.760	283.540	305.985

Извор: Министерство за финансии и проекти на Министерството за финансии (*)

Извештај за даночни расходи

Даночните расходи се индиректни расходи направени преку даночниот и царинскиот систем, врз основа на законски одредби кои водат до намалување или одложување приливи за постигнување одредена економска или социјална цел. Тие можат да бидат во форма на исклучоци, ослободувања, одбитоци, повластени стапки на данок и др.

Согласно Закон за буџети ("Службен весник на РСМ" бр.203/22) пропишана е обврска за изготвување и доставување извештај за влијанието на даночните расходи врз приливите до Собранието на Република Северна Македонија на годишно ниво, како придружен документ кон Завршната сметка на Буџетот Овој Извештај ќе обезбеди солидна аналитичка основа за идентификација на можности за унапредување на даночната политика, вклучително и за оценка на оправданоста и евентуална рационализација на постојните даночни расходи, со цел зајакнување на наплатата на приходите. Во табелата во продолжение е даден преглед на вкупните даночни расходи, по основ на данокот на личен доход, данокот на добивка и данокот на додадена вредност, досега пресметани и проценети за периодот 2024 - 2031 година.

Табела 8. Даночни расходи по вид данок (во мил. денари)

Вид на данок	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
Данок на личен доход	864	961	1.078	1.118	1.208	1.305	1.409	1.522
Данок на добивка	5.519	6.202	7.074	7.339	7.927	8.563	9.249	9.991
ДДВ	40.284	43.451	46.178	49.527	53.498	57.786	62.418	67.422
Вкупно	46.667	50.614	54.330	57.984	62.633	67.653	73.077	78.935

Во насока на намалување на даночните расходи, со измени и дополнувања на Законот за ДДВ („Службен весник на РСМ“ бр. 199/23) беше пропишано зголемување на даночната стапка на ДДВ од 5% на 10% за одредени производи за човечка исхрана коишто не претставуваат основни прехранбени производи.

Табела 9. Видови даноци со отстапувања

Вид на данок	2026				2027				2028				2029				2030				2031			
	Буџет 2025	Ревидира на фискална стратегија 2025	Фискална стратегија 2026	Апсолутно отстапување	Отстапување е %	Ревидира на фискална стратегија 2025	Фискална стратегија 2026	Апсолутно отстапување	Отстапување е %	Ревидира на фискална стратегија 2025	Фискална стратегија 2026	Апсолутно отстапување	Отстапување е %	Ревидира на фискална стратегија 2025	Фискална стратегија 2026	Апсолутно отстапување	Отстапување е %	Ревидира на фискална стратегија 2025	Фискална стратегија 2026	Апсолутно отстапување	Отстапување е %			
Данок на личен доход	38.797	38.797	40.252	1.455	3,8%	41.513	43.478	1.965	4,7%	44.549	46.964	2.415	5,4%	47.768	50.728	2.961	6,2%	51.265	54.795	3.530	6,9%			
Данок на добивка	26.572	26.572	27.588	996	3,7%	28.432	29.778	1.346	4,7%	30.511	32.165	1.654	5,4%	32.716	34.744	2.028	6,2%	35.111	37.529	2.418	6,9%			
ДДВ	92.506	92.506	99.215	6.709	7,3%	98.981	107.169	8.188	8,3%	106.221	115.759	9.538	9,0%	113.895	125.039	11.144	9,8%	122.234	135.062	12.828	10,5%			
Акцизи (Основен буџет и ПИОМ)	35.838	35.838	36.102	264	0,7%	38.347	38.986	649	1,7%	41.151	42.122	971	2,4%	44.125	45.498	1.373	3,1%	47.355	49.145	1.790	3,8%			
Царини и моторни возила	16.597	16.597	17.219	622	3,7%	17.759	18.600	841	4,7%	19.058	20.091	1.033	5,4%	20.435	21.701	1.266	6,2%	21.931	23.441	1.510	6,9%			
Други даночни приходи и ССП	1.019	3.839	1.823	-2.016	-52,5%	4.830	1.969	-2.861	-59,2%	4.947	2.127	-2.820	-57,0%	5.073	2.297	-2.776	-54,7%	5.205	2.481	-2.724	-52,3%			
Вкупно	211.329	214.150	222.179	8.030	3,7%	229.862	239.990	10.128	4,4%	246.437	259.228	12.791	5,2%	264.011	280.008	15.997	6,1%	283.102	302.453	19.352	6,8%			

Извор на податоци: Министерство за финансии

Промените во проекциите во однос на претходната Фискална стратегија за 2025 година произлегуваат од новите макроекономски индикатори кои се земени предвид при изготвувањето на проекциите. Воедно, новите проектирани износи на даночни приходи по различните основи се базираат и на реално остварените даночни приходи од почетокот на тековната година. Притоа, во нив се вкalkулирани и проценетите ефекти од измените на даночните закони, кои се поконкретно опишани во делот за даночната политика.

Во делот на даночната политика, согласно **Програмата за работа на Владата 2024 - 2028 година**, предвидени се повеќе реформи во даночната област, како и зголема ефикасност и ефективност на даночната управа со цел поуспешно спроведување на даночните постапки.

Измените и дополнувањата во Законот за даночна постапка, кои се однесуваат на поедноставување и забрзување на процесот на пресметување и наплата на даноците, како и на воведување на даночниот информациски систем, би придонеле за поефикасна даночна наплата и намалување на бирократскиот товар за даночните обврзници, а сè со цел зголемено пресметување и наплата на даночните обврски со најмал можен напор од страна на даночните обврзници и даночниот орган. Воедно, планирано е усогласување со други закони во делот на размената на податоци меѓу институциите, а со почитување на принципот на даночна тајна, обезбедување поголема ефикасност во постапувањето на надлежните органи, како и подобрување на правната заштита на даночните обврзници.

Дигитализацијата на даночните процедури е една од главните цели во процесот на даночна реформа, а во насока на максимално искористување на ресурсите и плаќање на даноците со што е можно помалку труд. Воведувањето **е-фактурирање** е една од првите активности планирани за наредниот период со цел спроведување на даночната контрола на подобар и поефикасен начин, но и со цел заштеда на ресурсите во даночната администрација и заштеда на труд и време на даночните обврзници. Проектот е-фактура би бил од пресудно значење за полесно детектирање и борба против сивата економија, односно целосно следење на прометот и данокот кај даночните обврзници.

Дополнителен фокус на борбата со сивата економија ќе претставува зајакнување на капацитетите на јавната администрација за детектирање, следење и адресирање на неформалната економија преку посебни алатки; унапредување на законската регулатива и ефикасноста во нејзина имплементација; унапредување на деловното окружување и креирање стимулативна рамка за формализација на неформалната економија и зголемување на ефикасноста на инспекциските служби и системот на санкции и казни, а сето тоа следено преку зголемена дигитализација на сите управни процеси и постапки.

Од другата страна, исто така, акцент ќе се стави и врз јакнење на свеста за неформалната економија и јакнење на даночниот морал и доверба во институциите, зголемување на предвидливоста во подготовката на законските решенија, политики и мерки, како и врз зајакнување на транспарентноста, отчетноста и интегритетот на сите нивоа на власт. Во насока на понатамошната реализација на Стратегијата за формализирање на неформалната економија 2023 - 2027 година, во наредниот период Министерството за финансии во соработка со надлежните институции, ќе преземе активности за донесување на Ревидирана Стратегија за формализирање на неформалната економија во Република Северна Македонија 2023–2027, со Акциски план 2026-2027 година. Во Ревидираната стратегија ќе се утврдат посебни цели и клучни насоки (мерки) на делување во согласност со новонастанатите околности и потреби, како и со приоритети и целите

утврдени во Националната развојна стратегија 2024–2044, Програмата на Владата 2024–2028 и Реформската агенда 2024–2027.

Во делот на даночните приходи, а следејќи ја интенцијата на Владата за базирање на економскиот раст преку инвестициите, целта е зголемување на учеството на директните даноци во вкупните даночни приходи, нешто што е одлика на високоразвиените земји.

Исто така, планирани се и поефикасни контроли во делот на **трансферни цени**, како и засилено и редовно мониторирање на принципот „дофат на рака“ кај даночни обврзници со трансакции со поврзани лица. Дополнително, предвидени се законски доуредувања во делот на консолидирања на приходите кај даночните обврзници.

Во однос на меѓународното оданочување, планирано е усвојување на **Предлог-закон за административна соработка за даночни цели** во кој се имплементира Директивата на ЕУ за административна соработка за даночни прашања (DAC), на начин на кој се пропишуваат формите на административната соработка во областа на оданочувањето помеѓу даночниот орган на Северна Македонија и даночните органи на други држави, меѓу кои и автоматската размена на информации. Со предлог на законот ќе се спречи прекуграничната даночна евазија, кое ќе влијае врз зголемување на даночната усогласеност во земјата, а со тоа и поголема наплата на даночните приходи.

Во периодот кој следи, **законската регулатива во делот на ДДВ** ќе продолжи да се усогласува со Директивата на ЕУ за заедничкиот систем на ДДВ, како и со регулативите на истата. Целта е поголема усогласеност и креирање поголема даночна база за наплата на даночните приходи. Напоменуваме дека Република Македонија е целосно усогласена со Директивата на ЕУ за ДДВ во делот на даночните стапки, а делумно усогласена со Директивата генерално. Исто така, согласно Програмата на Владата, се предвидува поефикасен, а сигурен начин на враќање на претходниот данок преку зајакнатите механизми на контрола и анализа на ризик.

По донесување на Одлуката за постоење на кризна состојба заради можност за настанување на пореметување на снабдување со нафта и нафтени деривати на територијата на Република Северна Македонија, донесена е Одлуката за намалување на стапката на данокот на додадена вредност за горивата од 18% на 10%. Мерката има за цел да го ублажи притисокот врз цените и да ги намали трошоците за граѓаните и стопанството, исто така со оваа мерка се настојува да се стабилизира пазарот на енергенци и да се намалат инфлаторните притисоци, особено во услови на зголемени цени на глобалните пазари.

Согласно Одлуката на Владата на РСМ за определување на видот на добрата и временскиот период на примена на повластена даночна стапка, донесена на вонредна Владина седница одржана на ден 22 март 2026 година, во периодот од 24 март до 6 април 2026 година се пропиша примена на повластена даночна стапка на прометот на енергенсите (горивата) од 10%.

Воедно, Владата на РСМ на вонредна седница одржана на 5 април 2026 година донесе Одлука за изменување на Одлуката за определување на видот на добрата и временскиот период на примена на повластена даночна стапка, согласно која се пропиша дека примената на повластената стапка на ДДВ за енергенци (горива) од 10% продолжува да важи до 20 април 2026 година.

Исто така, од аспект на акцизната проблематика, Владата на РСМ на вонредна седница одржана на 05 април 2026 година донесе Одлука за определување на енергентите, временскиот период, како и начинот на пресметката на акцизата, чија што примена започна од 07 април 2026 година и истата ќе се применува до 20 април 2026 година, при што се овозможи намалување на акцизата за одредени енергенти, односно за бензините во износ од 2 денари/литар и за дизел во износ од 4 денари/литар.

Така, согласно новиот начин на пресметка за акцизата, истата се намали за следните видови на енергенти:

- Моторен бензин од тарифните ознаки 2710 12 45 00, 2710 12 49 00 - исполнети се условите за намалување на акцизата од 22,00 ден/лит, на 20,00 денари/литар (истата се намалува во вкупен износ од 2 ден/лит), и
- Гасно масло како погонско гориво од тарифните ознаки 2710 19 46 00, 2710 19 47 00, 2710 19 48 00, 2710 20 11 00, 2710 20 19 00, 2710 19 44 00 и 2710 19 42 00 - исполнети се условите за намалување на акцизата од 15,50 ден/лит, на 11,50 денари/литар (истата се намалува во вкупен износ од 4 ден/лит).

Во делот на даночната политика којашто се однесува на **директните даноци** предвидени се одредени даночни поттикнувања со цел зголемување на продуктивноста на вработените и компаниите, како и подобрување на демографската слика во земјата. Предвидено е враќање на **третманот на даночно признаен расход за трошоците за уплатените премии за доброволно животно осигурување**, а исто така се планира враќање на данокот на личен доход на мајките на новороденчиња во временски период којшто зависи од бројот на новороденчиња (прво, второ, трето дете итн.). Исто така, се планира ослободување од плаќање придонеси од задолжително здравствено и осигурување во случај на невработеност, како и

ослободување од плаќање данок на личен доход во период од три години сметано од денот на вработувањето за фирмите кои ќе вработат мајки на три или повеќе деца, со обврска работодавецот мајката да ја задржи на работното место уште онолку години колку што се користела мерката.

Исто така, во наредниот период се планира продолжување на преговорите за усогласување и парафирање на договорите за одбегнување на двојното оданочување и заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход.

Табела 10. Буџет на Република Северна Македонија 2024 - 2031 година (во мил. денари)

Буџет на Република Северна Македонија за 2024-2031 година (во мил. денари)								
	Завршна сметка 2024	Завршна сметка 2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
ВКУПНИ ПРИХОДИ	305.553	335.774	374.935	398.532	422.393	449.808	481.544	515.574
Даночни приходи и придонеси	283.557	306.962	335.971	355.117	381.683	410.983	441.742	474.843
Даночни приходи	177.889	192.073	214.149	224.999	242.810	262.760	283.540	305.985
Данок на личен доход	31.852	34.602	38.797	40.252	43.478	46.964	50.729	54.795
Данок на добивка	20.185	21.893	26.572	27.568	29.778	32.165	34.744	37.529
ДДВ	81.465	87.043	92.506	99.215	107.169	115.759	125.039	135.062
Акцизи	28.705	31.104	35.838	36.102	38.996	42.122	45.498	49.145
Царини	12.917	14.830	16.597	17.219	18.600	20.091	21.701	23.441
Други даноци	957	1.007	1.019	1.823	1.969	2.127	2.297	2.481
Даночни приходи на сопст	1.808	1.594	2.820	2.820	2.820	3.532	3.532	3.532
Придонеси	105.668	114.889	121.822	130.118	138.873	148.222	158.202	168.858
Придонес за пензиско осиг	71.436	77.696	85.807	90.029	96.331	103.074	110.289	118.010
Придонеси за вработувањ	4.383	4.764	3.141	4.913	5.257	5.625	6.019	6.441
Придонес за здравствено осиг	29.849	32.429	32.874	35.175	37.286	39.523	41.894	44.408
Неданочни приходи	16.920	19.238	29.060	32.657	31.774	29.472	29.996	30.920
Капитални приходи	1.851	2.268	2.510	2.710	2.760	2.810	2.860	2.910
Донации	3.225	7.306	7.394	8.048	6.175	6.543	6.945	6.901
ВКУПНИ РАСХОДИ	347.454	377.613	414.174	440.956	461.270	488.523	522.782	559.319
Тековни расходи	318.756	349.161	374.052	397.402	415.334	431.727	448.198	463.427
Плати и надоместоци	43.889	48.414	52.628	57.314	60.653	63.684	66.233	68.882
Стоки и услуги	22.923	23.039	28.177	29.278	31.032	31.036	31.537	32.804
Трансфери до ЕЛС	30.781	33.700	36.007	37.511	39.253	41.230	43.246	45.502
ДДВ дотација	4.202	4.888	5.202	5.511	5.953	6.430	6.946	7.502
блок дотации	26.579	28.812	30.805	32.000	33.300	34.800	36.300	38.000
Субвенции и трансфери	33.324	32.692	29.696	31.546	34.084	34.458	35.753	36.799
Социјални трансфери	170.027	191.443	206.268	217.327	224.406	231.445	238.387	245.336
Пензии	90.646	107.850	116.820	121.931	124.736	127.605	130.284	132.890
Транзициски трошоци	14.218	14.885	19.600	20.580	21.609	22.689	23.824	25.015
Надоместоци за невработени	1.207	1.197	1.500	1.598	1.635	1.653	1.662	1.680
Активни мерки за вработувањ	1.704	1.938	2.076	2.192	2.439	2.731	3.058	3.389
Социјални надоместоци	14.503	14.909	12.015	14.300	15.000	15.500	16.000	16.500
Здравствена заштита	47.749	50.664	53.813	56.099	58.327	60.567	62.819	65.080
Каматни плаќања	17.812	19.873	21.277	24.427	25.907	29.875	33.042	34.104
Капитални расходи	28.698	28.452	40.122	43.554	45.936	56.796	74.584	95.892
БУЏЕТСКО САЛДО	-41.901	-41.839	-39.239	-42.424	-38.877	-38.715	-41.237	-43.746
Буџетско салдо, % од БДП	-4,3	-4,0	-3,5	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8

2.4.2 Расходи

Во периодот 2027–2031 година, вкупните буџетски расходи покажуваат умерен номинален раст, усогласен со прекираниот раст на БДП и со целите на фискалната консолидација. Учеството на вкупните расходи во БДП е под 40%, со благ тренд на намалување од 36,8% од БДП во 2027 година, на 36,3% од БДП во 2031 година. Дополнително, тренд на намалување бележат и тековните расходи пришто нивното учество од 90,1% во 2027 година се сведува на 82,9% од БДП во 2031 година и на ваков начин, соодветно се остава простор за континуиран годишен раст на капиталните расходи.

Расходите во Буџетот за наредниот среднорочен период се базирани на реални претпоставки за:

- рационално и ефикасно функционирање на институциите, преку редовно сервисирање на обврските,
- дисциплиниран пристап во користење на лимитираните буџетски средства, преку зголемен надзор и јасно дефинирани критериуми за буџетска поддршка,
- буџетирање базирано на успешност и резултати, со цел развој и континуирано следење на индикатори за мерење на успешноста за реализацијата на политиките во буџетот,
- редизајнирање на структурата на буџетот и капитални инвестиции насочени кон реализација на инфраструктурни проекти, пред сè за изградба на транспортна, енергетска и комунална инфраструктура, инвестиции во образовната, здравствената и останата јавна инфраструктура и
- стратешко планирање на големите инфраструктурни проекти.

Расходната страна на Буџетот на Република Северна Македонија за наредниот период е целосно усогласена со стратешките приоритети на земјата, кои вклучуваат поттикнување на економски раст, стабилни јавни финансии, подобрена јавна инфраструктура и подобар животен стандард на граѓаните.

Просечното учество на вкупните расходи на Буџетот на Република Северна Македонија во периодот 2027-2031 година се очекува да изнесува околу 36,2% од БДП.

Проекциите за расходите на Буџетот се базирани на:

- Усогласеност на проекцијата на приходите со планираните економски активности.
- Проекција на вкупните расходи за континуирана фискална консолидација.
- Обезбедување редовно и непречено извршување на сите законски обврски.

Табела 11. Структура на Буџет 2024-2031

СТРУКТУРА НА БУЏЕТ 2024-2031 (%)	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
ВКУПНИ ПРИХОДИ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ДАНОЧНИ ПРИХОДИ И ПРИДОНЕС	92,8	91,4	89,6	89,1	90,4	91,4	91,7	92,1
Даночни приходи	58,2	57,2	57,1	56,5	57,5	58,4	58,9	59,3
Придонеси	34,6	34,2	32,5	32,6	32,9	33,0	32,9	32,8
Неданочни приходи	5,5	5,7	7,8	8,2	7,5	6,6	6,2	6,0
Капитални приходи	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
Донации	1,1	2,2	2,0	2,0	1,5	1,5	1,4	1,3
Вкупни расходи	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Тековни расходи	91,7	92,5	90,3	90,1	90,0	88,4	85,7	82,9
Плати и надоместоци	12,6	12,8	12,7	13,0	13,1	13,0	12,7	12,3
Стоки и услуги	6,6	6,1	6,8	6,6	6,7	6,4	6,0	5,9
Трансфери до ЕПС	8,9	8,9	8,7	8,5	8,5	8,4	8,3	8,1
Субвенции и трансфери	9,6	8,7	7,2	7,2	7,4	7,1	6,8	6,6
Социјални трансфери	48,9	50,7	49,8	49,3	48,6	47,4	45,6	43,9
Каматни плаќања	5,1	5,3	5,1	5,5	5,6	6,1	6,3	6,1
Домашни	2,0	2,4	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9	2,9
Странски	3,1	2,8	2,4	2,8	2,8	3,2	3,4	3,2
Капитални расходи	8,3	7,5	9,7	9,9	10,0	11,6	14,3	17,1

При проекцијата на износот и структурата на тековните расходи за наредниот период (Графикон 14), наменети за редовна исплата на платите на вработените во јавниот сектор, навремена и редовна исплата на пензии и останати социјални права, каматни плаќања кон странски и домашни кредитори, исплата на субвенции во земјоделството, поддршка на малите и средните претпријатија, како и субвенционирање на иновативните активности, земени се предвид следните претпоставки:

-Ефикасност и продуктивност: Зголемување на ефикасноста, продуктивноста и отчетноста на јавниот сектор, оптимизирање на јавната администрација и усогласување на платите со порастот на минималната плата кај сите буџетски корисници од централната власт, каде што минималната плата е компонента на плата.

-Оптимизација на ресурсите: Поефикасно користење на ресурсите преку подобро планирање и реализација на оперативните расходи, наменети за стоки и услуги со што се обезбедува намалено учество во вкупните расходи и во нивното учество во БДП. На ваков начин уделот на расходите за стоки и услуги во вкупните расходи останува релативно стабилен и обезбедува нормално извршување на активностите.

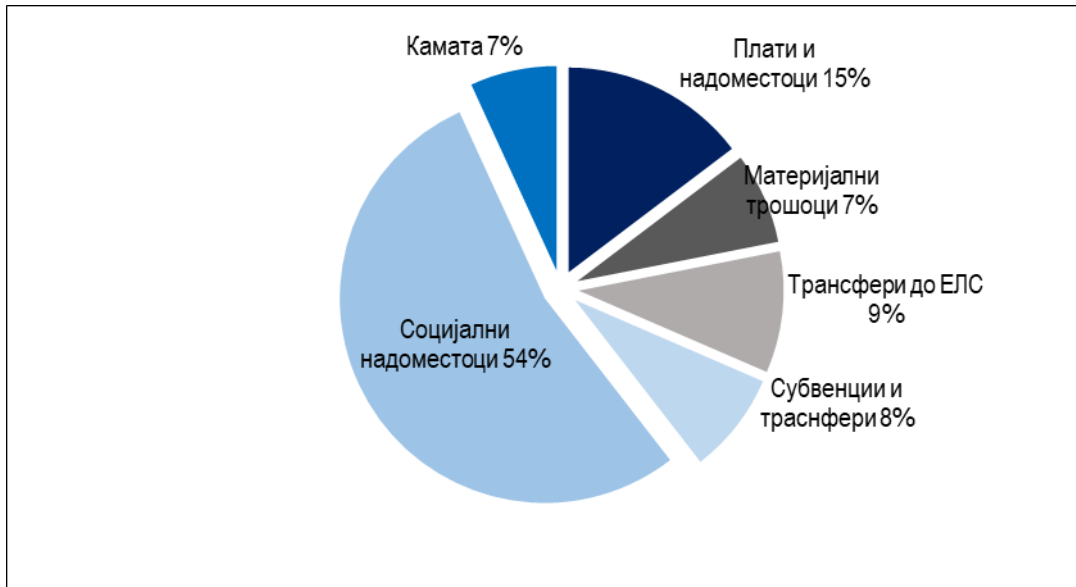
-Контрола на расходите: Намалување на несуетинските расходи.

-Подобрена децентрализација: Квалитетни услуги во општините преку редефинирање на критериумите за распределба на средства и поефикасно користење на дотациите.

-Целосна економска поддршка: Повеќе ресурси за таргетирани субвенции и трансфери, преку јасно дефинирани критериуми за распределба, за кои се очекува да имаат поголем позитивен импакт на економската активност.

- Социјална помош и вработеност: Намалување на сиромаштијата преку правилно таргетирање на социјалната помош и зголемување на учеството на пазарот на труд.

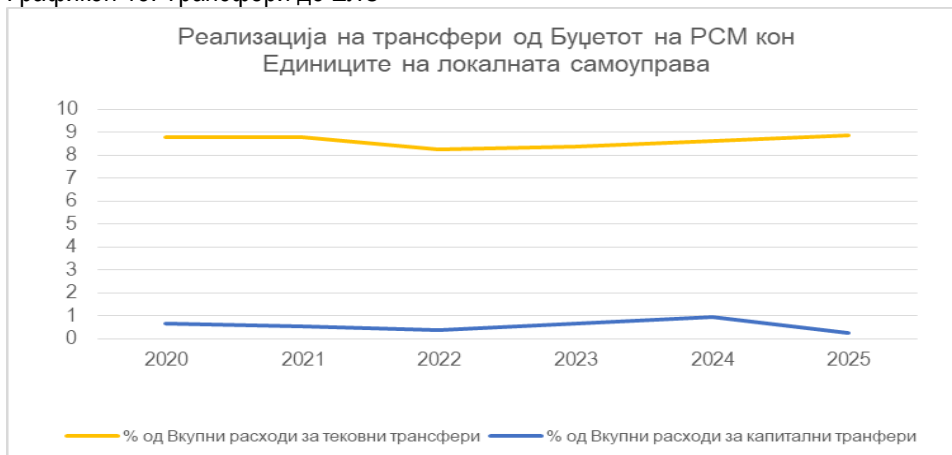
Графикон 14. Просечна структура на тековни расходи 2027 - 2031 (во %)

Извор: Министерство за финансии и проекции на Министерството за финансии (*)

Значајни финансиски средства од Буџетот на РСМ, се издвојуваат за општините во форма на дотации за спроведување на пренесените надлежности (во областа на основното и средното образование, културата, детските градинки и домовите за стари лица и противпожарна заштита), како и финансиски средства наменети за реализација на конкретни капитални проекти на локално ниво.

Графикон 15. Трансфери до ЕЛС

Капиталните расходи (Графикон 16) претставуваат клучен инструмент на фискалната политика и носител на економскиот раст за периодот 2027-2031 година, со цел да обезбедат долгорочни економски придобивки преку зголемување на јавниот капитал: патна и железничка инфраструктура, енергетски капацитети, водоводни и канализациони системи, дигитална и образовна/социјална инфраструктура. За разлика од тековните расходи, кои главно поддржуваат тековно функционирање и социјална заштита, предвидените капитални вложувања ја зголемуваат продуктивноста и ја подобруваат конкурентноста на економијата.

Во услови на економска неизвесност, капиталните расходи имаат и стабилизациска улога: добро подготвените и брзо реализирачки проекти можат да делуваат контрациклично, со повисок мултипликативен ефект врз растот и вработеноста, при што истовремено го поттикнуваат приватното инвестирање. Затоа, структурата на расходите е исто толку важна како и нивото на дефицитот: поголем удел на капитални расходи може да значи подобар квалитет на фискалната политика, доколку проектите се економски оправдани и управувани со соодветни контроли.

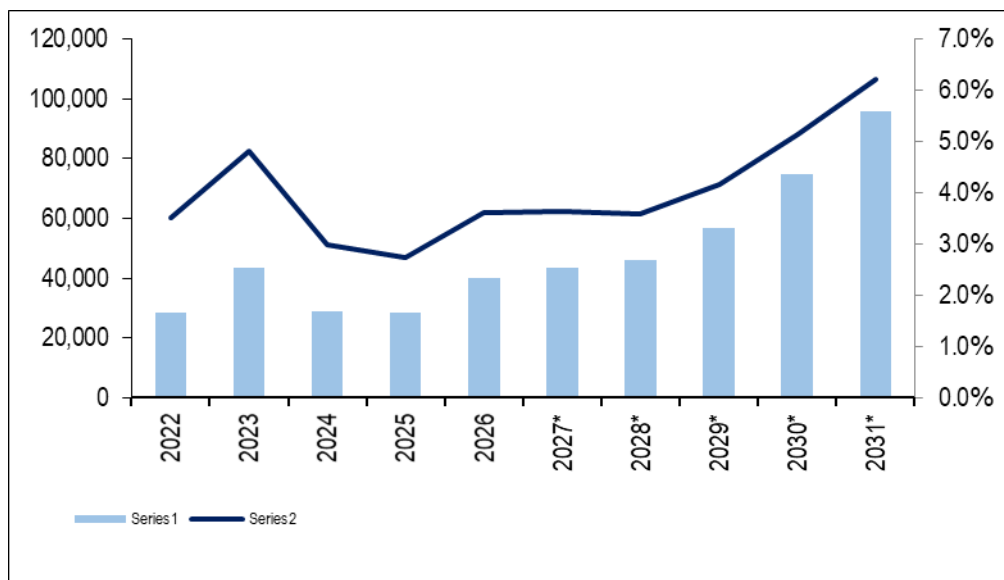
Од аспект на фискалната одржливост, капиталните расходи планирани во рамки на среднорочна фискална стратегија обезбедуваат предвидливост на финансирањето, контрола на јавниот долг и јасни приоритети. Клучни елементи при планирање на реализација на капитални расходи се: избор на проекти според подготвеност/приоретизација, очекувани економско-социјални ефекти, реалистично буџетирање и динамика на реализација, транспарентни јавни набавки и континуиран мониторинг на резултатите.

Во периодот 2027 - 2031 година, фискалната политика ќе биде насочена кон создавање предуслови за нов циклус на економски раст и обезбедување значително ниво на јавни инвестиции, коишто се основа за подобрување на економските перспективи, како и подобар живот на граѓаните.

Табела 12. Буџет на Република Северна Македонија за 2024-2031, % од БДП

Буџет на Република Северна Македонија за 2024-2031 година,% од БДП								
	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
ВКУПНИ ПРИХОДИ	31,7	32,3	33,8	33,3	33,0	33,0	33,2	33,5
Даночни приходи и придонеси	29,4	29,5	30,3	29,6	29,8	30,1	30,4	30,8
Даночни приходи	18,5	18,5	19,3	18,8	19,0	19,3	19,5	19,9
Данок на личен доход	3,3	3,3	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	3,6
Данок на добивка	2,1	2,1	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4
ДДВ	8,4	8,4	8,3	8,3	8,4	8,5	8,6	8,8
Акцизи	3,0	3,0	3,2	3,0	3,0	3,1	3,1	3,2
Царини	1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
Други даноци	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Даночни приходи на сопств.	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Придонеси	11,0	11,1	11,0	10,9	10,9	10,9	10,9	11,0
Придонес за пензиско осиг.	7,4	7,5	7,7	7,5	7,5	7,6	7,6	7,7
Придонеси за вработувањ	0,5	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Придонес за здравствено осиг.	3,1	3,1	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Неданочни приходи	1,8	1,9	2,6	2,7	2,5	2,2	2,1	2,0
Капитални приходи	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Донации	0,3	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4
ВКУПНИ РАСХОДИ	36,0	36,3	37,4	36,8	36,1	35,8	36,0	36,3
Тековни расходи	33,1	33,6	33,7	33,2	32,5	31,7	30,9	30,1
Плати и надоместоци	4,6	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7	4,6	4,5
Стоки и услуги	2,4	2,2	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2	2,1
Трансфери до ЕЛС	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0
ДДВ дотација	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
блок дотации	2,8	2,8	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5
Субвенции и трансфери	3,5	3,1	2,7	2,6	2,7	2,5	2,5	2,4
Социјални трансфери	17,6	18,4	18,6	18,1	17,5	17,0	16,4	15,9
Пензии	9,4	10,4	10,5	10,2	9,8	9,4	9,0	8,6
Транзициски трошоци	1,5	1,4	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6
Надоместоци за невработени	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Активни мерки за вработувањ	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Социјални надоместоци	1,5	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
Здраствена заштита	5,0	4,9	4,9	4,7	4,6	4,4	4,3	4,2
Каматни плаќања	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,3	2,2
Капитални расходи	3,0	2,7	3,6	3,6	3,6	4,2	5,1	6,2
БУЏЕТСКО САЛДО	-4,3	-4,0	-3,5	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8

Графикон 16. Капитални расходи на Буџетот на Република Северна Македонија

Извор: Министерство за финансии и проекции на Министерството за финансии (*)

Согласно приоритетите од Програмата на Владата на Република Северна Македонија, фокусот ќе биде ставен на успешна имплементација на започнатите капитални инвестиции. Овие инвестиции ќе опфатат инфраструктурни и енергетски проекти кои ќе бидат во функција на развојот на бизнис-секторот, како и капитални проекти од комуналната и другата локална инфраструктура со цел подобрување на општите услови за живот на граѓаните. Во таа насока, ќе се работи на унапредување на условите во здравствениот, образовниот и социјалниот систем, земјоделството и заштитата на животната средина. Дополнително, ќе се спроведува стратешко планирање на големите инфраструктурни проекти, а капиталните инвестиции ќе имаат значително подобрена структура и зголемен износ на средства, особено преку капитални трансфери за општините.

Во делот на патната инфраструктура, продолжува изградбата на автопатската делница Кичево - Букојчани, како и на делницата Кичево – Охрид со кредитни средства. Исто така, со претходно обезбедените кредитни средства ќе се финансира изградбата на автопатската делница Скопје - Блаце (граница со Косово), а особен фокус ќе има на успешната имплементација на активностите за подобрување на патната инфраструктура на општините во Република Северна Македонија преку Проектот за поврзување на локалните патишта и Проектот за олеснување на трговијата и транспортот на Западен Балкан.

Во делот на железничката инфраструктура, планирано е финансирање на двете фази од изградбата и рехабилитацијата на источниот дел од железничката пруга на Коридорот 8, делници Бељаковце - Крива Паланка – Граница со Бугарија, при што за втората делница се обезбедени 68,5 милиони евра грант, а за трета делница се обезбедени 149,2 милиони евра од ВБИФ (Инвестициска рамка за Западен Балкан). Воедно, планирана е изградба на железнички граничен премин со придружни содржини „Табановце“, помеѓу Република Северна Македонија и Република Србија, финансирана со заем и грант од ВБИФ (Инвестициска рамка за Западен Балкан), како и модернизација на железничката инфраструктура. Дополнително, преку проектот „Обновување на товарниот возен парк“ на Железници на Република Северна Македонија Транспорт АД, Скопје, ќе се набават најмногу до пет електрични локомотиви, како и систем за планирање на ресурси што ќе овозможи подобрување на оперативната ефикасност на претпријатието.

Во областа на гасификацијата, предвидена е изградба на магистрални гасоводни делници Скопје - Тетово, Гостивар - Кичево и Свети Николе – Велес, како и изградба на интерконективен гасовод помеѓу Република Северна Македонија и Република Грција.

Позначајни проекти од областа на општинската и комуналната инфраструктура се Проектот за подобрување на водната инфраструктура на општините во Северна Македонија, како и Проектот за енергетска ефикасност во јавниот сектор којшто е во завршна фаза на спроведување.

Во делот на општинската инфраструктура ќе се спроведат сите неопходни активности за имплементација на проектот Воведување на брз автобуски превоз во Градот Скопје, кој се финансира со заем од Европската банка за обнова и развој.

Големи капитални проекти во областа на земјоделството се Програмата за наводнување на Северна Македонија и Проектот за модернизација на земјоделството.

Во областа на животната средина, покрај големиот капитален проект за изградба на Пречистителна станица за отпадни води во Скопје, од големо значење е и Регионалниот проект за цврст отпад којшто предвидува воспоставување системи за управување, односно станици за цврст отпад во Југозападниот Регион, Вардарскиот Регион, Пелагонискиот Регион, Југоисточниот Регион и во Полошкиот Регион.

Од областа на воспоставување инфраструктура за собирање и третман на отпадни води и воспоставување интегриран и финансиски самоодржлив систем за управување со отпад што ги исполнува условите на ЕУ, позначајни капитални проекти што ќе бидат финансирани преку програмите ИПА 2 се: проект за изградба на пречистителна станица за отпадни води и рехабилитација и проширување на канализациската мрежа во Општина Тетово, изградба на пречистителна станица за отпадни води и рехабилитација и проширување на канализациската мрежа во Битола, проект за затворање депонии во Источниот и Североисточниот Регион, изградба на централен објект за управување со отпад, изградба на фабрика за сортирање, погон МБТ, депонија, постројка за компостирање, зелена точка за Источниот и Североисточниот Регион во Свети Николе, изградба на шест локални објекти за управување со отпад, станици за трансфер, постројки за компостирање и зелени точки за Источниот и Североисточниот Регион, поддршка при воспоставување регионален систем за управување со отпад, набавка на опрема за Источниот Регион, поддршка и подготовка на потребната документација за набавка на опрема за вода за општините Радовиш, Кичево, Струмица, Битола, Тетово, Берово, Куманово и Прилеп.

Во делот на образованието, со цел унапредување на физичкото образование и подобрување на севкупните услови за учење во основните и средните училишта ќе продолжат активностите во рамки на Проектот за изградба на физкултурни сали во основните училишта и рехабилитација на основните и средните училишта во Република Северна Македонија, за кој е обезбеден дополнителен заем од ЦЕБ, грант од ВБИФ и национално кофинансирање. Со цел ефикасно и ефективно спроведување на реформите во основното образование во земјата во насока на подобрување на условите за учење, Владата обезбеди дополнителен заем од Светската банка, со што ќе продолжат активностите во рамки на Проектот за унапредување на основното образование. Во делот на високото образование, преку обезбедување на дополнителен заем од КфВ, продолжува реконструкцијата на студентските домови во Република Северна Македонија со цел подобрување на условите за престој и учење на студентите, а предвидена е и реконструкција на државните училишта со цел приспособување на условите за престој и учење на учениците со посебни потреби. Со цел подобрување на квалитетот на високото образование, ќе започнат активности за завршување на изградбата на објектите на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство и изградба на објект за потребите на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје во Скопје.

Во делот на социјалната заштита, ќе продолжи спроведувањето на Проектот за администрирање на социјалното осигурување и Вториот проект за унапредување на социјалните услуги. Во делот на правосудството ќе се спроведуваат активности за изградба и реконструкција на казненопоправната установа „Идризово“ со цел исполнување на меѓународните и европските затворски правила, а во насока на подобрување на условите за престој и зајакнување на заштитата на затворениците.

Во делот на енергетската инфраструктура, предвидено е да се финансираат проектите што ги имплементира АД ЕСМ, и тоа: Ветерен парк Богданци - фаза 2, Топлификација на Битола, Проект на ЕСМ за транзиција кон соларни фотоволтаици (Фотонапонски електрани 10MW Осломеј 2 и 20 MW Битола), Ревитализација на шест големи ХЕЦ-трета фаза, како и Фотонапонска електрана 134 MW Битола 3.

Во насока на реформи во јавните финансии, подобрување на фискалната рамка, зајакнување на процесот на планирање и извршување на Буџетот на Република Северна Македонија, подобрување на наплатата на приходите, зајакнување на системот на јавни набавки, внатрешна и надворешна контрола и транспарентно известување, ќе продолжи да се реализира Проектот за градење ефективни, транспарентни и отчетни институции за управување со јавните финансии.

Во изминатиот период, во насока на поддршка на приватниот сектор и обезбедување свеж капитал за неговите потребите преку Развојната банка на Северна Македонија успешно се обезбедени и реализирани седум кредитни линии од ЕИБ во вкупен износ од 650 милиони евра.

Табела 13. Преглед на проекти финансирани со заеми

Проект	Финансиер	Износ на заем во евра
Проект за олеснување на трговијата и транспортот во земјите од Западен Балкан	Светска банка	26.200.000
Проект за поврзување на локалните патишта	Светска банка	33.000.000
	Светска банка	37.000.000
Проект за Пречистителна станица за отпадни води Скопје	ЕИБ	68.000.000
	ЕБОР	58.000.000

Проект за подобрување на водната инфраструктура на општините во Северна Македонија	ЕИБ	50.000.000
Регионален проект за цврст отпад	ЕБОР	55.000.000
Проект за енергетска ефикасност во јавниот сектор	Светска банка	25.000.000
Втор проект за унапредување на социјалните услуги	Светска банка	27.500.000
Проект за администрирање на социјалното осигурување	Светска банка	13.800.000
Проект за модернизација на земјоделството	Светска банка	46.000.000
Програма за наводнување на Северна Македонија	КфВ	80.000.000
Реконструкција на казнено-поправните установи	Банка за развој при Совет на Европа	46.000.000
Проект за унапредување на основното образование, со дополнително финансирање	Светска банка	21.500.000
	Светска банка	15.000.000
Проект за градење ефективни, транспарентни и отчетни институции за управување со јавните финансии	Светска банка	20.000.000
Проект за реконструкција на студентските домови во Република Северна Македонија, со дополнително финансирање	КфВ	20.000.000
	КфВ	40.000.000
Проект за изградба на фискултурни сали – дополнително финансирање	КфВ	20.000.000
Обновување на товарниот возен парк на Железници на Република Северна Македонија Транспорт АД - Скопје	ЕБОР	20.900.000
Воведување на брз автобуски превоз на Град Скопје	ЕБОР	70.000.000
Проект „Изградба на нова и реконструкција на постојната делница Бељаковце - Крива Паланка - источен дел од железничката пруга на Коридор 8“, фаза 2	ЕБОР	145.000.000
Проект „Изградба на нова и реконструкција на постојната делница Крива Паланка – Деве Баир- источен дел од железничката пруга на Коридор 8“, фаза 3	ЕБОР	175.000.000
	ЕИБ	175.000.000
Проект за заеднички железнички граничен премин - Табановце	ЕБОР	5.000.000

2.4.3 Дефицит на Буџетот на РСМ и финансирање

Финансирањето на планираниот дефицит и рефинансирањето на отплатите на долгот ќе се обезбедуваат преку задолжување од странски и домашни извори (Табела 14).

Во текот на 2025 година, Министерството за финансии обезбеди средства за финансирање на буџетскиот дефицит и отплати на долгот преку комбинација на домашно и странско задолжување. Странското задолжување се реализираше преку заемот од унгарската ЕХИМ банка во износ од 30.748 милиони денари, повлечени транши од заемот од ЕУ за инструментот за реформи и раст за Западен Балкан во износ од 2.359 милиони денари, и повлекување на средства од странски заеми за проектно финансирање во износ од 2.343 милиони денари. Нето задолжувањето на домашниот финансиски пазар преку издавање на долгорочни и краткорочни државни од хартии од вредност во 2025 година изнесуваше 34.403,15 милиони денари.

За буџетските дефицити, во периодот 2027 – 2031 година, државата се очекува да се задолжува во странство, со склучување заеми за буџетско финансирање, преку издавање хартии од вредност, како и преку повлекување средства од поволни кредити од странски финансиски институции и кредитни линии наменети за финансирање на одделни проекти. Притоа, изборот на конкретен извор за надворешно финансирање ќе се темели на тековните и очекуваните состојби на меѓународните пазари на капитал. Понатаму, задолжувањето на домашниот пазар ќе се реализира преку издавање државни хартии од вредност или домашни заеми, со што ќе се обезбеди дополнително финансирање под поволни услови. Со цел оптимизирање на исплатите и намалување на ризикот од рефинансирање, Министерството за финансии ќе продолжи да издава државни обврзници со подолги рочности, при што ќе се намали ризикот од рефинансирање на долгот. Со цел ефикасно управување со јавниот долг, Министерството за финансии на среден рок ќе ја следи и можноста за евентуална предвремена отплата на дел од долгот, односно постигнување поповолна рочна, валутна и каматна структура на долгот.

Табела 14: Финансирање на дефицитот

	2024	2025	2026	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
Буџетско салдо	-41,901	-41,794	-39,239	-42,424	-38,878	-38,716	-41,237	-43,746
Финансирање на дефицит	41,901	41,794	39,239	42,424	38,878	38,716	41,237	43,746
Приливи	80,828	121,766	116,649	107,085	128,969	78,367	119,540	86,458
Домашни извори	56,907	60,916	36,114	38,338	47,222	40,946	49,402	32,567
Странски извори	45,062	35,450	85,004	69,279	76,944	39,738	72,581	54,450
Депозити ("-" е кумулирање на сметка)	-21,141	25,400	-4,469	-532	4,803	-2,317	-2,443	-559
Одливи	38,927	79,972	77,410	64,661	90,091	39,651	78,303	42,712
Отплата по домашно задолжување	18,719	16,920	19,936	18,136	26,978	20,682	29,103	24,505
Отплата по странско задолжување	20,208	63,052	57,474	46,525	63,113	18,969	49,200	18,207
Меморандум:								
Нето домашно задолжување	38,188	43,996	16,178	20,202	20,244	20,264	20,299	8,062
Нето странско задолжување	24,854	-27,602	27,530	22,754	13,831	20,769	23,381	36,243

Извор: Министерство за финансии и проекции на Министерство за финансии (*)

2.4.4 Буџет на општа влада (консолидиран буџет на РСМ и буџет на општини)

Буџетот на општата влада ги опфаќа консолидираните податоци на Буџетот на Република Северна Македонија и буџетите на општините. Буџетот на Република Северна Македонија е составен од Централен буџет (основен буџет, буџет на самофинансирачките активности, средства од донации и средства од заеми) и од буџети на фондовите за пензиско и здравствено осигурување и од Агенцијата за вработување. Во линија со постепена фискална консолидација, дефицитот на Буџетот на општата влада ќе се намали од 3,5% од БДП во 2027 година на 2,8% од БДП во 2031 година.

Табела 15. Буџет на општа влада

	милиони денари								% од БДП							
	2024	2025	2026	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Централен буџет																
Приходи	146.411	155.836	180.016	193.292	210.677	231.470	256.693	284.168	15,2	14,9	16,2	16,1	16,5	17,0	17,7	18,4
Расходи	190.207	199.081	217.939	235.706	249.546	270.177	297.920	327.903	19,7	19,1	19,7	19,7	19,5	19,8	20,5	21,3
Буџетско салдо	-43.796	-43.245	-37.923	-42.414	-38.869	-38.707	-41.227	-43.735	-4,5	-4,1	-3,4	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8
Буџетски фондови																
Приходи	126.180	143.352	149.371	158.139	162.957	167.710	172.251	177.106	13,1	13,7	13,5	13,2	12,7	12,3	11,9	11,5
Расходи	124.346	141.901	150.686	158.149	162.967	167.720	172.261	177.116	12,9	13,6	13,6	13,2	12,7	12,3	11,9	11,5
Буџетско салдо	1.835	1.451	-1.315	-10	-10	-10	-10	-10	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Буџет на РСМ (Централен буџет и фондови)																
Приходи	272.591	299.188	329.387	351.431	373.634	399.180	428.944	461.274	28,3	28,7	29,7	29,3	29,2	29,3	29,5	29,9
Расходи	314.553	340.982	368.625	393.855	412.513	437.897	470.181	505.019	32,6	32,7	33,3	32,9	32,3	32,1	32,4	32,8
Буџетско салдо	-41.962	-41.794	-39.238	-42.424	-38.879	-38.717	-41.237	-43.745	-4,4	-4,0	-3,5	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8
Буџет на локална власт																
Приходи	50.165	54.941	66.618	69.370	72.082	75.005	77.984	80.839	5,2	5,3	6,0	5,8	5,6	5,5	5,4	5,2
Расходи	48.884	54.539	66.618	69.370	72.082	75.005	77.984	80.839	5,1	5,2	6,0	5,8	5,6	5,5	5,4	5,2
Буџетско салдо	1.281	402	0	0	0	0	0	0								
Буџет на општа влада (Консолидиран Буџет на РСМ и Буџет на општини)																
Приходи	322.757	354.129	396.003	420.800	445.716	474.186	506.927	542.112	33,5	33,9	35,7	35,1	34,9	34,8	34,9	35,2
Расходи	363.436	395.521	435.242	463.224	484.594	512.902	548.164	585.857	37,7	37,9	39,3	38,7	37,9	37,6	37,8	38,0
Буџетско салдо	-40.679	-41.392	-39.239	-42.424	-38.878	-38.716	-41.237	-43.746	-4,2	-4,0	-3,5	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8

Извор: Министерството за финансии и проекции на Министерството за финансии (*)

2.4.5 Анализа на трошоците

Во насока на постигнување на нумеричките фискални правила во однос на буџетскиот дефицит од соодветната година кој не смее да го надмине нивото од 3% од номиналниот бруто-домашен производ (БДП), како и согласно обврските кои произлегуваат од Реформската агенда 2024 – 2027, Министерството за финансии во наредниот период ќе отпочне со процесот за Анализа на трошоците кој претставува значаен чекор кон унапредување на управувањето со јавните финансии.

Во 2024 година беше реализирана мисија на тема „Анализа на трошоци во Северна Македонија – правила и нацрт на Прирачник за анализа на трошоци“, организирана од страна на Меѓународниот монетарен фонд. Во рамки на оваа мисија беше подготвена Нацрт-концептуална белешка, која го дефинира рамковниот пристап за воспоставување на процесот на анализа на трошоци. Спроведувањето на Анализата на трошоци ќе продолжи со поддршка на Светска банка, при што се разгледува опфатот на расходните области со цел исполнување на таргетот за опфаќање на најмалку 20% од вкупните расходи на Буџетот.

Анализата на трошоците претставува инструмент за подобрување на ефикасноста, ефективноста и одржливоста на јавната потрошувачка, овозможувајќи оптимално користење на ограничените буџетски ресурси во функција на економскиот и општествениот развој. Истата ќе служи како основа за рационално планирање, идентификување на приоритети и подобрување на ефикасноста во распределбата на ресурсите.

Всушност преку анализата ќе се овозможи сеопфатна ревизија на јавните расходи со цел да се утврди нивната оправданост, ефективност и можност за пренасочување кон области со поголем општествен придонес, а преку тоа ќе се обезбеди поголема транспарентност, отчетност и долгорочна одржливост на јавните финансии. Со спроведување на анализата на трошоците ќе се овозможи подобрување на вредноста на потрошените финансиски средства, ставајќи акцент на резултатите и ефектите од јавните политики, а не само на нивото на потрошувачка.

Со измените и дополнувањата на Законот за буџети („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.272/2024), процесот на анализа и преглед на трошоците поврзани со спроведувањето на одредени буџетски политики, е правно институционализиран (член 18, став 3).

2.4.6 Секторски пристап на расходите

Процесот на креирање политики се операционализира со процесот на усвојување на стратешките приоритети на Владата за соодветната година и подготовка на Годишната програма. Конкретизирањето на политиките во секоја област се врши со изработка на тригодишни стратешки планови и годишни програми на министерствата, придружени со соодветни акциски планови. Процесот на планирање се одвива паралелно и координирано со планирање на финансиските ресурси за спроведување на политиките на среден рок.

Програмскиот пристап значи прикажување на сите активности на буџетските корисници преку соодветни програми и потпрограми, коишто се дефинираат како збир на сродни активности насочени кон остварување иста, заедничка цел.

Секторскиот пристап е процес во кој Владата преку хоризонтално планирање и институционална координација, со оптимално користење на ресурсите, дејствува во насока на подобрување на постојната состојба во рамките на одредена област и истовремено преку кохерентноста помеѓу трошоците и резултатите ги остварува своите стратешки приоритети и создава услови за поефикасно работење на самите институции. Секторскиот пристап во овој документ се темели на Класификацијата на функциите на Владата, којашто е создадена од Организацијата за економска соработка и развој, а објавена од страна на Секторот за статистика на Обединетите нации.

Буџетските апропријации за фискалната година се распределуваат во согласност со секторската основа на буџетските расходи, која ги класифицира расходите според главните функционални сектори на владина активност. Оваа класификација обезбедува конзистентно планирање, извршување и известување за јавните расходи и ја поддржува транспарентноста во распределбата на ресурсите. Средствата се распределуваат низ клучните сектори, вклучувајќи ги општите јавни услуги, одбраната и јавната безбедност, економските прашања, заштитата на животната средина, домувањето и услугите во заедницата, здравството, образованието и социјалната заштита.

Секторската структура служи како примарна рамка за проценка на усогласеноста на буџетските алокации со националните приоритети и за евалуација на ефективноста на владините расходи. Секторската основа на буџетските расходи претставува функционална класификација на јавните расходи според главните сектори на владина активност. Таа обезбедува транспарентна распределба на финансиските средства, го олеснува оценувањето на ефикасноста на буџетот и овозможува споредливост на податоците за расходите низ фискалните периоди и административните нивоа.

ОПШТИ ЈАВНИ СЛУЖБИ

Во рамките на оваа област опфатени се активности и политики што се реализираат во насока на администрација, работа или поддршка на извршните и законодавните органи, управувањето со јавните финансии, работењето на дипломатските и конзуларните претставништва, економската помош и сл.

Преку јасните, аргументирани и ефективни ревизорски препораки на независната ревизорска институција во Република Северна Македонија, односно Државниот завод за ревизија, се обезбедува поддршка на државните и другите институции во унапредување на системите за управувањето со јавните средства, се придонесува за подобрување на управувањето, навремено препознавање и спречување на неправилности и зајакнување на јавната доверба во институциите. Со тоа се придонесува кон зголемена отчетност и транспарентност на трошењето на јавните средства/средствата на даночните обврзници и создавање на додадена вредност во процесите на управување со јавните финансии. Преку непристрасност, професионалност и интегритет на независната ревизорска институција се овозможува подобрување на институционалната култура, идентификување на слабостите и препораки за системски подобрувања а во таа насока се придонесува за испорака на услуги со почитување на принципите на сигурност во давањето на услуги, континуитет и квалитет на услугите, транспарентност, достапност и универзална услуга и заштита на корисниците и граѓаните на Република Северна Македонија.

Основната цел во наредниот среднорочен период ќе биде обнова на довербата во институциите на државната власт, зајакнување на безбедноста, ефикасна борба против корупцијата и криминалот и обезбедување на владеење на правото. Преку обезбедување на економската слобода на инвеститорите со креирање фер услови за сите стопански субјекти ќе се создадат предуслови за нов циклус на економски раст, поттикнат од стабилни јавни финансии, поддршка на конкурентниот приватен сектор и значајни инвестиции во иновациите и информатичката технологија. Посветеноста кон европските интеграции ќе биде манифестирана преку усогласување на политиките со европските стандарди.

Зголемувањето на животниот стандард на граѓаните ќе биде примарна цел и приоритет на Владата. Оваа цел ќе се постигне преку зголемување на платите согласно растот на економијата, зајакната наплата на приходите, подобрување на ефикасноста и целисходноста во трошењето на јавните пари со главен фокус на реализацијата на капиталните расходи, намалување на корупцијата во јавните набавки, реализирање на значајни стратешки инвестиции во инфраструктурата и енергетиката, како и обезбедување одржливост на јавниот долг.

Намалувањето на сивата економија и подобрената наплата на средства за државниот Буџет ќе овозможи собирање на повеќе приходи во него, задржување на ниските даночни стапки и даночни ослободувања, поголем износ за капитални инвестиции и стимулации на работењето на домашниот приватен сектор и граѓаните.

Квалитетот на јавните услуги ќе биде подобрен преку процесот на дигитална трансформација на јавниот сектор и продолжување на активностите за рационализација на поставеноста на органите на државната управа.

Со цел создавање предуслови за водење бизнис, подобрувањето на бизнис-климата и намалувањето на бирократијата, Владата ќе создаде предвидливо даночно и регулаторно окружување преку инклузивен процес на регулаторни промени во сите области кои се значајни за бизнисот и граѓаните. Со дигитална трансформација, иновативни пристапи и примена на нови технологии ќе се креира добро окружување за даночните обврзници, засновано на праведност, соработка, транспарентност и зајакната доверба.

Поголемата конкурентност на приватниот домашен сектор ќе се постигне преку продолжување на финансиската поддршка на инвестициите и ревидирање на условите за нејзино добивање, во насока на поголем износ на поддршка на домашните компании што извезуваат и компаниите во секторите со конкурентна предност. Истовремено, ќе се воведат и единствен регистар на државна помош со цел да се спречи злоупотребата на финансиските инструменти за поддршка и нивно двојно искористување.

Активностите опфатени во областа научно-технолошки развој и поддршка на претприемништвото, ќе бидат насочени кон воспоставување на ефикасен и функционален национален иновативен систем кој ќе овозможи континуиран научно-технолошки развој, како и воспоставување на ефикасен и функционален систем за поддршка на претприемништвото. Во наредниот период се предвидуваат низа активности кои ќе вклучуваат: нови или подобрени производи, услуги и процеси, новитети или подобрувања во технолошкиот процес, имплементирани во економскиот промет, технолошко опремување и подготовка на производството за иновацииска дејност, создавање на нови производи, услуги или процеси, замена на рачната работа со машини или софтвер, давање поддршка за самовработување, зголемување на вработеноста и едукација на претприемачите за започнување и водење сопствен бизнис, создавање на деловно окружување во кое претприемачите и семејните претпријатија може да просперираат и други активности.

ОДБРАНА

Целта на одбранбената политика е остварување и заштита на националните интереси што произлегуваат од Уставот на Република Северна Македонија, концепциските и стратемиските документи за безбедност и одбрана. Преку националните интереси се споделуваат и заедничките вредности на Алијансата за колективна одбрана, кризен менаџмент и кооперативна безбедност. Одбранбената политика на Република Северна Македонија е целосно насочена кон остварување на основните национални одбранбени интереси: заштита на независноста, територијалниот интегритет и неповредливоста на меѓународно признаените граници на државата, придонес во воспоставувањето мир, безбедност и стабилност во регионот, во Европа и во светот, како и поддршка на цивилните институции во различни кризни, вонредни и воени состојби, ситуации и услови.

Со стекнувањето на полноправното членство во НАТО, Република Северна Македонија оствари една од најзначајните стратемиски цели, како на одбранбената, така и на надворешната политика. Истовремено, направен е огромен напредок на патот кон членството во ЕУ, во очекување на отпочнување на пристапните разговори. Развојот и унапредувањето на добрососедските односи и регионалната соработка, исто така, остануваат стратемиски и долгорочни цели на одбранбената политика на Република Северна Македонија.

Во насока на поддршка на националната безбедност, системот за одбрана на Република Северна Македонија постојано треба да биде подготвен за извршување на следните одбранбени мисии:

- одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Северна Македонија и НАТО сојузниците;

- јакнење на регионалната и глобалната безбедност и стабилност со учество во меѓународни операции и мисии и

- поддршка на цивилните власти и на граѓаните.

Финансирањето на одбраната претставува еден од поважните елементи што придонесува за создавање предуслови за успешно зајакнување и одржување на целокупниот одбранбен систем. Притоа, во изминатите години се обрнуваше големо внимание, особено кон преземената обврска што произлегува од заложбите на НАТО за инвестирање во одбраната, која беше исполнета со Буџетот на Република Северна Македонија за 2024 година, обезбедувајќи средства во висина од 2% од БДП и минимум 20% инвестирање во опремување и модернизација, а со кои ќе се финансираат утврдените цели, задачи, активности и проекти, проектираната организациско-формациска структура, преземените меѓународни обврски за учество во меѓународни операции и мисии, преземените обврски за исполнување на прифатениот пакет-цели на способности добиени од НАТО и потребите за опремување и модернизација.

Индикатори за исполнување на целите

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Буџет на Министерството за одбрана (во % од БДП)	1,19	1,37	1,57	1,77	1,85	2	2	2,04
Опремување и модернизација	15,39	18,23	23,63	31,81	30,53	29,33	32,35	32,48

Комплементарните долгорочни цели за развој на одбранбените способности и капацитети за следниот среднорочен период се поделени во три групи:

Реорганизација и хармонизирање:

- хармонизирање на приоритетите на националното одбранбено планирање со приоритетите на одбранбеното планирање на НАТО со цел исполнување на побараните цели на способности на НАТО;

- унапредување на системот за персонален менаџмент и менаџмент на талентот, кој ќе овозможи привлекување, селекција, регрутирање, задржување и ангажирање висококвалитетен, квалификуван и мотивиран персонал со соодветни стручни и работни компетенции во одбраната и Армијата и

- изградба на современ систем за образование и обука на персоналот во одбраната и Армијата, базиран на компетенции, идентификувани потреби и зајакнат интегритет.

Модернизација:

- модернизација и опремување на Армијата;

- ревитализација и функционално консолидирање оптимални локации на одбранбени комплекси, објекти, инсталации и инфраструктура и трансформирање кон зелена одбрана;
- унапредување на логистичкото планирање и реализација на сите нивоа и
- надградба на комуникациско-информацискиот систем за поддршка на управувањето, раководењето и контролата во одбраната и развој на способности за сајбер одбрана.

Придонес:

- интеграција во политичката и воената структура на НАТО и интероперабилност, согласно стандардите на НАТО, и учеството во колективната одбрана, кризниот менаџмент и кооперативната безбедност;
- обезбедување национален елемент за поддршка на Армијата во операции надвор од земјата;
- обезбедување и поддршка на силите на НАТО во улога на земја домаќин и
- интегрирање на националната воздушна одбрана во системот за воздушна одбрана на Алијансата.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на лица на служба во странство како преставници на МО	33	35	38	40	42	42	42	42
Број на лица на кои учествуваат во меѓународни мисии и операции	250	185	250	300	310	310	310	300
Број на проекти за изградба, реконструкција, адаптација и модернизација на објекти и инфраструктура	17	22	23	25	25	25	25	25
Број на мажи и жени кои се упатуваат на стручно оспособување и усовршување во странство	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени
	38	42	50	55	58	60	60	60
	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи
	145	150	155	160	165	170	170	170
Број на мажи и жени кои се упатуваат на стручно оспособување и усовршување во земјата	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени
	181	185	190	195	202	200	200	200
	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи
	315	318	322	325	328	300	300	300

ЈАВЕН РЕД И МИР

Полициски услуги

Активностите опфатени со оваа политика се стремат кон висок степен на безбедност, сигурност, заштита на слободите и правата на граѓаните и подобрување на квалитетот на живеење во Република Северна Македонија. Тие се насочени кон реализација на следните цели:

- остварување на системот на јавна безбедност;
- спречување насилно уривање на демократските институции утврдени со Уставот на Република Северна Македонија;
- заштита на животот и личната сигурност и имотот на граѓаните;
- спречување разгорување национална, расна, верска омраза или нетрпеливост;
- спречување вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање други, со закон определени, мерки за гонење на сторителите на тие дела;
- заштита и почитување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори и
- одржување на јавниот ред и мир во државата.

Во наредниот среднорочен период се предвидуваат низа активности кои ќе придонесат за:

- неселективна борба со организираниот криминал и корупција, реформи во насока на владеење на правото и изградба на независни институции;
- спречување на прекуграничниот криминал и илегалната миграција и контрола на реадмисијата и остварување на правото на азил;

- зголемување на нивото на јавна безбедност, вклучувајќи ја и безбедноста на патниот сообраќај;
- соработка и воспоставување заеднички стандарди за сајбер безбедност и
- поддршка на меѓународните напори за зачувување на мирот преку имплементација на активностите за подготовка на идните цели на НАТО.

Судови и казнено-поправни установи

Во оваа функционална област се опфатени програмски задачи и оперативни активности коишто се однесуваат на: судството, јавното обвинителство, државното правобранителство, нотаријатот, извршителите, медијацијата, адвокатурата, бесплатната правна помош, наследувањето, сопственоста, стварните права и облигационите односи, меѓународната правна помош, извршувањето на санкциите за кривични дела и прекршоци, организацијата и управувањето со казнено-поправните и воспитно-поправните установи, судските вештачења и супер вештачења; амнестијата и помилувањето; изборниот систем, водењето евиденција на избирачкото право; кривичната, прекршочната, парничната, вонпарничната и управната постапка, како и други работи утврдени со закон.

Приоритети и планирани активности:

- ефикасен, независен и професионален правосуден систем;
- борба против корупцијата;
- остварување на човековите права;
- исполнување на критериумите за членство во ЕУ во областа „Правда“;
- унапредување на информатичко-комуникациските технологии во правосудниот систем и
- професионално организирани и управувани казнено-поправни и воспитно-поправни установи.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Вкупен број корисници на примарна и секундарна бесплатна правна помош	5.030	5.329	5.900	6.200	6.500	6.800	7.100	7.200
Број на баратели на бесплатна правна помош	жени72 мажи158	жени 118 мажи 221	жени85 мажи188	жени90 мажи199	жени95 мажи211	жени100 мажи224	жени106 мажи237	жени120 мажи245
Регистрирани прекршоци против јавниот ред и мир	6.500	6.941	6.000	5.800	5.400	5.500	5.400	5.300
Регистрирани прекршоци од областа на сообраќајот	165.551	99.828	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Спречени обиди за илегални преминувања	6.809	6.061	5.200	5.100	4.800	4.200	3.500	3.000
Предвидени и реализирани обуки	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени	жени
	382	783	600	800	800	800	800	800
	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи	мажи
	1.489	2.887	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000

ЕКОНОМСКИ РАБОТИ

Земјоделство, шумарство, лов и риболов

Земјоделството претставува значаен сегмент во развојот на државата, кој влијае врз вкупниот економски раст. Со цел обезбедување стабилност и основа за развој на земјоделството, а со тоа и современо земјоделство, се спроведуваат активности за економично искористување на природните ресурси на одржлив начин преку мерки за поддршка на развојот на полјоделското и сточарското примарно земјоделско производство со почитување на начелата за заштита на природата и животната средина; преработка и маркетинг на земјоделски производи од животинско и растително потекло; обезбедување одржлив и економски развој на руралните средини; унапредување на ловството и риболовот, обезбедување заштита на здравјето на животните и растенијата.

Со цел развој на земјоделството и руралниот развој, планирани се следните активности:

- стабилно производство на квалитетна храна;
- зголемување на конкурентната способност на земјоделството;
- стабилен доход на земјоделските стопанства;
- одржлив развој на руралните подрачја и

- оптимално искористување на природните ресурси со почитување на начелата за заштита на природата и животната средина.

Стратешка цел е подобрување на конкурентноста на земјоделскиот сектор на отворениот и променлив пазар и одржување на развојот на руралните средини со користење природни ресурси, односно изградба на одржлив земјоделски прехранбен сектор, кој ќе обезбеди соодветен доход на земјоделците што, пак, ќе се постигне преку остварување на специфичните цели:

- зголемување на конкурентноста и подобрување на доходот на земјоделците;
- воведување нови технологии и иновации со кои ќе се намали влијанието на неповолните климатски промени;
- развој на руралните средини и задржување на населението, особено на младите преку инвестирање во инфраструктурата и во нови работни места во руралните средини.

Со цел обезбедување поголема заштита на здравјето на луѓето, безбедност на храната, здравствена заштита на животните, на нивната благосостојба, ветеринарно јавно здравство, заштита на животната средина од отпад од животинско потекло преку контрола на прописи усогласени со високите стандарди на ЕУ, континуирано се зајакнува системот за контрола на безбедноста и квалитетот на храната наменета за исхрана на луѓето и храната за животни, како и ветеринарното јавно здравство, а се работи и на понатамошно усогласување на политиките на ЕУ од областа на безбедноста на храната и ветеринарното јавно здравство.

Целта е да се постигне повисок степен на здравствена заштита на животните од заразни и други болести, а тоа подразбира следење и спречување појава на нови болести кај животните и на зооозите кај луѓето во земјата, соодветна контрола и надзор на болестите што се присутни во земјата со постепено намалување, одржување на системот на контрола, надзор и подготвеност за сузбивање и искоренување на особено опасните заразни болести.

Во насока на планирање и управување со риболовните води и риболовот, управувањето и користењето на рибите и другите водни организми, аквакултурата, преку постојна годишна програма редовно се планира финансиска поддршка во рибарството, аквакултурата, преработката на риби, техничка поддршка, како и развој на нови пазари што ќе придонесе до заштита на рибниот фонд на Република Северна Македонија.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Извоз на земјоделски производи (во милиони евра)	857	975	1.015	1.055	1.105	1.155	1.205	1.255
Жени носители на земјоделски стопанства (согласно Единствен регистар на земјоделски стопанства)	28.720	29.857	29.867	29.877	29.887	29.897	29.907	29.470

Енергетика, општи економски работи и работи поврзани со трудот

Стратешките приоритети и цели во областа на енергетиката се насочени кон одржлив енергетски развој на земјата, ефикасно користење на енергијата и енергетските ресурси, задоволување на потребите на општеството за електрична и топлинска енергија, природен гас и горива, воспоставување почисто и поефикасно производство на енергија преку рационално користење конвенционални и обновливи извори на енергија и подобрување на управувањето со природните ресурси и нивно рационално искористување. Тенденцијата е да се обезбеди сигурно, безбедно и одржливо снабдување со енергија.

Целта да се постигне енергетска безбедност на земјата и праведна транзиција како и рационално искористување на природните ресурси во наредниот среднорочен период ќе се оствари преку:

- зголемување на учеството на обновливите видови енергија во финалната потрошувачка на енергија;
- заштита на животната средина и поттикнување енергетска ефикасност;
- обезбедување енергетска сигурност и стабилност;
- либерализација на пазарот на електрична енергија и раст на инвестициите во енергетскиот сектор;
- зголемување на користењето на природниот гас и искористување на сончевата енергија во домаќинствата;
- интегрирање на пазарите на електрична енергија со земјите од регионот и земјите членки на Европската Унија;
- спроведување на процесот на енергетска транзиција и
- воведување на најдобри современи достапни практики при искористувањето на минералните сировини преку истражување и експлоатација на минералните сировини.

Во наредниот период се предвидува донесување сет мерки: директна финансиска поддршка на најранливите категории, промовирање на обновливите извори на енергија и поттикнување на енергетската ефикасност во домаќинствата.

Исто така се предвидува планирање, поттикнување и инвестирање во истражување на сите видови на минерални сировини со посебен осврт кон ретките (критични) минерални сировини, експлоатација и одржливо искористување на минералните сировини преку истражувања и експлоатација на минералните сировини и рекултивација на површини каде што се исцрпени минералните сировини.

Приоритетни области на кои треба да се работи се: ограничување на надворешната зависност од увоз преку диверзификација на снабдувањето со енергија, заштеда на енергија и промовирање на употребата на локалните ресурси и обновливите извори на енергија.

Диверзификацијата на снабдувањето со гас ќе се обезбеди преку изградбата на Национален гасоводен систем во Република Северна Македонија, чија цел е снабдување на стопанството, јавниот сектор и домаќинствата со евтина и еколошка енергија, а истовремено и намалување на емисијата на штетни гасови во атмосферата.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Финансиска поддршка за производство на електрична енергија од повластени производители кои користат премија	54	66	72	75	75	75	75	75
Концесии за детални геолошки истражувања	1	10	15	15	15	15	15	10
Концесии за експлоатација на минерални сировини	7	15	20	20	20	20	20	15

Основањето, развојот и унапредувањето на ТИРЗ претставува значајна алатка за економски раст заради можноста за економски развој со привлекување странски и домашен капитал, развој на нови технологии, нивна примена во националната економија, зголемување на конкурентноста и вработувањето.

Приоритетите во идниот среднорочен период вклучуваат:

- склучување нови договори за странски и домашни инввестиции;
- раст на отворени работни места;
- зголемен извоз и зголемен прилив на средства во Буџетот на РСМ од компаниите во ТИРЗ.

Во насока на остварување на овие приоритети, Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони ќе работи на нови инвестициски вложувања, подобрување и развој на инфраструктурата во зоните со цел подобрување на условите на постојаните и идните инвеститори.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Бројот на нови договори за странски и домашни инвестиции	14	10	10	10	10	10	10	10

Активностите опфатени во областа економија и труд се насочени кон создавање услови за развој на индустријата, кластерингот и вклучување на македонските компании во мрежата на глобални добавувачки синџири, развиен претприемачки сектор, креирање и интеграција на единствен пазар во ЕУ, креирање мерки и политики за вработување, подобрување на пазарот на труд и заштита на работничките права и развој на угостителството со подобрување на стандардите на угостителската понуда и финансиска поддршка на инвестициите.

Во наредниот среднорочен период се предвидуваат низа активности кои ќе вклучуваат:

- поддршка на развојот на мали и средни претпријатија;
- динамичен екосистем за претприемништво и иновации;
- развој и подобрување на конкурентноста на македонската економија;
- унапредување на концептот и практиките за општествена одговорност;
- унапредување на заштитата на потрошувачите;
- активности за зголемување на вработеноста.
- финансиска поддршка на инвестициите.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на усвоени стандарди	1722	1675	1500	1500	1500	1500	1500	1500
Број на пријави за акредитација	224	235	245	255	265	275	285	292

Политиките во областа на трудот вклучуваат расходи за активности во доменот на работните односи, вработувањето и вработеноста.

Пазар на труд и зголемување на конкурентноста на работната сила

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија со своите центри за вработување развива и спроведува услуги за зголемување на конкурентноста на работната сила и задоволување на потребите на пазарот на трудот преку примена на индивидуален пристап во работењето ориентиран кон потребите на невработените лица и работодавците. Агенцијата го финансира работењето од сопствени приходи и преку трансфери од Централниот буџет.

Табела 16. Буџет на Агенција за вработување на Република Северна Македонија во милиони денари

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
ПРИХОДИ	4.402	4.787	3.181	4.953	5.297	5.665	6.059	6.481
Вкупно приходи од придонеси	4.383	4.764	3.141	4.913	5.257	5.625	6.019	6.441
Трансфери од Буџет	0	0	0	0	0	0	0	
Други приходи	19	23	40	40	40	40	40	40
РАСХОДИ	3.269	3.741	4.486	4.953	5.297	5.666	6.059	6.480
Расходи за функција	2.922	3.375	4.042	4.443	4.765	5.114	5.490	5.883
Паричен надоместок за невработени	1.207	1.197	1.500	1.598	1.635	1.653	1.662	1.680
Активни политики за вработување	1.594	2.059	2.390	2.683	2.965	3.294	3.660	4.033
Др расходи за функција	347	366	444	510	532	552	569	597

Со Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот се утврдуваат програмите, мерките и услугите за вработување кои ќе обезбедат создавање нови работни места, поддршка за креирање нови работни места и зголемување на вработливоста на невработените лица, особено на младите, долгорочно невработените и корисниците на правото на парична помош од социјална заштита, како и поддршка на невработените лица.

При имплементацијата на програмите и мерките за вработување се почитуваат следните основни принципи:

- справување со негативните ефекти и последици врз пазарот на труд и вработеноста,
- принципот на диверзитет и инклузивност за сите општествени категории во приватниот сектор согласно принципите на правична и адекватна застапеност на етничка, полова, религиозна, расна или која било друга ранлива категорија граѓани, во согласност со стандардите и практиките на Обединетите нации и Меѓународната организација на трудот и
- поттикнување рамномерен регионален развој, во согласност со податоците од Бирото за регионален развој и степенот на развиеноста на планските региони во Република Северна Македонија.

Една од целите е намалување на долгорочната невработеност и зависноста од гарантиран минимален приход со ефективно вклучување на ранливите групи на пазарот на трудот, особено на корисниците на гарантиран минимален приход преку нивно вклучување во специјализирани програми и услуги за развој на вештини.

Исто така, се дефинираат активностите кои ќе му овозможат на секое младо невработено лице повторно да се вклучи во образовниот процес (не во редовното образование) или да биде вклучено во некоја

од активните мерки или услуги за вработување, што ќе му овозможи да ги зголеми своите можности за вработување или, пак, да му биде понудено соодветно вработување коешто одговара на неговото образование и вештини. Активностите вклучуваат групно и индивидуално советување; обезбедување услуги за помош при барање работа; мотивациски обуки и вклучување во некоја од мерките за интеграција на пазарот на трудот (вработување, образование и мерки за обука).

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на жени корисници на мерката Поддршка за креирање нови работни места од Оперативниот план за вработување	804	800	800	810	865	900	920	950

Транспорт

Во областа транспорт се спроведуваат проекти и активности во насока на развивање политики за обезбедување достапен, сигурен и одржлив национален и меѓународен транспортен систем, квалитетна урбанистичка и градежна инфраструктура и вршење надзор над спроведувањето на законите од оваа област. Развојот на градежништвото и транспортната инфраструктура претставува двигател на економскиот раст на секоја држава, па оттука и посветеноста на Владата на Република Северна Македонија за финансирање на нивниот развој, унапредување и осовременување. Оттука, приоритети во областа транспорт се: подобрување на целата инфраструктурна мрежа во Република Северна Македонија, подобрување на сите сегменти коишто се однесуваат на превозот – патен, железнички, воздушен и внатрешна пловидба, како и подобрување на станбено-комуналната инфраструктура. Со цел остварување на овие приоритети планирани се следниве активности: изградба на нови патни делници и рехабилитација на дел од постојните, доизградба на железничката инфраструктура, создавање услови за ефикасен транспорт на патници и стока, обезбедување транспортни услуги со висок квалитет и високо ниво на безбедност, изградба, односно реконструкција на системите за водоснабдување и третман на отпадни води што ќе доведе до подобрување на квалитетот на живеење, особено во руралните средини, со што ќе се подобри квалитетот на живеење и заштитата на животната средина. Во реализацијата на овие проекти свое учество земаат и единиците на локалната управа.

Дигитална трансформација

Дигиталната трансформација претставува еден од клучните двигатели на современиот економски и општествен развој, а со стратегијата за развој на ИКТ СМАРТ/МК: 2030 државата поставува јасна и сеопфатна насока за модернизација на јавниот сектор, развојот на дигиталните вештини, унапредувањето на инфраструктурата и поттикнување на иновациите. Преку создавање подобри услови за поврзливост и безбедна инфраструктура, воведување дигитален идентитет, развој на електронски услуги, воспоставување на целосно дигитална околина, оптимизирање на процесите во администрацијата и поддршка за МСП и развојот и примената на вештачката интелигенција, со сајбербезбедноста како интегрален дел од дигиталната трансформација, државата се насочува кон зголемување на транспарентноста, ефикасноста и економската конкурентност. На овој начин, дигиталната трансформација станува инструмент за подобро управување со јавните ресурси, зајакната борба против корупцијата и создавање поволна основа за одржлив економски раст.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на институции поврзани на платформата за управување со документи	22	30	80	120	160	200	240	280
Број на институции поврзани на платформата за интероперабилност	52	80	100	120	140	160	180	200
% на жени/мажи вклучени во обуки за вработените во јавниот сектор	/	40%	40%	40%	45%	50%	50%	50%
Поврзани државни универзитети (МарНет)	6	6	6	6	6	6	6	6

Јавна администрација

Во областа на јавната администрација се спроведуваат активности во насока на ефективно, ефикасно и инклузивно креирање политики со стручна, професионална, департизирана администрација преку одговорно, отчетно и транспарентно работење на институциите. Континуирано и посветено се работи на процесот на модернизација на работата на јавната администрација и подобрување на нејзина ефективност преку јакнење

на раководната отчетност и професионалното работење, засновано на принципи на еднаквост и недискриминација. Дополнително, целта на работењето на Државниот управен инспекторатот е да обезбеди еднакви можности на граѓаните на Република Северна Македонија во остварувањето и заштитата на своите права пред органите на државната управа, со почитување на принципите на владеењето на правото и правната сигурност.

ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Спроведувањето на политиките за животната средина, климатската акција, планирањето на просторот и обезбедувањето услови за одржлив развој, управувањето со отпад, заштитата на воздухот, водата, почвата, флората и фауната и мониторингот на состојбата со животната средина се активности кои се дел од политиката заштитата на животната средина. Процесот на утврдување на стратешките и среднорочните цели, како и прилагодувањето на постоечките или воведувањето нови практики придонесуваат за посветеност во унапредувањето на животната средина.

Овие политики се реализираат на државно и на локално ниво преку соодветни мерки и активности што ги спроведуваат различни субјекти од јавниот и од приватниот сектор за да се постигнат поставените цели коишто се во функција на: унапредување на квалитетот на површинските и подземните води и обезбедување квалитетна вода за пиење, заштита и следење на квалитетот на воздухот, следење и намалување на бучавата, управување со отпадот, заштита на почвите и спречување на ерозијата, спречување и намалување на емисиите од индустријата, заштита и одржливо користење на биолошката и пределската разновидност и адекватно управување со заштитените подрачја, планирање на просторот со цел одржливо користење на земјиштето и другите природни и создадени ресурси, институционално јакнење и подигање на свеста за значењето на животната средина за квалитетот на животот и здравјето на луѓето. Преку спроведување на овие мерки се докажува посветеноста кон развивање и спроведување ефективни политики за животна средина, раководејќи се од еколошките, економските и политичките фактори на национално и меѓународно ниво и применувајќи ги принципите на одржливиот развој.

Меѓу позначајните проекти што ќе се реализираат во наредниот среднорочен период се: Рехабилитација и проширување на канализационата мрежа во општина Кичево; Изградба на канализационен систем/мрежа/колектор во повеќе н.м. во општина Врапчиште; Регулација на речното корито на реката од с. Бојане до с. Глумово, општина Сарај; Изработката на Просторен план на Република Северна Македонија; Реализација на Фаза I – водоснабдување од проектот ХС “Злетовица“ за општините Штип, Свети Николе, Карбинци, Пробиштип и Лозово; Изградба на колектор и фекална канализација во општина Гостивар, Урбан Блок 21; Изградба на пречистителна станица за отпадни води за Град Скопје, проект вреден над 197,2 милиона евра, финансиран со заем во износ од 68.000.000 евра од Европската инвестициска банка (ЕИБ), заем во износ од 58.000.000 евра од Европската банка за обнова и развој (ЕБОР), грант за техничка помош во износ од 1.429.250 евра, обезбеден со поддршка од ЕИБ и ЕБОР, како и инвестициски грант од 69.784.283 евра од ВБИФ. Исто така, еден од најголемите приоритети, а воедно и национален приоритет во контекст на пристапувањето во ЕУ, е и реализацијата на Регионалниот проект за цврст отпад којшто ќе се реализира преку заем од 55 милиони евра од Европската банка за обнова и развој (ЕБОР), 5 милиони евра донација од Швајцарскиот државен секретаријат за економски прашања (СЕЦО) и 22,5 милиони евра инвестициски грант од ВБИФ. Со овој проект се очекува воспоставување регионални системи за управување со отпад во пет региони во Република Северна Македонија, што претставува важен чекор кон одржливо решение за услуги за управување со цврст отпад.

Исто така, обезбеден е и кредит во износ од 50 милиони евра од Европската инвестициска банка (ЕИБ) за финансирање на изградбата на водоснабдителни системи, водоводни мрежи и сл. во сите општини во Република Северна Македонија.

Министерство за животна средина и просторно планирање има обезбедено средства и за инфраструктурни проекти од областа на животна средина. Средствата ќе бидат распределени како капитални дотации до единиците на локалната самоуправа согласно донесените одлуки од Владата на Република Северна Македонија.

Во рамки на Програмата ИПА, ќе продолжи реализацијата на проектот изградбата на пречистителна станица за отпадни води и рехабилитација и надградба на канализационата мрежа во Општина Битола и изградбата на пречистителна станица за отпадни води и рехабилитација и надградба на канализационата мрежа во Општина Тетово.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатор	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Изградба на водоводни мрежи (во метри должина)	30.000	45.000	47.352	48.484	49.258	55.268	50.251	47.500
Изградба на канализациски мрежи (во метри должина)	27.500	48.000	41.254	41.568	42.567	46.555	43.663	49.400
Број на изработени елаборати за заштита на животната средина	560	510	530	540	550	570	575	525

ЗДРАВСТВО

Спроведувањето на политиката за здравство е насочена кон подобрување на ефективност и задоволството на граѓаните од функционирањето на секторот и кон подобрување на здравствените услуги.

Приоритети на оваа политика за периодот 2027 - 2031 година се:

- грижа за здравјето на граѓаните;
- одржување стабилен здравствен систем и
- зголемување на квантитетот и достапноста на здравствените услуги.

Основа на здравствениот систем во Република Северна Македонија е примарната здравствена заштита ориентирана кон поединецот, семејството и заедницата, со акцент на превентивната здравствена заштита и задоволување на најголемиот дел здравствени потреби на населението.

Во рамките на оваа политика се имплементираат активности насочени кон унапредување на здравствената инфраструктура и условите за подобра здравствена заштита на населението. Инвестициските активности се насочени кон набавка на медицинска опрема за потребите на ЈЗУ во РСМ, изградба, реконструкција и доградба на објектите во ЈЗУ, како и кон подготовка и реализација на проектот за изградба/реконструкција и опремување на болниците во Штип, Тетово и Кичево.

Во рамки на превентивните и куративните здравствени програми се преземаат активности со цел остварување подобра комуникација и обезбедување квалитетни здравствени услуги. Притоа, активностите на превентивните програми се насочени кон:

- превенција од кардиоваскуларни болести;
- систематски прегледи на ученици и студенти наменети за комплетна превенција од деформитети, откривање лоши навики и одделни заболувања кај целата школска и студентска популација;
- активности за организирање и унапредување на крводарителството;
- имунизација на населението преку набавка на вакцини;
- активности околу рано откривање лица евентуално разболени од бруцелоза;
- континуирана набавка на лекови за болни од туберкулоза и заштита на населението од СИДА;
- активна здравствена заштита на мајки и деца и
- рана детекција на малигни заболувања преку повикување за прегледи и земање ПАП тест и скрининг за карцином на грлото на матката кај жените, активности за скрининг на карцином на дебело црево и активности за скрининг за карцином на дојка.

Активностите што се спроведуваат во рамки на куративните програми се насочени кон:

- организирање пунктови за бесплатни прегледи по плоштади и рурални места, бесплатни прегледи за превенција од топлотни бранови во рамки на програмата здравје за сите;
- здравствена заштита на лицата со душевни растројства;
- набавка на метадон и бупренорфин и целосна услуга при лекување лица со болести на зависности, обезбедување на трошоците за болни што се третираат со дијализа и активности за пациенти со хемофилија;
- набавка на лекови за лекување ретки болести и
- набавка на инсулин, инсулински игли, глукагон, ленти за мерење шеќер и пумпи за континуирано снабдување со инсулин за инсулино-зависни пациенти.

Здравствено осигурување

Фондот за здравствено осигурување на РСМ е основан заради спроведување на задолжителното здравствено осигурување, како институција која врши дејност од јавен интерес и јавни овластувања утврдени со Законот.

Во Фондот за здравствено осигурување се обезбедуваат средства за основната здравствена заштита, за мрежата здравствени организации и за финансирање на дејноста на здравствените организации, врз основа на цени на здравствени услуги, односно програми и договори за спроведување на здравствената заштита на осигурениците.

Фондот за здравствено осигурување го финансира своето работење од сопствени приходи (придонеси од плати) и преку трансфер од Централниот буџет.

Табела 17. Буџет на Фонд за здравствено осигурување

во мил. денари

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Вкупен приход	48.831	51.203	54.691	57.114	59.387	61.669	63.955	66.253
Приход од придонеси	29.849	32.429	32.874	35.175	37.286	39.523	41.894	44.408
Трансфер од буџет	8.572	8.587	7.270	6.481	6.259	5.914	5.461	4.886
Други приходи	10.410	10.187	14.547	15.458	15.842	16.232	16.600	16.959
Процент на учество на трансфери од буџет во вкупен приход	18	17	13	11	11	10	9	7
Вкупни расходи	48.515	51.491	54.691	57.114	59.387	61.669	63.955	66.253
Здравствена заштита	42.399	44.501	48.213	49.423	51.423	53.423	55.423	57.423
Надоместоци за боледувања	5.350	6.158	5.600	6.676	6.904	7.144	7.396	7.657
Други расходи	766	832	878	1.015	1.060	1.102	1.136	1.173

Од табеларниот приказ може да се забележи дека со текот на годините приходите растат, при што најголемо учество во структурата на приходите на Фондот имаат придонесите од плати од здравствено осигурување и трансферите од Министерството за економија и труд за породилни боледувања. Во делот на приходите од придонеси од плата вклучени се и придонесите за невработени лица, коишто ги плаќа Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, потоа придонесите за корисниците на социјални права што ги плаќа Министерството за социјална политика, демографија и млади, за пензионерите што ги плаќа Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија и придонесите за неосигурените лица што ги плаќа Министерството за здравство.

Јавни здравствени установи

Основниот пакет здравствени услуги е поделен на: примарна здравствена заштита, специјалистичко-консултативна здравствена заштита и болничка здравствена заштита. Како купувач на здравствени услуги, Фондот склучува договори со здравствените установи за видот и обемот на здравствените услуги.

Приходите на ЈЗУ ги опфаќаат приходите наплатени од Фондот, средствата од програмите за здравствена заштита, сопствените приходи и донациите.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на извршени контроли (контрола на придонеси, партиципација и плати, боледувања, лекувања во странство, контрола во ЈЗУ, специјални болници, аптеки и приватни ординации)	7.428	7.844	7.900	7.900	7.900	7.900	7.900	7.900
Број на склучени договори со ПЗУ, ЈЗУ и аптеки	3.825	4.181	4.200	4.250	4.300	4.350	4.400	4.450
Процент на учество на приватните трошоци за здравство во вкупните здравствени трошоци на земјата	под 45%	под 45%	под 45%	под 45%	под 45%	под 45%	под 45%	под 45%

РЕКРЕАЦИЈА, КУЛТУРА И РЕЛИГИЈА

Спортски и рекреативни услуги

Во областа спорт се спроведуваат активности поврзани со развој и омасовување на спортот преку зголемување на процентот граѓани што спортуваат, подобрување на квалитетот во националниот и меѓународниот спорт, креирање систем во кој ќе напредува професионалниот спорт и ќе се подобруваат спортските резултати, јакнење на квалитетот на живот, социјална интеракција, вистински развој на личноста и здрав начин на живот на што е можно поголем број граѓани, обезбедување квалитетна спортска инфраструктура, зголемување на бројот на спортисти и подобрување на спортските резултати, унапредување на родовата еднаквост во сите области од општественото живеење и вклучување родова перспектива во креирањето на политиките и буџетите, како и инклузивно вклучување на лицата со попреченост во сите сегменти на спортот.

Услуги за култура

Според Законот за култура, културата опфаќа три сегменти, и тоа: творештво, како процес на создавање на уметничките дела, дејности за објавување на уметничките дела и дејности за заштита и користење на творештвото. Оттука, задачите и обврските што произлегуваат од пропишаните специфични надлежности се детектираат во следниве области:

- дејности од областа на културата и уметноста;
- промоција на културата, културниот развој и културните политики;
- меѓународна соработка и соработка со УНЕСКО;
- соработка со институциите на ЕУ и интегрирање на европските вредности;
- организација, развој и финансирање на културата;
- следење, анализирање и предлагање акти и мерки за развој и унапредување на културата;
- заштита, управување и ревитализација на културното наследство;
- остварување и заштита на авторското право и сродните права;
- надзор од надлежност во културата и
- подготовка на прописи и други акти од областа на културата.

Финансирањето на националниот интерес во културата се врши во согласност со Законот за култура, при што се финансира работата на националните установи во културата и се учествува во финансирањето проекти од национален интерес во културата на други правни и физички лица во следните дејности: издавачка дејност, библиотечна дејност, музичка и сценско-уметничка дејност, драмска дејност, филмска дејност, фолклорна дејност, културно-уметнички манифестации и визуелни уметности, архитектура и дизајн, заштита на културното наследство, музејска дејност, меѓународна соработка и европски интеграции.

Инвестиции во културата

Особено внимание се посветува на подобрување на условите за работа на уметниците со изградба на нови објекти и вложување во објектите во кои се сместени националните установи од областа на културата. Се финансира изградбата на Турскиот театар во Скопје, театар и библиотека во Тетово, театар во Струмица, реконструкцијата на Центарот за култура во Куманово, реконструкцијата на Центарот за култура „АЧНОМ“ во Гостивар, реконструкцијата на Центарот за култура „Бели мугри“ во Кочани и реконструкцијата на кровот на стариот дел од објектот на НУБ „Св.Климент Охридски“ во Скопје.

Во наредниот период ќе продолжи инвестирањето со цел подобрување на инфраструктурата во културата, а притоа ќе се реконструираат следните објекти: Музејот на Република Северна Македонија, Националната галерија на Македонија, Центарот за култура „Антон Панов“ во Струмица, Центарот за култура „Марко Цепенков“ во Прилеп, Центарот за култура во Битола и Народниот театар во Битола, како и објектот „Кино Партизан“ при Народниот театар Битола.

Религиски и други служби на заедницата

Во областа на религијата се вршат работи што се однесуваат на правната положба на црквите, верските заедници и религиозни групи, како и работи во врска со односите меѓу државата и црквите, верските заедници и религиозни групи. Се постапува по различни прашања значајни и за државата, верските заедници и верските слободи и права на граѓаните, со активно придонесување кон подобрување на меѓуконфесионалните односи и негување високи стандарди на дијалог и почит.

Приоритетните активности се насочени кон заштита на начелото на секуларност и унапредување на верските слободи и права како основа за стабилно, инклузивно и демократско општество. Во таа насока се издвојуваат следните приоритетни цели на програмата:

- Заштита на начелото на секуларност и унапредени верски слободи и права;
- Континуирана сервисна ориентација кон верските заедници и афирмирање на воспоставената соработка;
- Промоција на културните и верските вредности во Република Македонија и на меѓународно ниво, негување на добрососедски и билатерални односи.

Во тој контекст во наредниот фискален период ќе се реализираат низа координирани активности и проекти насочени кон ефективно остварување на утврдените приоритети и цели. Овие активности ќе бидат фокусирани на зајакнување на институционалната соработка, унапредување на верските слободи, како и поттикнување на меѓурелигиозкиот дијалог и општествената кохезија. Посебен акцент ќе се стави на имплементацијата на Стратегијата за развој на верскиот туризам и поддршка на активните манастири, преку која ќе се валоризира богатото културно и духовно наследство, ќе се зголеми видливоста на верските локалитети и ќе се поттикне локалниот економски развој, а со тоа ќе се придонесе кон развој на туристичката понуда на државата. Паралелно, ќе се обезбеди континуирана поддршка на активните манастири и верски објекти, со цел зачувување на нивната духовна, културна и историска улога.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на реализирани манифестации и фестивали од областа на драмската, издавачката, музичко-сценската и фолклорната дејност и манифестации по посебни конкурси	27	25	94	94	94	29	94	94
Опфат на граѓани со активности во дејноста спорт	16%	18%	18%	19%	19%	20%	20%	21%
Број на реализирани интердисциплинарни проекти со родова компонента во функција на подобрување на статусот на жената во општеството и број на жени носители на проекти	32	35	36	20	35	40	45	50

ОБРАЗОВАНИЕ

Политиките што ги спроведува Владата на Република Северна Македонија во областа на воспитанието и образованието од сите видови и степени се во насока на обезбедување сеопфатно, инклузивно и интегрирано образование насочено кон учесниците во воспитно-образовниот процес, со современи програми што овозможуваат идните генерации да се стекнат со знаења, вештини и компетенции согласно со потребите на демократското мултикултурно општество, пазарот на трудот и новите предизвици во глобалниот научно-технолошки амбиент.

Основата за спроведување на активностите од областа на образованието за наредниот среднорочен период произлегува од новата предлог Стратегија за образованието на Република Северна Македонија за 2026 - 2032 година, која тргнува од постојните состојби во образовниот систем и има за цел постепено да ги подобри, во согласност со утврдените приоритети.

Во рамки на оваа политика се спроведуваат низа мерки и активности во делот на образованието на возрасни, организацијата, финансирањето, развојот и унапредувањето на образованието, воспитанието и науката, воспитанието и образованието на децата со посебни образовни потреби и децата на нашите работници на привремена работа и престој во странство, верификација на струките, профилите во образованието, унапредување на ученичкиот и студентскиот стандард, технолошкиот развој и поддршка на иновациите, информатичката и техничката култура, развој на дигитални вештини и други активности поврзани со образованието. Преку следење, стручен увид, истражување, унапредување и развој на воспитно-образовната дејност во областа на предучилишното, основното, гимназиското и уметничкото, средното стручно и постсредното образование, образованието за децата со посебни образовни потреби и во образованието на возрасните, во воспитно-образовната дејност на ученичките домови, како и образованието на децата на

граѓаните на Република Северна Македонија во странство со цел учење на мајчиниот јазик и култура, се врши унапредување на образовниот систем.

Се преземаат активности насочени кон промовирање на образованието на возрасните, координирање на соработката со меѓународните институции и со други организации за образование на возрасни и обезбедување квалитет, особено преку воспоставување стандарди и критериуми за формално и неформално образование на возрасните, валидација на неформалното образование и информалното учење. Се организираат различни видови оценувања на учениците, вклучувајќи ги и меѓународните тестирања (Програма за меѓународно оценување на учениците – ПИСА, Студија за трендовите во учењето математика и природни науки на меѓународно ниво – ТИМСС, Меѓународна студија за граѓанско образование ИЦСС (ICSS), Меѓународна студија за читање со разбирање ПИРЛС и др.). Преку инспекциски надзори и спроведување интегрална евалуација се утврдува примената на правната регулатива поврзана со образованието и квалитетот на воспитно-образовниот процес во сите образовни нивоа.

Активностите во среднорочниот период се насочени кон остварување на следните приоритети:

- создавање образование коешто е во најдобар интерес на децата и коешто му овозможува на секој ученик да го достигне својот полн потенцијал;
- обезбедување квалитетно и инклузивно високо образование и унапредување на студентскиот стандард;
- зголемено вложување и развој на науката, истражувањето и иновациите и
- унапредување на системот на доживотно учење.

Во насока на остварување на овие приоритети ќе се работи на подобрување на содржината и отчетноста во основното и средното образование, зголемување на опфатот на ученици и подобрување на инклузивноста и меѓуетничката интеграција, подобрување на условите за учење и постигнувањата на учениците, вложување и развој на дигиталните вештини и критичкото размислување, усогласување на стручното образование и обука со потребите на пазарот на трудот, развој на регионални центри за стручно образование и обука, модернизирање на системот за образование на возрасни согласно перспективата за доживотно учење, имплементација на новиот модел за финансирање на основното и средното образование со нова формула за распределба на блок дотациите со утврден трошок по ученик пресметан врз основа на стандарди, оптимизирање на мрежата на училишта, обезбедување квалитет и ефективност на високото образование во согласност со европските добри практики, развој на нов модел за финансирање на високото образование, унапредување на системот на акредитација и евалуација на високото образование, подобрување на студентскиот живот и стандард на младите и спроведување мерки со кои тие полесно ќе дојдат до прво вработување и нивно задржување во земјата, унапредување на ученичкиот и студентскиот стандард, вложување во подобри услови во ученичките домови, реконструкција насочена кон енергетска ефикасност на студентските домови, зголемување на националните средства за истражувачка дејност, зголемување на меѓународната соработка во областа на науката, истражувањето и иновациите, имплементација на Стратегијата за паметна специјализација, унапредување на системот на формално образование на возрасните и развој на системот за валидација на неформалното образование и информалното учење.

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Обучен кариерен советник во основните и средните училишта	0	50%	70% од основните и средните училишта	80%	90%	95%	99%	100%
Целосно функционални регионални центри за стручно образование и обука	5	5	6	7	8	8	8	8
Запишани ученици во новите квалификации во регионалните центри	400	550	700	800	850	900	950	1000
Вклученост на приватниот сектор (број на компании) во дуално и средно стручно образование со цел стекнување на компетенции потребни за пазарот на трудот	600	650	660	670	680	690	700	850
Број на ученици вклучени во учење преку работа во средно стручно образование, од кои 30% да се девојчиња	2000	2300	2600	3000	3100	3200	3200	3300
Број на програми за валидација на неформалното образование и информалното учење	8	10	13	16	17	18	20	20
Процент на акредитирани јавни и приватни високообразовни установи кои имаат воспоставени целосно функционални системи за обезбедување квалитет (внатрешни и надворешни) и објавуваат извештаи за обезбедување квалитет усогласени со ESG2015	60%	70%	80%	90%	95%	97%	99%	100%
Зголемување на износот за научно-истражувачка дејност како процент од БДП	0.4%	0.5%	0.6%	0.7%	0.8%	0.9%	1%	1,1%

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Политиките во областа на социјалата вклучуваат расходи за активности во доменот на социјалната политика; пензиското и инвалидското осигурување; материјалното обезбедување на привремено невработените; хуманата популациона политика заради усогласен економски социјален развој; заштитата на децата и малолетните лица; заштитата на младината и жените; заштитата на лицата со пречки во развојот и др.

Во рамките на оваа политика се имплементираат активности насочени кон подобрување на социјалните услуги, при што инвестициските активности се насочени кон изградба, реконструкција и доградба на објектите за социјална заштита и домовите за стари лица, како и реализација на проектите финансирани со кредити. Во рамки на програмите, активностите се насочени кон:

- остварување на социјалната заштита;
- развој на дејноста за заштита на децата и

- финансирање на програмските активности на националните инвалидски организации, нивните здруженија и нивната асоцијација, на здруженијата за борба против семејно насилство, на Црвениот крст на Република Северна Македонија и др.

Пензиско и инвалидско осигурување

Со Законот за пензиското и инвалидското осигурување се уредува задолжителното пензиско осигурување на работниците во работен однос и на физичките лица што вршат дејност, основите на капитално финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување. Фондот на пензиското и инвалидското осигурување го финансира работењето од сопствени приходи и преку трансфери од Централниот буџет.

Пензискиот систем во Република Северна Македонија е поставен на три столба:

- Прв столб - систем на тековно финансирање, осигурување засновано на генерациска солидарност;
- Втор столб – задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и
- Трет столб – доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

При планирањето на расходите за пензии, земени се предвид актуелните законски прописи кои предвидуваат дека осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни 64 години живот (маж), односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години пензиски стаж.

Табела 18. Буџет на Фонд на пензиското и инвалидското осигурување во милиони денари

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Вкупни приходи	115.693	133.446	150.937	157.723	161.916	166.228	170.379	174.524
Придонеси од плати	69.077	75.110	83.234	87.000	93.090	99.606	106.579	114.039
Трансфер од буџет	42.474	53.864	62.818	65.232	62.986	60.411	57.197	53.460
Други приходи	4.142	4.472	4.885	5.491	5.840	6.210	6.603	7.025
Процент на учество на трансфери од буџет во вкупен приход	37	40	42	41	39	36	34	31
Расходи	115.247	132.753	150.947	157.733	161.925	166.237	170.389	174.534
Пензии	90.646	107.850	116.820	121.931	124.736	127.605	130.284	132.890
Транзициони расходи до приватни фондови	14.218	14.869	19.600	20.580	21.609	22.689	23.824	25.015
Други расходи	10.383	10.034	14.527	15.222	15.581	15.943	16.281	16.629

Табела 19. Корисници на пензија по години

	2021	2022	2023	2024	2025	2026 март
Корисници на пензии	328,570	334.816	337.814	345.794	348.795	349.390

Табела 20: Просечна пензија во РСМ по години

Година	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 март
Просечна пензија	15.483	15.876	17.727	20.195	23.785	27.167	28.120

Од табеларниот преглед се забележува трендот на пораст на приходите на Фондот, при што најголемо учество во структурата на приходите имаат приходите од придонеси од плати, а приходите од Централниот буџет учествуваат со 40% во 2025 година. Исто така, може да се забележи процентуално намалување на трансферот од Централниот буџет на 31% во 2030 година.

Со измените на Законот за пензиското и инвалидското осигурување од 2022 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.67/2022), се врши промена на начинот на усогласување на пензиите, односно се уредува усогласувањето на старосната пензија според движењето на индексот на трошоците на животот во висина од 50% и порастот на просечно исплатената плата на сите вработени во Република Северна Македонија во висина од 50%. Пензијата се усогласува на 1 март и на 1 септември секоја година според процентот кој се добива како збир од порастот на индексот на трошоците на живот во претходното

полугодие и процентот на порастот на просечно исплатената плата на сите вработени во Република Северна Македонија во претходното полугодие во однос на полугодието што му претходи.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување од септември 2024 година, на 1 септември 2024 година, сите видови пензии остварени согласно овој закон заклучно со 31 август 2024 година се зголемуваат за 2.500 денари и на 1 март 2025 година, сите видови пензии остварени согласно со овој закон заклучно со 28 февруари 2025 година се зголемуваат за 2.500 денари.

Целта на измените и дополнувањата на Законот за пензиското и инвалидското осигурување е обезбедување пораст на животниот стандард и подобар и поквалитетен живот за пензионерите.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување од септември 2025 година сите видови на пензии, кои се исплаќаат во Република Северна Македонија, на 1 септември 2025 година и на 1 март 2026 година се усогласуваат на начин што вкупниот износ добиен од процентот за зголемување на пензиите пресметан како збир од 50% на порастот на индексот на трошоците на живот и 50% на порастот на просечно исплатената плата на сите вработени во Република Северна Македонија во претходното полугодие во однос на полугодието кое му претходи, објавени од Државниот завод за статистика, се дели со вкупниот број на корисници на пензија кои правото на пензија го оствариле заклучно со 31 август 2025 година, односно 28 февруари 2026 година.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување од март 2026 година сите видови на пензии кои се остварени согласно со овој закон заклучно со 28 февруари 2026 година, на 1 март 2026 година се зголемуваат за 1.000 денари

Табела 21: Процент на усогласување на пензиите

година	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1 јануари	0,82	1,69	0,7	0	1,2	2,9	8,4	5,3	Линеарно за 2.500 ден.	Линеарно за 1.000 ден.
1 јули	0,76	1,8	0,4	0,6	1,2	6,8	5,3	Линеарно за 2.500 ден.	Линеарно за 1.036 ден.	

Со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување се уредуваат видовите придонеси за задолжително социјално осигурување, обврзниците за плаќање придонеси, обврзниците за пресметка и уплата на придонеси, основниците на кои се плаќаат придонеси, стапките на придонеси, начинот на пресметка и роковите на плаќање придонеси, контрола на пресметувањето и уплата на придонеси, како и други значајни прашања за утврдување и плаќање на придонесите.

Во задолжително социјално осигурување спаѓаат придонесите за:

- пензиско и инвалидско осигурување врз основа на тековна исплата;
- задолжително капитално финансирано пензиско осигурување;
- стаж на осигурување кој се смета со зголемено траење;
- здравствено осигурување и
- осигурување во случај на невработеност.

Во однос на процентот кој се издвојува за плаќање придонеси за пензиско осигурување, со текот на годините може да се забележи намалување, односно од 21,2% во 2008 година придонесите се намалени на 18,8% во 2020 година и тие се важечки во 2024 година.

Табела 22: Процент на придонеси за задолжително осигурување

Процент на придонеси	Задолжително пензиско и инвалидско осигурување	Задолжително здравствено осигурување	Вработување	Дополнително здравствено осигурување	Вкупно
2008	21,2	9,2	1,6	0,5	32,5
2009	19	7,5	1,4	0,5	28,4
2010-2018	18	7,3	1,2	0,5	27
2019	18,4	7,4	1,2	0,5	27,5
2020	18,8	7,5	1,2	0,5	28

Индикатори за исполнување на целите

Аутпут индикатори	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Број на подготвени решенија за остварување право од пензиско и инвалидско осигурување	32.080	31.755	32.000	32.100	32.200	32.300	32.400	32.600

Број на корисници на родителски додатак за трето дете	18.477	15.355	12.661	10.413	7.969	7.517	7.065	5.517

2.5 Буџет на локалната власт

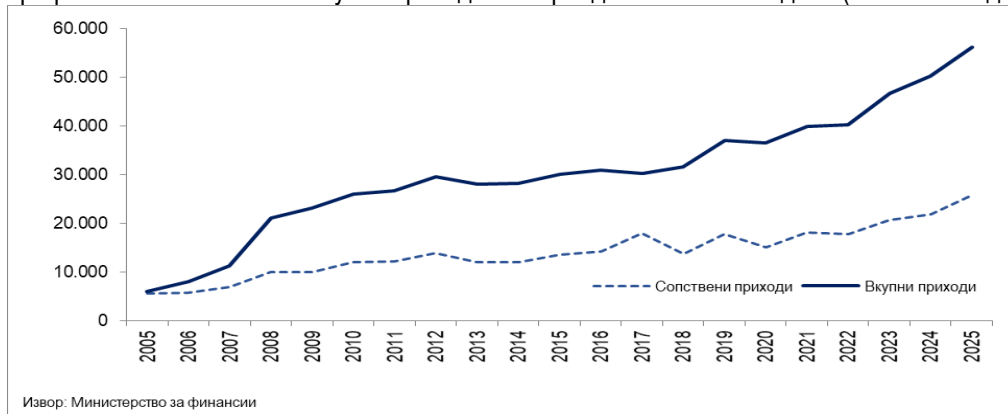
2.5.1 Буџет на локалната власт

Децентрализацијата во Македонија претставува процес на пренос на надлежности и одговорности од централната власт кон локалните самоуправи, со цел подобрување на ефикасноста на управувањето и обезбедување на поодговорно и транспарентно функционирање на локалните власти. Процесот на децентрализација е тесно поврзан со напорите на Македонија за пристапување кон Европската унија. Во рамките на Пристапното партнерство со ЕУ, Македонија се обврза да го продолжи процесот на децентрализација и да ја подобри локалната самоуправа како дел од реформите кои се потребни за исполнување на критериумите за членство во Унијата. Преземањето на надлежности од страна на општините во Македонија е клучен аспект на процесот на децентрализација, кој започна по 2005 година со имплементација на реформите утврдени со Рамковниот договор. Децентрализацијата во Македонија е регулирана со различни закони и акти, вклучувајќи ги Законот за локална самоуправа и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Овие закони ги дефинираат надлежностите, обврските и правата на локалните власти. Од 2012 година сите општини (освен Пласница) со блок дотации, обезбедени од централниот буџет ги финансираат пренесените надлежности во образованието, културата, детската и социјалната заштита. Заедно со преземањето на овие надлежности, на општините им беа пренесени и материјални и финансиски ресурси, неопходни за нивно ефикасно управување.

Преземањето на надлежности во повеќе области од страна на општините резултираше со значително зголемување на административниот и фискалниот капацитет. Овој процес директно придонесе за јакнење на способноста на општините за управување со поголем обем на финансиски средства. Дополнително, преку успешна администрација и наплата на сопствените приходи, продолжува и порастот на сопствените приходи на општините, унапредување на капацитетите за менаџирање со финансиските средства, поефикасно и поквалитетно извршување на пренесените надлежности и подобро располагање со финансиските и другите ресурси. Покрај со гореспомнатите пренесените надлежности општините успешно администрираат и со новодоверените надлежности во делот на управување со градежното земјиште и постапување со бесправно изградени објекти, што овозможуваат не само подобро регулирање на урбаниот развој, туку истовремено обезбедуваат и дополнителни приходи за општинските буџети. Со успешното спроведување на фискалната децентрализација целосно се воспоставува законска и институционална рамка за создавање на развиени, одговорни, функционални единици на локалната самоуправа и зголемено ниво на локална демократија, што директно ги доближува граѓаните до институциите. Процесот на децентрализација е позитивно оценет од страна на бројни меѓународни институции, кои преку реализација на различни проекти дадоа значаен придонес во подобрување на системот на управување, унапредување на контролата и транспарентноста и зголемување на координацијата при управување со реформите на локалната самоуправа. Истовремено покрај констатираните напредок во фискалната децентрализација, се препорачуваат дополнителни реформи за подобрување на фискалната транспарентност, ефикасноста на даночната администрација и стратешкото планирање на локално ниво.

Со подобрувањето на условите за задолжување и воспоставувањето полиберални и потранспарентни услови, пристапот до пазарот на капитал стана подостапен за општините со што се зголеми интересот на општините за финансирање на инвестициски проекти преку задолжување. Како резултат, општините имаат поголема можност да се финансираат за развојни проекти и инфраструктурни иницијативи, што ја зголемува нивната улога во економскиот развој на земјата.

Графикон 17. Сопствени и вкупни приходи во периодот 2005-2025 година (во милиони денари) ⁴

Република Северна Македонија, според податоците за реализацијата на расходите во 2025 година, влегува во групата на средно децентрализирана земја, со учество од околу 5% во БДП. Процесот на фискална децентрализација започна во 2005 година, а од тогаш приходите на општините се зголемија повеќе од девет пати. Во 2005 година, општините оствариле 5,9 милијарди денари, додека во 2025 година овој износ се зголемува над 56 милијарди денари. Особено важно е што сопствените приходи во основниот буџет се зголемени за пет пати, при што даночните приходи врз кои општините имаат автономија на наплата се зголемиле за три пати во истиот период (Графикон 18).

Општините во Република Северна Македонија се финансираат преку различни извори на приходи, вклучувајќи: сопствени приходи, дотации за пренесените надлежности (образование, култура, социјална и противпожарна заштита), приходи утврдени во посебни закони, трансфери од Буџетот на РСМ, приходи од даноци, трансфери за капитални проекти, како и донации и кредити. Овие средства обезбедуваат финансиска поддршка за локалните самоуправи и нивната развојна активност.

Од Буџетот на Република Северна Македонија, општините добиваат различни трансфери, вклучувајќи капитални трансфери, наменски и блок дотации за пренесените надлежности во образованието, културата, социјалната заштита и противпожарната заштита. Распределбата на средствата се врши според критериуми утврдени во уредбите донесени од Владата на РСМ на предлог од надлежните министерства.

Зголемената транспарентност е насочена кон зајакнување на фискалната одговорност, навремено вклучување на јавноста при креирањето на општинските политики и информирање за сработеното од страна на општинските власти. За зголемување на транспарентноста и отчетноста, општините потребно е да ги објавуваат финансиските извештаи на јасен и разбирлив начин, со што ќе се зголеми отчетноста за користењето на буџетските средства. Ова ќе помогне во обезбедувањето законско, наменско и целисходно користење на јавните средства, што е клучно за остварување на целите за раст и развој на општините. Ова ќе резултира во поефикасно обезбедување услуги за граѓаните и подобрување на квалитетот на животот во општините.

Програмата на Владата на Република Северна Македонија за периодот 2024–2028 во доменот на локалната самоуправа се фокусира на унапредување на инфраструктурата, зголемување на транспарентноста и отчетноста, како и на поттикнување на економскиот развој на локално ниво. Овие иницијативи имаат за цел да обезбедат законско, наменско и целисходно користење на јавните средства, како и да создадат услови за подобрување на квалитетот на животот на граѓаните.

2.5.1 Остварувања во 2025 и 2024 година

Во 2025 година, вкупните приходи на општините во Република Северна Македонија се реализираа во износ од 54.910 милиони денари, што претставува пораст од 13,7% во однос на приходите остварени во претходната година. Од вкупните приходи, 13.650 милиони денари се даночни приходи, кои бележат пораст од 3% во однос на претходната година и учествуваат со 24,9% во вкупно наплатените приходи на општините. Измените во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа од 2022 година се одразија врз приходите од данокот на личен доход, кој во 2025 година достигна 1.410 милиони денари, што претставува зголемување од 133 милиони денари или 10,4% повеќе во споредба со 2024 година.

Неданочните приходи во 2025 година изнесуваат 1.616 милиони денари, што претставува пораст од 8,3% во однос на претходната година и учествуваат со 2,9% во вкупните приходи на општините. Капиталните

⁴ Согласно доставените податоци од завршните сметки на општините

приходи во 2025 година изнесуваат 2.310 милиони денари, што бележи значителен пораст од 55% во споредба со претходната година и учествуваат со 4,2% во вкупните приходи.

Во 2025 година, најголемо учество во вкупните приходи на општините имаат трансферите, кои сочинуваат 67,1% од вкупно наплатените приходи. Трансферите се реализирани во износ од 36.860 милиони денари, што претставува пораст од 17,1% во однос на претходната година. Во рамките на трансферите што се распределуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, во 2025 година се бележи значително зголемување на износот на блок и наменски дотации, кои се зголемени за 2.306 милиони денари, односно за приближно 8,7% во споредба со 2024 година. Овој пораст е резултат на зголемување на платите, како и на поголем износ на исплатениот надоместок за годишен одмор за сите вработени во локалните јавни институции. Дополнително, дотацијата по основ на ДДВ во 2025 година е зголемена за 686 милиони денари, што претставува раст од 16,3% во однос на претходната година. Во 2025 година, трансферите од Буџетот на РСМ, буџетите на фондовите и од други нивоа на власт изнесуваат 3.196 милиони денари и бележат значителен пораст од околу 300%, пред сè поради исплатата на трансферите наменети за капитални инвестиции од двата повици за потпрограмата „Инфраструктурни проекти во општините“ во 2024 и 2025 година.

Во 2025 година, приходите од донации изнесуваат 474 милиони денари, што претставува пад од 19,4% во однос на 2024 година. Нивното учество во вкупните приходи на општините изнесува само 0,9%, што ја прави оваа категорија на приходи незначителна во однос на другите извори на приходи.

Во 2025 година, домашното задолжување на општините изнесува 29 милиони денари, што е значително намалување во однос на 46 милиони денари во 2024 година. Ова намалување од 17 милиони денари или 37% укажува на поволни промени во финансиското управување на локалната самоуправа. Зголемените трансфери од централната власт во 2023, 2024 и 2025 година и побрзото реализирање на капитални инвестиции доведоа до намалување на потребата за задолжување. Намалувањето на домашното задолжување е позитивен сигнал за финансиската стабилност на општините, бидејќи покажува дека тие се помалку зависни од кредитирањето, што го намалува ризикот за дополнителни долгови и го подобрува долгорочниот финансиски капацитет.

Вкупните расходи на буџетите на општините во 2025 година се реализираа во износ од 54.539 милиони денари што е за 11,5% повеќе во однос на претходната година.

Во 2025 година, тековните расходи на општините изнесуваат 44.578 милиони денари, што претставува 81,7% од вкупните расходи. Од овие, 30.396 милиони денари се исплатени за плати и надоместоци за вработените во општината и локалните јавни установи. Овие расходи бележат пораст од 11,3% во однос на претходната година и имаат најголемо учество од 55,7% во структурата на вкупните расходи. Зголеменото ниво на овие расходи е најмногу резултат на: зголемување на минималната плата и исплата на регресот за годишен одмор за општинската администрација и вработените во локалните јавни установи, кои се утврдени со одредбите од Општиот колективен договор, колективните договори на ниво на гранка и на ниво на работодавач.

Расходите за резерви и недефинирани расходи се реализираа во износ од 64 милиони денари, што претставува пораст од 77,8% во однос на 2024 година. Иако, овие расходи бележат значителен пораст, нивното учество во вкупните расходи е многу мало, со само 0,1% учество во вкупниот буџет.

Во 2025 година, расходите за стоки и услуги се реализираа во износ од 9.671 милиони денари, што претставува благ пораст од 1,2% во однос на 2024 година. Нивното учество во вкупните расходи изнесува 17,7%, што ги прави значаен дел од целокупната структура на расходите.

Расходите за камати бележат значителен пад од 25,5% во споредба со реализираните во 2024 година. Сепак, нивното учество во вкупните расходи е незначително, изнесувајќи само 0,1%.

Реализацијата на расходите за субвенции и трансфери во 2025 година изнесува 4.284 милиони денари, што претставува пораст од 19,2 % во однос на претходната година, додека нивното учество во вкупните расходи изнесува 7,9%.

Расходите за социјални бенефиции во 2025 година изнесуваа 90 милиони денари и бележат значителен пораст од 21,6% во однос на претходната година, додека нивното учество во вкупните расходи е незначително и изнесува 0,2%.

Во 2025 година, капиталните расходи на општините се реализираа во износ од 9.961 милиони денари, што претставува пораст од 20,7% во однос на претходната година. Овој пораст е резултат, пред сè, на реализацијата на приходите од централниот буџет за капитални инвестиции, кои општините ги добија во 2024 и 2025 година. Зголемувањето на капиталните расходи укажува на поволна инвестициона клима и зголемени инвестиции на локално ниво. Нивното учество во вкупните расходи во 2025 година изнесува 18,3%, што е позитивно и претставува зголемување од 1,4 процентни поени во однос на учеството во 2024 година (кое изнесуваше 16,9%).

Во 2025 година, отплатата на главница за општините изнесува 523 милиони денари, што претставува пад од 27 милиони денари или 4,9 % во однос на 550 милиони денари во 2024 година.

Во 2025 година, остварениот суфицит на локалната власт изнесува 371 милиони денари. Овој суфицит се должи пред сè на повисоките исплатени трансфери од Буџетот на РСМ.

2.5.2 Буџети на единиците на локалната самоуправа за 2026 година

Буџетите на општините за 2026 година се изработуваат согласно насоките дадени во буџетскиот циркулар на општините. Во циркуларот се утврдени максималните износи за планирање на приходите во основниот буџет, како и проекциите за дотациите од ДДВ, блок и наменските дотации.

Согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, за 2026 година процентот на зголемување на сопствените приходи на основниот буџет над утврдениот просек од последните три години изнесува 10%. Доколку општината заклучно со третиот квартал има реализација над 75% од планираните сопствени приходи, може дополнително да ги зголеми планираните приходи со дополнителен пораст од најмногу 20%. Дополнително, ако општината има потврда за трансфер на средства од соодветна институција или доколку се случат промени во висината и видот на сопствените приходи на основниот буџет согласно закон, општината може да ги зголеми планираните приходи.

Во 2026 година, општините добиваат 6% од наплатениот данок на додадена вредност (ДДВ) од претходната година. Од ова, 4,5% се распределуваат на сите општини, 0,75% се наменети за воедначување на општините, а 0,75% за општините кои покажуваат позитивни резултати. Вкупниот износ што ќе им биде распределен изнесува 5.202 милиони денари, што е за 314 милиони денари повеќе во однос на 2025 година. Во однос на данокот на личен доход (ДЛД), во 2026 година општините добиваат 6% од наплатениот ДЛД од плати на физички лица, според нивното постојано место на живеење. Овие приходи се планирани во износ од 1.327 милион денари, што е на приближно исто ниво како и во претходната година.

Во 2026 година продолжува трендот на зголемување на износите за наменските и блок дотации за пренесените надлежности во областа на образованието, културата, социјалната заштита и противпожарната заштита. Вкупниот износ изнесува 30.805 милиони денари, што е за 2.030 милиони денари повеќе во споредба со 2025 година. Овој пораст се должи главно на зголемувањето на платите, усогласување со минималната плата и исплатата на надоместокот за годишен одмор.

Во 2026 година, вкупните приходи на општините се планирани на 66.884 милиони денари, што претставува зголемување од 21,8% во однос на реализираните приходи во 2025 година. Расходите се проектирани на 70.690 милиони денари, што е за 29,6% повеќе во однос на расходите во 2025 година. Зголемувањето на расходната страна се должи главно на значителен пораст на капиталните расходи, кои се планирани на 20.582 милиони денари, што е зголемување од 106,6% во споредба реализираните расходи во 2025 година. Овие средства се наменети за изградба и реконструкција на улици и локални патишта, реконструкција и изградба на училишта, детски градинки, спортски сали и игралишта, проекти за заштита на животната средина. Финансирањето на овие проекти е поддржано и од средства од Буџетот на Република Северна Македонија и тоа со над 4,5 милијарди денари од 2024 година и дополнителни 13,9 милијарди денари во 2025 година, одобрени од Владата и истите општините ги добиваат по доставување на времени ситуации за извршени инвестициони активности.

Вака проектираните приходи и расходи за 2026 година резултираат со буџетски дефицит во износ од 3.806 милиони денари. Главните причини за овој висок дефицит се искористување на депозити, односно неискористени средства што општините ги добија како капитални трансфери од Буџетот на Република Северна Македонија кон крајот на 2025 година.

2.5.2 Остварувања во периодот јануари – март 2026 година

Реализацијата на приходите и приливите во буџетите на општините за периодот јануари – март 2026 година изнесува 11.878 милиони денари и споредено со истиот период од претходната година бележи пораст од околу 17,7%. Од овој износ 3.163 милиони денари се даночни приходи, кои бележат пораст од 4% во однос на претходната година. Во овој период од 2026 година, реализацијата на приходите од даноците на имот изнесува 1.123 милиони денари и се констатира пораст од 22,7%. Кај даноците од доход се забележува пораст од околу 11,7% што се должи пред сè на зголемување на платите, посебно на зголемување на минималната плата. Реализацијата на приходите од даноци на специфични услуги изнесува 1.682 милиони денари и бележат пад од 6,8%, додека пак кај таксите за користење или дозволите за вршење дејност се бележи пораст од 7,9%.

Во анализираниот период, неданочните приходи изнесуваат 373 милиони денари и во споредба со истиот период од 2025 година бележат значителен пад од 18%. Во рамки на неданочните приходи доминираат приливите од такси и надоместоци и тоа во износ од 275 милиони денари кои бележат пораст од 8,8% во однос на реализираните приходи во истиот период од претходната година, додека другите неданочни приходи изнесуваат 70 милиони денари кои во однос на реализираните приходи во истиот период од претходната година бележат пад од 60,6%. Останатите неданочни приходи изнесуваат околу 28 милиони денари и бележат пораст од 17,9% во споредба со претходната година.

Во периодот јануари - март 2026 година, капиталните приходи се реализирани во износ од 489 милиони денари и се констатира пораст од 20,3% во споредба со претходната година. Капиталните приходи во најголем дел се состојат од приходи од продажба на земјиште и нематеријални вложувања.

Приходите од дотации за пренесените надлежности во основното и средното образование, култура, детски градинки, домови за стари лица и противпожарна заштита во анализираниот период од 2026 година изнесуваат 7.261 милиони денари, односно бележат значителен пораст од околу 7,2%. Приходите од тековни и капитални трансфери од Буџетот на Република Северна Македонија во периодот јануари – март 2026 година се реализирани во износ од 2.448 милиони денари и се констатира значителен пораст од околу 142,1% споредено со истите реализирани во март 2025 година, што се должи на трансферирање на значителни износи на капитални трансфери од Буџетот на Република Северна Македонија за финансирање на инфраструктурните проекти на општините.

Во периодот јануари – март 2026 година, реализирани се приходи од донации во износ од 145 милиони денари, односно кај истите се забележува пораст од 35,3% во споредба со претходната година.

Кај приливите од кредити не се забележува реализација во анализираниот период, како и кај приливите од приходи од продажба на удели, акции и други хартии од вредност.

Во периодот јануари – март 2026 година, реализираните расходи во износ од 14.108 милиони денари покажуваат пораст од 16,1% во однос на истиот период од претходната година. Овие расходи се користат за редовно подмирување на обврските кои произлегуваат од пренесените надлежности на општините. Тие вклучуваат трошоци за тековното работење на општините, спроведување на капитални проекти и отплата на главнина за претходно земени кредити.

Во структурата на расходите за периодот јануари – март 2026 година, најголемо учество од 54%, односно 7.612 милиони денари, заземаат расходите за плати и надоместоци. Во однос на истиот период од претходната година, овие расходи бележат пораст од 7,8%. Од вкупниот износ за плати, најголем дел, односно 84,2% или 6.411 милиони денари, се наменети за вработените во институциите на локално ниво, односно основното и средното образование, културата, детските градинки, старските домови и противпожарната заштита. Овие институции се финансираат во голема мера со блок дотации, кои ги покриваат околу 98,9% од нивните трошоци.

Во периодот јануари – март 2026 година, расходите за стоки и услуги изнесуваат 2.132 милиони денари, што претставува 15,1% од вкупните расходи. Овие расходи бележат пораст од 1,5% во споредба со истиот период од претходната година. Овој пораст може да се поврзе со зголемените потреби за набавка на стоки и услуги во рамките на тековните активности и реализацијата на проекти.

Расходите за субвенции и трансфери изнесуваат 1.255 милиони денари, што сочинува 8,9% од вкупните расходи. Овие средства се наменети за поддршка на различни програми и проекти во јавниот сектор, како и за социјални трансфери и субвенции за граѓаните.

Од друга страна, отплатата на главница изнесува 189 милиони денари, што сочинува 1,3% од вкупните расходи. Оваа сума е наменета за отплата на претходно земени кредити, што укажува на постојаните обврски на општините за управување со јавниот долг.

Реализираните расходи од резервите, социјалните бенефиции и каматните плаќања заедно учествуваат со околу 0,4% од вкупните расходи, што ја покажува нивната помала, но значајна улога во обезбедувањето финансиска стабилност и поддршка на социјалните програми.

Капиталните расходи во периодот јануари – март 2026 година учествуваат со 20,3% од вкупните расходи, што претставува износ од 2.866 милиони денари. Овие средства во најголем процент (98,3%) се финансирани со средства од реализираните приходи во основниот буџет, при што најголем дел од нив се трансфери од Буџетот на Република Северна Македонија, наменети за капитални инвестиции. Други извори на финансирање за капиталните расходи вклучуваат 1,3% од средствата добиени од донации и по 0,2% од дотации и самофинансирачки активности. Порастот на капиталните расходи од 68% во споредба со истиот период од претходната година укажува на значително раздвижување на капиталните инвестиции. Овој пораст се објаснува со поголемото искористување на средствата што беа доделени како капитални дотации од Буџетот на Република Македонија, согласно одлуките на Владата во 2024 и 2025 година. Ова значи дека општините и локалните власти активно го користат буџетот за финансирање на развојни проекти, кои можат да

вклучуваат инфраструктурни и други капитални инвестиции, со цел подобрување на јавните услуги и економската состојба во општините. Зголеменото финансирање за капитални инвестиции е индикатор за активни политики за поддршка на развојот на локално ниво и создавање на подобри услови за живот и работа на граѓаните.

2.5.3 Среднорочна рамка за буџетот на локална власт

Еден од приоритетите наведени во Програмата на Владата на Република Северна Македонија за периодот 2024 - 2028 година е развиени локални самоуправи и рамномерен регионален развој. Главни принципи на Владата ќе бидат поддршка на модерни, транспарентни и финансиски стабилни општини и рамномерно развивање на сите региони преку балансирана распределба на средствата меѓу планските региони и општините.

Во соработка со општините, Владата ќе работи на продлабочување на процесот на децентрализација преку континуирано зголемување на пренесување на опфатот на надлежностите од државните органи на управата во надлежност на единиците на локалната самоуправа во согласност со изградените капацитети на единиците на локалната самоуправа.

Финансиската поддршка и соработката на Владата со општините ќе биде насочена кон: континуирано инвестирање средства од Буџетот на Република Северна Македонија за капитални инфраструктурни проекти во општините, зголемување на финансиската стабилност на општините преку овозможување фер распределба на средствата, при што ќе се внимава на начелата на рамномерен регионален развој, поволности и стимулација за општините кои имаат одлично испланирани буџети, висок степен на реализација, како и висок степен на наплата на локалните даноци и подобрена методологија за пресметка на трошоците за одржување на образовните објекти во општините, согласно кои им се исплаќаат средства преку блок дотации.

Капиталните инвестиции се клучниот фактор за подобрување на конкурентноста на економијата и квалитетот на живот на граѓаните. Во следниот период, Владата се обврзува на капитални инвестиции исклучиво за продуктивни проекти: инфраструктурни и енергетски проекти што ќе бидат во функција на бизнис-секторот и капитални проекти од комунална и друга локална инфраструктура за подобрување на општите услови за живот на граѓаните.

Во мандатниот период, Владата ќе се фокусира и на ревизија на системот на распределба на трансферите од Буџетот на Република Северна Македонија до општините, кои ќе бидат во корелација со ефикасноста во наплатата на изворните приходи. Врзувањето на буџетските трансфери со успешноста на општините да ги наплатат сопствените изворни приходи ќе значи праведно оданочување и трансфер на буџетски средства до општините.

Се очекува општините да продолжат со подобра наплата на сопствените приходи, но и со зајакнување на капацитетите за развивање политики за финансирање на општините и на капацитетите за финансиско управување. Во наредниот период ќе продолжи силната посветеност на поттикнувањето одржлив локален развој, доброто локално владеење и создавањето услови за поактивна, поефективна и поиновативна улога на локалните власти во остварувањето на националните цели за раст и развој со цел остварување на стратешките определби.

Имајќи ги предвид преземените активности во минатиот период со завршување на втората фаза од фискалната децентрализација, во текот на 2026 година се очекува да завршат сите активности за влез на општина Пласница во втората фаза на фискална децентрализација.

Во 2026 година и на среден рок, а со цел унапредување на фискалната децентрализација, ќе продолжат активностите и мерките за подобрување на фискалниот капацитет и за зголемување на приходите на општините, на фискалната дисциплина и на транспарентноста и отчетноста во нивната работа.

Со измени на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа се обезбеди подобрување на фискалниот капацитет и зголемување на приходите на општините, така што приходите од данокот на личен доход во периодот од 2022 до 2024 година постепено се зголемија од 3% на 6% и како резултат на овие измени, во 2026 година и следните години општините ќе добиваат по 6% од наплатените приходи од данокот на личен доход.

Приходите од данокот на додадена вредност во 2026 година и во наредниот период ќе се обезбедуваат во висина од 6% од наплатениот данок на додадена вредност остварен во претходната година.

Во наредниот среднорочен период ќе се подготви нов Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа, согласно направената процена на постојниот закон подготвена во 2022 година, и ќе се усогласи со новиот Закон за буџети и со започнувањето на имплементацијата на новиот ИФМИС систем, а воедно ќе бидат донесени и подзаконски акти.

Во делот кој се однесува на зајакнување на фискалната одговорност на општините, со законските измени се зголемува транспарентноста на работата на општините, односно општините имаат обврска транспарентно да ги објавуваат финансиските податоци на своите веб-страници, како и отчетноста во трошењето на сите средства што им се доделени од страна на државата. На веб-страницата на Министерството за финансии се објавуваат податоци за извршување на приходите и расходите на општините и за заостанатите долгови пријавени во Електронскиот систем за известување и евидентирање на обврските на квартално ниво, а во Годишниот извештај за Буџетот на Република Северна Македонија е вклучен и Годишниот извештај за буџетите на општините. Со поддршка од УНДП, финансиските податоци од периодичните финансиски извештаи на 50 општини се објавени на веб-страниците на општините и на веб-страницата на Министерството за финансии.

Со дотации од Буџетот на Република Северна Македонија и од буџетите на фондовите се обезбедуваат дополнителни приходи во буџетот на општината за финансирање на нејзините надлежности определени со закон. Од Буџетот на Република Северна Македонија се распределуваат: блок дотации за пренесените надлежности во областа на основното и средното образование, културата, детските градинки и домовите за стари лица, наменска дотација за противпожарна заштита, како и капитални дотации од Буџет на РСМ. Со цел порамноправна распределба на дотациите по општини, надлежните министерства ќе направат анализи на критериумите според кои се распределуваат средствата за поодделните пренесени надлежности и утврдување нови модели на распределба согласно потребите, кои ќе понудат повисок квалитет на услугите.

Преку надлежните министерства и институции, Владата на Република Северна Македонија продолжува со интензивна поддршка на локалниот развој, овозможувајќи реализација на бројни инфраструктурни проекти во општините ширум државата. Во текот на 2024 година, од Буџетот на државата беа распределени повеќе од 4 милијарди денари како капитални дотации за реализација на над 280 инфраструктурни проекти. Средствата беа распределени кон крајот на 2024 година, а дел од нивната имплементација се одвиваше во 2025 година и ќе продолжи во 2026 година. Дополнително, во 2025 година беше усвоена посебна Програма АА – Инфраструктурни проекти во општините и беа одобрени околу 820 проекти со вкупна вредност од 13,9 милијарди денари. Во 2025 година започна реализацијата на дел од проектите и истата ќе продолжи и во 2026 и 2027 година.

Во наредниот среднорочен период, стабилни приходи на општините се обезбедуваат со доделување средства од закуп на земјоделско земјиште во сопственост на Република Северна Македонија, и тоа во сооднос 50% за Буџетот на Република Северна Македонија и 50% за општините и општините во Градот Скопје, кои се распределуваат во зависност од местоположбата на земјоделското земјиште кое е предмет на давање под закуп, под услов реализацијата на приходите од данокот на недвижен имот во претходната година да е над 80% во однос на планираните приходи. Стабилни сопствени приходи се обезбедуваат од средствата што се распределуваат на општините од надоместокот кој се наплаќа од концесија за користење на водните ресурси за производство на електрична енергија, и тоа во сооднос 50% за Централниот буџет и 50% за општините, во зависност на чие подрачје се врши концесиската дејност.

Покрај поддршката во однос на преносот на надлежностите за наплата на дел од јавните приходи, како и трансферите од Буџетот на Република Северна Македонија, помошта во градењето на општинските капацитети се спроведува и преку проекти на централната власт финансирани преку меѓународни финансиски институции.

Преку Проектот за поврзување на локалните патишта, којшто е дел од тековната Рамка за соработка со Светската банка и се спроведува преку Министерството за транспорт, 70 милиони евра се наменети за сите 80 општини и Градот Скопје со цел изградба и санација на локални патишта и улици и друга патна инфраструктура во единиците на локалната самоуправа. Со оваа директна помош во износ од 500.000 евра до 2 милиона евра по општина (во зависност од проектот со кој ќе аплицира самата општина), се дејствува кон подобрување на локалната инфраструктура во општините.

Во наредниот период продолжува реализацијата на Проектот за енергетска ефикасност во јавниот сектор, кој го спроведува Министерството за финансии со поддршка од Светската банка преку Договорот за заем, во вкупен износ од 25 милиони евра. Главна цел на реализацијата на овој проект е намалување на потрошувачката на енергија во јавниот сектор, а воедно и подобрување на нивото и квалитетот на јавните објекти и јавното осветлување. Право на користење на средствата од оваа компонента имаат сите единици на локалната самоуправа. Висината на заемот за една локална самоуправа може да варира од 50 илјади до 750 илјади евра, а таа зависи од слободниот капацитет за задолжување на општината и проценетата вредност на предложениот општински проект. Со потпишување договор со Министерството за финансии, 80% од овие средства општината ќе ги добие како подзаем, додека, пак, останатите 20% како грант. Воедно, од страна на Министерството за финансии, во рамки на средствата обезбедени за Проектот, ќе бидат покриени и трошоците за подготовка на енергетска ревизија и на техничката документација за проектите. За овој проект обезбеден е и

инвестициски грант од инструментот Инвестициска рамка за Западен Балкан - ВБИФ во износ од 2,140,000 евра.

Во делот на општинската инфраструктура ќе се спроведат сите неопходни активности за непречена имплементација на проектот Воведување на брз автобуски превоз во Градот Скопје, кој се финансира со заем од Европската банка за обнова и развој.

Со заем од 50 милиони евра обезбеден од Европската инвестициска банка за финансирање на Проектот за подобрување на водната инфраструктура на општините, Владата ќе продолжи да дава поддршка на сите општини, со цел изградба на подобра инфраструктура за водоснабдување и пречистителни станици. Овој проект се реализира преку Министерството за животна средина и просторно планирање.

Во областа на животната средина се имплементира големиот капитален Проект за изградбата на Пречистителна станица за отпадни води во Скопје, финансиран со заем од Европската инвестициска банка во износ од 68 милиони евра, потоа заем од Европската банка за обнова и развој во износ од 58 милиони евра, како и инвестициски грант од инструментот Инвестициска рамка за Западен Балкан - ВБИФ во износ од 69.784.283 евра. Во областа управување со цврст отпад, од големо значење е Регионалниот проект за цврст отпад кој предвидува воспоставување системи за управување, односно станици за цврст отпад во Југозападниот, Вардарскиот, Пелагонискиот, Југоисточниот и Полошкиот Регион, финансиран со заем во износ од 55 милиони евра од Европската банка за обнова и развој и инвестициски грант од инструментот Инвестициска рамка за Западен Балкан - ВБИФ во износ од 22,5 милиони евра

Табела 23. Проекција на среден рок на буџетот на локалната власт (во мил. денари)

	2022	2023	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*
Вкупни приходи	38,716	47,375	50,165	54,941	66,618	69,370	72,082	75,005	77,984	80,839
Даночни приходи	10,716	11,811	13,250	13,649	14,070	14,670	15,170	15,670	16,170	16,670
Неданочни приходи	1,419	1,585	1,474	1,614	2,943	3,128	3,383	3,638	3,843	4,098
Капитални приходи	1,784	1,899	1,489	2,310	2,555	2,770	2,970	3,170	3,370	3,570
Трансфери	24,105	30,347	33,261	36,885	45,850	47,402	49,059	50,927	52,901	54,601
Донации	692	1,733	691	483	1,200	1,400	1,500	1,600	1,700	1,900
Вкупни расходи	38,911	44,309	48,884	54,539	66,618	69,370	72,082	75,005	77,984	80,839
Плати и надоместоци	19,899	23,981	27,321	30,395	32,380	33,721	34,906	36,363	37,622	39,184
Стоки и услуги	9,900	9,832	9,586	9,735	12,665	12,600	12,950	13,300	13,950	14,450
Каматни плаќања	37	67	98	73	110	110	110	110	110	110
Субвенции и трансфери	2,857	3,421	3,589	4,285	4,730	4,850	4,980	5,100	5,220	5,320
Социјални трансфери	67	71	74	90	90	100	100	100	100	100
Капитални расходи	6,151	6,937	8,216	9,961	16,643	17,988	19,036	20,032	20,982	21,675
Салдо	-195	3,066	1,282	402	0	0	0	0	0	0

Извор: Проекции на Министерство за финансии (*)

2.6 Јавни претпријатија и трговски друштва во државна сопственост – Мониторинг и финансиски перформанси

Владата на Република Северна Македонија е основач на 15 јавни претпријатија и единствен акционер/содружник во 14 трговски друштва и тие се во целосна (100%) државна сопственост. Овие субјекти се работодавци на околу 13 илјади работници и претставуваат значаен дел од македонската економија. Нивната дејност е распределена во повеќе сектори: енергетика и гас, транспорт, водостопанство, медиумски услуги и други дејности од јавен интерес.

Графикон 18. Дејност на јавни претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата по сектори

Работењето на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост е уредено со Законот за јавни претпријатија, Законот за трговски друштва и со други секторски закони во кои е регулирана дејноста на претпријатието, односно друштвото (Закон за енергетика, Закон за железничкиот систем, Законот за јавните патишта, Закон за водостопанство, Закон за шумите и др.).

Согласно Законот за јавните претпријатија, а во насока на унапредување на транспарентноста, јавните претпријатија имаат обврска да ги објавуваат годишните и тримесечните извештаи на своите веб-страници, со што се овозможува навремено и транспарентно следење на финансиското работење на овие субјекти, а едновременно се дава можност и за пореално предвидување на фискалниот ризик во овој домен и негово навремено пресретнување. Министерството за финансии на својата веб-страница објавува податоци за реализацијата и планот на вкупните приходи и расходи согласно податоците прикажани во финансиските планови, тримесечните и годишните извештаи на овие субјекти.

Реализацијата на вкупните приходи и расходи на вкупно 29 субјекти (јавни претпријатија и трговски друштва во државна сопственост) во 2024 година и остварувањата во 2025 година согласно тримесечни податоци, како и планираните приходи и расходи за 2026 година се прикажани во Табелата 24. Приходи и расходи 2024-2026.

Табела 24. Приходи и расходи 2024-2026

милиони денари								
Ред. бр.	Назив на Акционерското друштво/ Јавното претпријатије во државна сопственост	вкупни	вкупни	загуба/добивка	вкупни	вкупни	вкупни	вкупни
		приходи	расходи	пред оданочување	приходи	расходи	приходи	расходи
		2024			2025		план 2026	
1	АД „Електрани на Северна Македонија“ - Скопје	24.172,1	31.741,7	-7.569,6	22.113,8	28.770,7	24.688,3	24.605,3
2	АД за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем во државна сопственост - Скопје	6.579,9	6.050,4	529,5	7.039,5	5.563,7	4.865,3	4.865,3
3	ЈП за државни патишта - Скопје	13.361,9	9.508,4	3.853,5	16.266,1	6.619,9	15.500,0	9.000,0
4	АД „Железници на Република Северна Македонија - Транспорт“ - Скопје	1.229,1	1.560,9	-331,8	928,5	1.556,2	925,0	1.398,9
5	ЈП „Национални шуми“ - Скопје	1.344,7	1.400,8	-56,0	1.336,0	1.408,6	2.853,4	2.553,8
6	АД „Пошта на Северна Македонија“ - Скопје	1.253,8	1.639,2	-385,4	1.183,6	1.505,0	1.430,8	1.490,2
7	ЈП за железничка инфраструктура „Железници на Република Северна Македонија“ - Скопје	1.070,1	1.258,8	-188,8	918,4	1.185,5	1.033,1	1.420,5
8	ЈП за одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта - Скопје	1.474,4	1.370,4	103,9	1.822,9	1.484,8	2.070,5	2.050,5
9	ЈРП „Македонска Радиотелевизија“ - Скопје	1.365,5	1.266,5	99,0	1.212,0	1.228,9	1.610,0	1.610,0
10	АД за изградба и стопанисување со станбен и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје	651,1	705,7	-54,6	712,3	700,7	920,6	904,8
11	АД за вршење на дејноста давање на услуги во воздухоловната навигација „М - НАВ“ - Скопје	1.491,6	1.313,1	178,5	1.503,9	1.271,8	1.498,4	1.497,6
12	АД „Водостопанство на Република Северна Македонија“ - Скопје	617,8	795,0	-177,2	637,6	672,1	989,5	984,5
13	ЈП „Стрежево“ - Битола	272,9	430,1	-157,2	243,3	410,2	284,0	419,5
14	АД „Државна лотарија на Македонија“ - Скопје	2.342,6	1.795,1	547,5	2.310,5	1.834,8	6.153,0	4.838,6
15	ЈП „Злетовица“ - Пробиштип	47,4	179,2	-131,7	65,5	183,1	66,0	190,3
16	ЈП „Национална Радиодифузија“ - Скопје	259,4	280,1	-20,6	249,4	266,5	363,9	363,9
17	АД „Аеродроми на Северна Македонија“ - Скопје	33,3	109,7	-76,4	33,1	112,3	20,3	121,5
18	ДООЕЛ „Борис Трајковски“ - Скопје	75,9	113,0	-37,1	68,1	131,9	122,6	165,5
19	ЈП за водостопанство „Лисиче“ - Велес	50,8	88,6	-37,8	49,0	90,2	40,0	100,3
20	АД за стопанисување со деловен простор во државна сопственост - Скопје	82,4	78,8	3,6	81,6	78,1	96,7	96,0
21	ЈП „Службен весник на Република Северна Македонија“ - Скопје	106,0	90,9	15,1	110,8	96,2	116,0	115,1
22	ЈП „Студенчица“ - Кичево	77,4	83,1	-5,7	87,5	80,8	95,1	95,1
23	АД „Медиумска информативна агенција“ - Скопје	62,8	77,5	-14,6	73,7	69,2	94,0	94,0
24	ЈП „Јасен“ - Скопје	48,0	47,9	0,1	47,2	47,0	57,2	57,1
25	ЈП за стопанисување со пасишта - Скопје	58,0	53,0	5,0	34,5	28,2	44,3	40,0
26	АД „Номагас“ - Скопје	485,9	336,6	149,2	460,5	283,9	392,8	496,6
27	ЈП „Агро - Берза“ - Скопје	17,0	17,0	-0,1	26,3	24,5	31,8	31,8
28	ЈП „Колекторски систем“ - Скопје	151,9	149,7	2,2	174,0	148,4	159,7	152,1
29	ДООЕЛ „Нафтовод“ - Скопје	0,0	7,9	-7,9	0,0	6,2	0,0	7,8

Извор: Годишни сметки, тримесечни извештаи и финансиски планови на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост

Согласно Годишните сметки за 2024 година од вкупно 14 акционерски друштва во државна сопственост, 9 евидентирале загуба, а 5 друштва годината ја завршиле со позитивен резултат, меѓу кои АД „МЕПСО“ и АД „Државна лотарија на Северна Македонија“ се со највисока добивка од по 500 милиони денари.

Во делот на јавните претпријатија, 8 субјекти прикажале негативен резултат, а 7 прикажале вишок на средства кој се реинвестира во самото јавно претпријатие или се уплаќа во Буџетот со цел покривање на загуби на други јавни претпријатија.

Од друга страна, деловната активност на акционерските друштва во државна сопственост прикажана преку податоци од кварталните извештаи во 2025 година, упатува на зголемување на бројот на субјекти, за кои е очекуван позитивен резултат од работењето, односно од вкупно 14 акционерски друштва, кај 7 очекувањата се дека истите ќе ја завршат годината со позитивен финансиски резултат, додека останатите 7 се очекува да прикажат загуба. Состојбата кај јавните претпријатија во текот на 2025 година, покажува дека од вкупно 15 субјекти, кај 8 е очекуван вишок на средства, додека кај 7 се очекува расходите од работењето да ги надминат приходите.

Согласно Финансиските планови и програми за 2026 година, во делот на планираните приходи кај јавните претпријатија и акционерските друштва значајно е учеството на следните субјекти: АД „Електрани на Северна Македонија“ (24.600 милиони денари), Јавното претпријатие за државни патишта (15.500 милиони денари), АД „Државна лотарија на Северна Македонија“ (6.100 милиони денари) и АД „МЕПСО“ (4.800 милиони денари).

Во делот пак на расходната страна за 2026 година, кај акционерските друштва највисоки расходи планирано е да се реализираат од страна на АД „Електрани на Северна Македонија“ (24.600 милиони денари), а потоа следуваат АД „Државна лотарија на Северна Македонија“ и АД „МЕПСО“ со расходи од околу 4.800 милиони денари. Наспроти ова, кај јавните претпријатија, значаен удел во расходната страна за 2026 година имаат следните субјекти: Јавно претпријатие за државни патишта (9.000 милиони денари), Јавното претпријатие „Национални шуми“ (2.5 милиони денари) и Јавното претпријатие за одржување и заштита на магистралните и регионални патишта (2.000 милиони денари).

Во Табелата 25 - Вкупен финансиски извештај се прикажани консолидираните податоци за портфолиото на овие субјекти за периодот 2020 - 2024 година, согласно годишните сметки доставени од Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Табела 25. Вкупен финансиски извештај

Вкупен финансиски извештај 2020-2024 година					во илјада денари
	2020	2021	2022	2023	2024
Вкупни приходи	32.972.676	43.874.611	74.932.121	62.254.786	55.929.407
<i>Процент од БДП</i>	4,93	6,01	9,18	6,89	5,80
ЕБИТДА	7.296.550	9.423.688	16.636.447	13.170.257	6.371.931
<i>Процент од БДП</i>	1,09	1,29	2,04	1,46	0,66
Нето профит	1.759.510	-1.193.696	6.568.647	5.652.705	-3.877.539
<i>Процент од БДП</i>	0,26	-0,16	0,80	0,63	-0,40
Вкупни средства	317.678.379	326.674.708	343.013.249	374.732.390	406.349.661
<i>Процент од БДП</i>	47,47	44,78	42,03	41,50	42,15
Вкупни тековни средсте	23.343.311	25.687.418	33.375.828	34.429.427	35.839.298
<i>Процент од БДП</i>	3,49	3,52	4,09	3,81	3,72
Вкупни обврски	106.629.456	117.053.338	126.598.948	149.031.709	184.362.120
<i>Процент од БДП</i>	15,93	16,05	15,51	16,51	19,12
Вкупни тековни обврски	23.371.996	26.597.651	27.384.058	34.045.064	44.981.968
<i>Процент од БДП</i>	3,49	3,65	3,36	3,77	4,67
Вкупен капитал	211.825.204	210.397.650	217.190.582	226.506.816	222.766.730
<i>Процент од БДП</i>	31,65	28,84	26,61	25,09	23,11

Вкупниот капитал на овие субјекти се движи од 211.800 милиони денари во 2020 година до 222.800 милиони денари во 2024 година. Вкупно остварениот приход во 2024 година бележи значителен раст од приближно 70% во однос на вкупно остварениот приход во 2020 година, а 12 субјекти, 2024 година ја завршиле остварувајќи позитивен резултат и оперативна профитабилност ЕБИТДА – во вкупен износ од 6.371 милиони денари.

Современиот концепт на управување со јавните финансии дизајниран во Законот за буџети е насочен кон подобрување на управувањето со јавните финансии и зајакнување на среднорочното буџетирање, како еден од приоритетите на Владата на Република Северна Македонија во процесот за пристапување во Европската Унија. Тој концепт ги опфаќа и јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост

како значаен сегмент во јавниот сектор, така што планираните активности во наредниот период се насочени кон зајакнување на среднорочното планирање кај овие субјекти особено во делот на капиталните инвестиции.

Во финансиските планови и инвестициските програми на овие субјекти, тековно се реализираат повеќе инвестициски активности, кои се очекува да продолжат и на среден рок. Имено, во делот на енергетскиот сектор, од страна на АД „ЕСМ“ планирани се инвестициони активности кои ќе овозможат зголемување на домашното производство, пред се од обновливи извори на енергија, како одговор на потребите за електрична енергија во Република Северна Македонија, кои се во постојан пораст. Согласно планот за инвестиции, во наредниот среднорочен период меѓу приоритетните проекти на Друштвото се проектот за модернизација на топловодната мрежа на Град Скопје, изградба на фотонапонски електрани „Осломеј 2“, „Битола 1 и 2“, како и изведба на проект „Парк на ветерни електрани – Богданци II фаза“.

Во делот на железничката инфраструктура, во периодот 2026 - 2030 година капиталните инвестиции ќе бидат насочени кон продолжување и завршување на градежните активности за реконструкција и изградба на Коридор 8 (источен дел), отпочнување на градежни активности за градба, како и инсталација на сигнализација, телекомуникација и електрификација за реализација на проектот на делница Крива Паланка – граница со Република Бугарија. Во делот на инвестициите во патната инфраструктура, од страна на Јавното претпријатие за државни патишта ќе продолжат да се реализираат активности кои опфаќаат поправка и рехабилитација на автопатишта, експресни, магистрални и регионални патишта, изградба на обиколници, како и санација на свлечишта, изградба и санација на мостови.

Во однос на активностите поврзани со гасификација на државата и снабдување на стопанството, јавниот сектор и домаќинствата со евтина еколошка енергија, АД „НОМАГАС“ во наредниот среднорочен период ќе продолжи со активностите поврзани со изградба на интерконективен гасовод на Република Северна Македонија со Грција, како и изградба на гасовод на делницата 8 „Свети Николе – Велес“.

Јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост играат клучна улога во обезбедувањето социјална вредност и поттикнувањето на економскиот раст, но истовремено тие претставуваат потенцијален извор на фискален ризик кој би можел да резултира со одредени отстапувања од основното среднорочно сценарио.

Фискалните ризици од јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост произлегуваат од нивната недоволна профитабилност и зависност од државна поддршка, што може да резултира со намалени приходи и зголемени трошоци за буџетот, па затоа е неопходно редовно следење и проценка на нивното влијание врз јавните финансии, кои преку утврдени финансиски показатели се прикажани во делот 7.5 Јавни претпријатија и трговски друштва во државна сопственост.

3. Други аспекти и унапредување на управувањето со јавните финансии

3.1 Програма за реформа на управувањето со јавни финансии 2025 - 2028 година

Ефективното управување со јавните финансии и во периодот 2025–2028 е од клучно значење не само за подобрување на фискалната дисциплина и стратешката распределба на оскудните јавни ресурси, туку и за обезбедување транспарентност, отчетност и ефикасност во буџетското трошење и во обезбедувањето висококвалитетни јавни услуги. Овие елементи кои се од суштинско значење за зајакнување на довербата на јавноста и за обезбедување на поширока домашна поддршка за спроведување предизвикувачки реформи.

По спроведувањето на реформите предвидени во рамки на Програмата за реформа на управувањето со јавните финансии 2022–2025 година и имплементацијата на новиот Закон за буџети, фокусот во периодот 2025–2028 година се става на целосна операционализација на среднорочната буџетска рамка, зајакнување на фискалните институции и понатамошно унапредување на фискалната транспарентност и отчетност. Ограничениот фискален простор и потребата од постепено намалување на буџетскиот дефицит и стабилизирање на јавниот долг бараат континуирано подобрување на мобилизацијата на приходите, рационализација и приоритизација на расходите и зголемување на ефикасноста на јавните инвестиции.

Реформите во јавните финансии имаат за цел подолгорочно и поквалитетно планирање на буџетските програми и буџетите, одржливост и континуитет во спроведувањето на политиките и поправичен модел гледано од аспект на приходите, расходите и начинот на финансирање и следење и мерење на резултатите.

Во новиот програмски циклус, реформите се насочени кон:

- понатамошно унапредување на фискалната рамка и нејзино усогласување со европските стандарди;
- зајакнување на капацитетите за макроекономско и фискално прогнозирање;
- подобрување на управувањето со јавните инвестиции преку јасни критериуми за селекција и евалуација на капиталните проекти;

- проширување на примената на концептот „вредност за парите“ (Value for Money) и системот на клучни индикатори на успешност;
- дигитална трансформација на системот на јавни финансии преку целосна имплементација на интегрираниот информациски систем за управување со јавни финансии (ИФМИС);
- понатамошно зајакнување на јавната внатрешна финансиска контрола и надворешниот надзор.

Програмата за реформа на управувањето со јавните финансии 2025-2028 година е стратешки документ кој ги интегрира приоритетите од националните развојни стратегии, процесот на пристапување кон Европската Унија и обврските преземени во рамки на реформските агенди со европските партнери за развој на системот за управување со јавните финансии. Во процесот на подготовката на Програмата секогаш се вклучени граѓанското општество, развојните партнери и другите релевантни заинтересирани страни. Овој концепт на инклузивен и отворен дијалог со сите засегнати страни во врска со политиките за управување со јавни финансии, како добра практика се применува при подготовка на сите програми за УЈФ.

Програмата за реформа на управувањето со јавните финансии ги опфаќа сите клучни аспекти на УЈФ, вклучително економска анализа, макроекономска и фискална рамка, мобилизација и наплата на приходи, планирање на Буџетот, управување со јавни инвестиции, јавни набавки вклучувајќи ЈПП, воспоставување интегриран информациски систем за финансиско управување (ИФМИС), Академија за јавни финансии, буџетско сметководство, јавна внатрешна финансиска контрола, надворешна контрола и парламентарен надзор и УЈФ на локално ниво.

Целта на Програмата за реформа на УЈФ е подобрување на фискалната рамка, зајакнување на процесот на планирање, извршување и известување за јавните финансии, зголемување на наплатата на приходите, подобрување на системот на јавни набавки и зајакнување на внатрешната и надворешната контрола преку зголемена транспарентност и отчетност. Со тоа се создаваат предуслови за забрзан економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните. Ова вклучува одржување стабилен буџет на долг рок, притоа продолжувајќи со обезбедувањето квалитетни и брзи услуги за граѓаните и деловните субјекти преку модерна и ефикасна јавна администрација базирана на дигитализација.

Понатамошното подобрување на управувањето со јавните финансии е неопходно не само за поткрепување на мерките насочени кон фискална консолидација и структурни реформи, туку и како процес кој го подобрува квалитетот на јавната администрација и обезбедува атрактивна и посакувана средина за инвеститорите. Владата, исто така, разви потсистемски реформски стратегии во областите јавна внатрешна финансиска контрола и даночен систем.

Програмата за реформа на УЈФ добива дополнително значење во контекст на новиот модел на поддршка на Европската Унија, особено преку Инструментот за реформи и раст за Западен Балкан, кој се заснова на исполнување на конкретни реформски чекори и постигнување мерливи резултати. Во таа смисла, Програмата претставува клучна хоризонтална рамка која обезбедува предуслови за ефективно планирање, извршување, следење и известување за јавните политики и инвестиции, како и за навремено и кредибилно повлекување на средства од ЕУ.

Новата Програма за реформа на УЈФ 2025–2028 година се темели на научените лекции од претходниот циклус и воведува појасна секвенционираност на реформите, прецизно дефинирани одговорности и засилен механизам за мониторинг и евалуација на резултатите.

3.2 Извештај за пријавените обврски согласно Законот за пријавување и евиденција на обврските

Со цел обезбедување и одржување на транспарентноста и отчетноста и јакнење на одговорноста при располагање со јавни средства, во Законот за пријавување и евиденција на обврските уредено е пријавувањето, евидентирањето и објавувањето на податоците на преземени а недоспеани обврски и на доспеани а неплатени обврски.

Со ваквото законско решение е регулирано пријавувањето на обврските на месечна основа во електронскиот систем од страна на органите на државната власт, единиците на локалната самоуправа, установите и институциите што вршат дејности од областа на културата, образованието, здравството, детската, социјалната заштита, како и во други дејности од јавен интерес утврден со закон, основани од Република Северна Македонија или од единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, трговските друштва во сопственост на државата и други правни лица чиј основач е Република Северна Македонија или единиците на локалната самоуправа.

Со цел информирање на јавноста и поголема транспарентност, а врз основа на евидентирани податоци за пријавените обврски, пријавувањето се врши на месечна основа преку Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврските (ЕСПЕО), најдоцна до десетти во месецот за претходниот месец, а

Министерството за финансии континуирано, на квартална основа објавува збирни извештаи на својата веб-страница.

На квартална основа, на веб-страницата на Министерството за финансии (<https://finance.gov.mk/еспео/>) се објавуваат следниве извештаи:

- Извештај за пријавени обврски по субјекти,
- Извештај за пријавени обврски по групи субјекти,
- Извештај за пријавени обврски според вид расход и
- Извештај за пријавени обврски по видови комитенти.

Субјектите кои пријавуваат податоци во ЕСПЕО, одговараат за целосно, точно и навремено пријавување на обврските.

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството за финансии преку финансиската инспекција во јавниот сектор, согласно со Законот за финансиска инспекција во јавниот сектор.

Согласно податоците од ЕСПЕО, заклучно со март 2026 година, регистрирани и активни се 1.404 субјекти.

Во Табела 26. Пријавени доспеани обврски по групи субјекти се прикажани неизмирени доспеани обврски по групи субјекти за периодот 2017 - 2026 година и согласно пријавените обврски може да се забележи дека обврските во март 2026 година (последно објавен квартал) во однос на 2017 година се зголемени за 86% (19.234 милиони денари), а во однос на 2025 година (декември) се зголемени за 1,38% (565 милиони денари). Во вкупно неизмирени доспеани обврски за месец март 2026 година, наголемо учество имаат јавните претпријатија/трговски друштва основани од Република Северна Македонија (43%), а најголеми должници се: ЈП „Македонски Железници – Инфраструктура“ - Скопје, АД МЖ „Транспорт“ – Скопје, АД за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија во државна сопственост, Друштво за дистрибуција на топлинска енергија ЕСМ ДИСТРИБУЦИЈА НА ТОПЛИНА ДООЕЛ Скопје и ЈУ ОД ОБЛАСТА НА ЗДРАВСТВОТО ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЈАВНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ УНИВЕРЗИТЕТСКИ КЛИНИКИ, ЗАВОД И УРГЕНТЕН ЦЕНТАР. Од општинските јавни претпријатија најголеми должници се: Јавно сообраќајно претпријатие Скопје, ЈП Водовод и канализација -Скопје, ЈП Водовод Куманово СО Ц.О.Куманово, ЈП Комунална хигиена Скопје и ЈП за Комунални дејности Комуналец Ц.О. Струмица.

Ализирано како група на субјекти, во однос на 2017 година, обврските се зголемени кај шест групи субјекти: буџетски корисници (прва линија), општини, јавни здравствени установи, јавни претпријатија/трговски друштва основани од Република Северна Македонија, општински јавни претпријатија, регулаторни тела, плански региони и останати субјекти, а намалување на обврските се забележува кај две групи субјекти: буџетски корисници втора линија - институции на национално ниво и единки корисници од втора линија - локални установи финансирани преку блок дотации.

Во однос на 2025 година, обврските се зголемени речиси кај сите групи субјекти, освен кај планските региони и останати субјекти.

Табела 26. Пријавени доспеани обврски по групи субјекти за период 2019 – 2026 година (во милиони денари)

р.бр.	Групи на субјекти	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	03.2026
1	Буџетски корисници прва линија		1.044	468	510	591	654	760	843	2.457	1.777
2	Буџетски корисници втора линија - институции на национално ниво	5.158	326	106	96	130	74	256	434	468	375
3	Општини	4.613	5.248	3.306	3.698	4.252	4.084	3.613	3.738	5.569	5.291
4	Единки корисници од втора линија- локални установи финансирани преку блок дотации	893	861	446	312	263	289	355	381	440	649
5	Јавни здравствени установи	3.183	2.868	2.726	2.757	4.187	5.224	3.770	3.345	6.342	6.962
6	Јавни претпријатија/Трговски друштва основани од Република Северна Македонија	6.045	4.509	5.962	7.418	11.059	9.769	10.301	21.121	16.910	17.933
7	Локални претпријатија основани од општини	2.454	3.263	3.600	2.961	3.630	4.666	4.679	6.995	6.654	6.631
8	Регулаторни тела	0	1	6	2	11	2	2	1	1	2
9	Плански региони	0	36	22	59	35	39	49	40	51	31
10	Останати субјекти	0	583	54	6	1	1.028	1.360	1.617	2.121	1.927
	ВКУПНО	22.344	18.740	16.697	17.819	24.160	25.829	25.142	38.515	41.013	41.578

Извор: Министерство за финансии - Електронски систем за пријавување и евиденција на обврски
Забелешка: Податоците се однесуваат за субјектите кои пријавиле податоци

Според податоците за видот на расходите прикажани во Табела 27, во однос на 2019 година, се зголемуваат неизмирени доспеани обврски за сите видови на расходи, освен за тековни трансфери до

единиците на локалната самоуправа и обврските за субвенции и трансфери. Во првиот квартал од 2026 година, најголемо учество во вкупните неизмирени доспеани обврски имаат обврските за стоки и услуги, а во однос на 2019 година значително се зголемени неизмирени доспеани обврски за резерви и недефинирани расходи, како и обврските за отплата на главнина.

Анализирајќи го видот на расходи кај неизмирени доспеани обврски, согласно економската класификација, во однос на 2019 година, зголемени се неизмирени доспеани обврски за плати и надоместоци, резерви и недефинирани расходи, стоки и услуги, каматни плаќања, капитални расходи и отплата на главнина, а се намалуваат обврските за тековни трансфери до единиците на локалната самоуправа и обврските за субвенции и трансфери, а остануваат на исто ниво обврските за социјални бенефиции.

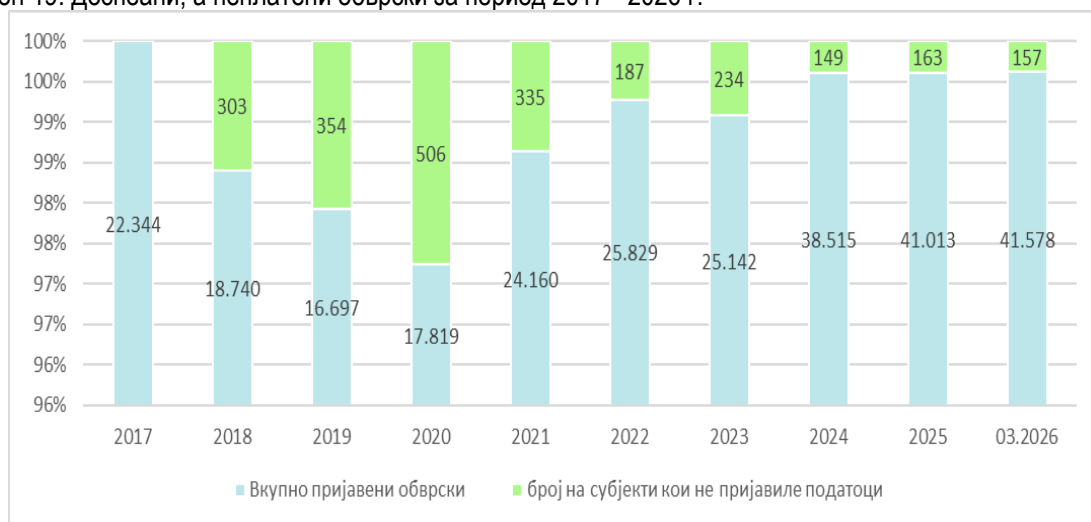
Табела 27. Пријавени доспеани обврски според вид расход за период 2019 - 2026 (во милиони денари)

Вид на расходи	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	03.2026
Вкупно:	16.697	17.819	24.160	25.829	25.142	38.515	41.013	41.579
40 Плати и надоместоци	647	664	577	668	496	546	732	674
41 Резерви и недефинирани расходи	12	170	537	690	729	2.173	3.803	3.848
42 Стоки и услуги	10.566	10.211	12.990	16.570	16.784	19.996	23.204	24.795
43 Тековни трансфери до вонбуџетски фондови	0	7	7	8	0	0	41	0
44 Тековни трансфери до единиците на локалната самоуправа	2	0	0	1	0	0	0	0
45 Каматни плаќања	802	907	1.392	565	968	899	1.068	1.055
46 Субвенции и трансфери	1.280	1.214	1.308	1.019	1.022	1.023	2.241	1.769
47 Социјални бенефиции	3	3	2	1	2	2	4	3
48 Капитални расходи	2.763	3.026	3.470	3.353	2.870	4.131	5.897	5.408
49 Отплата на главнина	621	1.618	3.877	2.953	2.272	9.745	4.023	4.028
Број на субјекти кои не пријавиле податоци	354	506	335	187	234	149	163	157

Извор: Министерство за финансии - Електронски систем за пријавување и евиденција на обврски
Забелешка: Податоците се однесуваат за субјектите кои пријавиле податоци

Во Графиконот 19 е прикажана споредба на доспеани, неплатени обврски за период 2017 – 2026 година и бројот на субјекти кои не пријавиле податоци, согласно Законот за пријавување и евиденција на обврските. Најголемиот број субјекти кои не пријавиле податоци е во 2020 година, а најмал во 2024 година. Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството за финансии преку финансиската инспекција во јавниот сектор, согласно со Законот за финансиска инспекција во јавниот сектор.

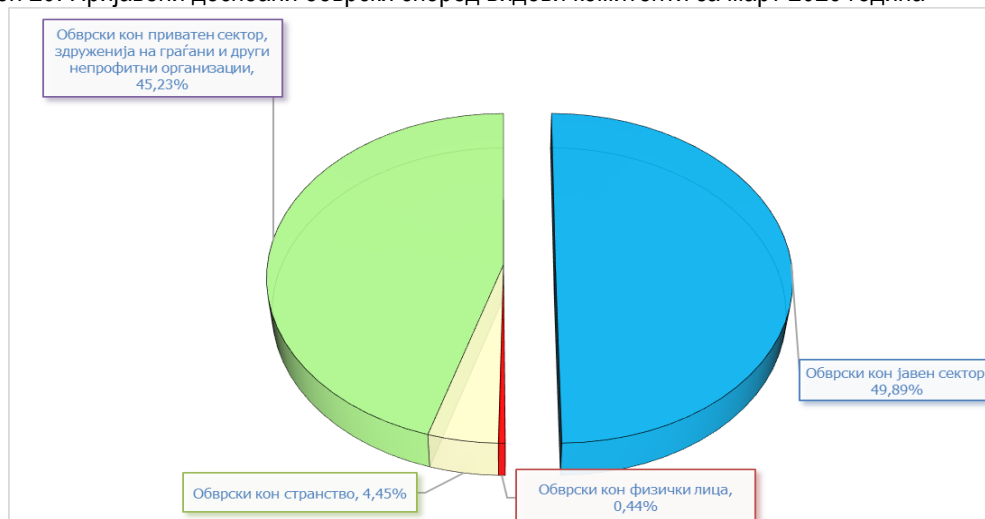
Графикон 19. Доспеани, а неплатени обврски за период 2017 - 2026 г.

Извор: Министерство за финансии - Електронски систем за пријавување и евиденција на обврски
Забелешка: Податоците се однесуваат за субјектите кои пријавиле податоци

Пријавените доспеани обврски според видови комитенти за март 2026 година се прикажани во Графиконот 20. Во однос на вкупно пријавените неизмирени обврски за овој период, најголемо учество имаат обврските кон јавниот сектор (49,89%), а најмал износ на обврски е пријавен кон физичките лица (0,44%).

Графикон 20. Пријавени доспеани обврски според видови комитенти за март 2026 година

Извор: Министерство за финансии - Електронски систем за пријавување и евиденција на обврски
Забелешка: Податоците се однесуваат за субјектите кои пријавиле податоци

4. Користење на претпристапната помош од ЕУ

На Република Северна Македонија, како земја кандидат за членство во Европската Унија, ѝ се достапни средства од Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија. Средствата од ИПА се планирани во рамките на следниве финансиски перспективи: Финансиска перспектива на ИПА 2007 - 2013 (ИПА 1), Финансиска перспектива на ИПА 2014 - 2020 (ИПА 2) и Финансиска перспектива 2021 - 2027 (ИПА 3).

Тука е презентирани само делот на претпристапната помош од ЕУ кој се имплементира по метод на децентрализирано/индиректно управување. Методот на децентрализирано/индиректно управување со ИПА е метод на управување во чии рамки Европската комисија доверува задачи за спроведување одредени програми на ИПА на акредитираната структура во Република Северна Македонија, како што се спроведување тендерски постапки, склучување договори, мониторинг на проекти и извршување исплати. Од друга страна, при централизирано управување овие одговорности ги има ЕК преку Делегацијата на ЕУ во РСМ.

Средствата за национално кофинансирање на проектите што се спроведуваат според методот на индиректно управување се планирани во Буџетот на раздел 09002 Министерство за финансии – Функции на држава, со исклучок на националното кофинансирање потребно за финансирање на проектите од ИПАРД, коешто се планира во Буџетот на раздел 14004 Агенција за финансиска поддршка и рурален развој.

4.1. ИПА 2 - Финансиска перспектива 2014 - 2020

Во рамките на ИПА 2 - финансиска перспектива 2014 - 2020 година, на Република Северна Македонија ѝ беа ставени на располагање 664 милиони евра. Во однос на начинот на имплементација, околу 50% од вкупните алокации за ИПА 2 се имплементираат преку индиректен систем на управување т.е. преку акредитираните структури на ИПА.

Со доделената помош се финансираат проекти во следниве области: правда и внатрешни работи, патна и железничка инфраструктура, заштита на животната средина, образование, вработување, промоција на родова еднаквост и развој на човечки ресурси и земјоделство и рурален развој.

Средствата од програмите на ИПА што се имплементираат преку индиректно управување се следните годишни и повеќегодишни програми:

- Акциска програма за 2014 година во чии рамки се финансира проекти во Правосудство, Систем за опоравување од катастрофи и обезбедување континуитет во работењето, Развивање капацитети за вршење увиди на лице место, Влезни билети за програми на Унијата. За истата исплатите завршија во 2022 година.

- Акциска програма за 2015, Акциска програма за 2016, Акциска програма за 2018 и Акциска програма за 2020 година во чии рамки се финансираат влезни билети за програми на Унијата;

- Акциска програма за 2017 година во чии рамки се финансираат проекти во следните сектори: Труд и образование, Влезни билети за програми на Унијата. Во рамки на Програмата се финансира договори од областа на Труд и образование со цел намалување на високата стапка на невработеност, зголемување на учеството на пазарот на работна сила, особено на младите луѓе и жените, зголемување на пристапот до

квалитетно образование и обука, подобрување на резултатите и вештините и воспоставување модерен и флексибилен систем за социјална заштита. За постигнување на општата цел се реализираа повеќе проекти во сферата на: Институционално јакнење на капацитетите за одржливи секторски реформи; Зајакнување на системот на образование и обука; Промовирање на развој на вештини, вработување и работни услови; Социјална заштита, социјално вклучување и еднакво учество на пазарот на трудот и општеството. Имплементацијата на програмата и оперативните активности во рамки на склучените договори заврши во ноември 2024 година, исплатат по истите заврши во март 2026 година, кога и беше доставена финалната финансиска декларација на трошоци до Европската унија. Позначајни проекти реализирани преку оваа Програма се:

- Директен грант на АВРМ - Активирање на ранливите групи на пазарот на труд;
- Изградба на градинки во општините Тетово и Теарце и Надзор на градежен договор;
- Понатамошна поддршка за спроведување на Националната рамка на квалификации;
- Подобрување на квалитетот на образованието;
- Зголемување на атрактивноста, инклузивноста и релевантноста на ВЕТ и образованието за возрасни.

- Програма ИПАРД 2. Во рамки на Програмата ИПАРД 2 поддржани беа проекти кои ќе овозможат достигнување на стандардите на ЕУ воспоставени во областа на земјоделското производство, преработката на храна и руралниот развој. Оваа Програма се затвори во 2024 година со вкупна реализација од 97% .

- Повеќегодишна секторска програма за транспорт и животна средина и климатски акции за периодот 2014 - 2020 година каде се финансираат проекти од областа на патниот и железничкиот сообраќај, како и проекти за изградба на пречистителни станици, канализациски мрежи и управување со отпад и климатски промени. Во рамки на секторот Животна средина и климатски активности доделени се 114,95 милиони евра средства од ИПА, а во рамки на секторот Транспорт доделени се 110,91 милион евра односно Вкупните алокации во рамки на оваа програма изнесуваат 225,872 милиони евра. До овој момент склучени се договори во износ од 78,671,682.96 евра (ИПА алокации) и 44,734,281.05 евра (НКФ), од кои искористени се 61,338,468.67 евра ИПА алокации и 14,821,156.48 (НКФ) . Поради губењето на средства од алокациите во вкупен износ од 134,267,103.68 евра, преостанатите расположливи ИПА средства за оваа програма изнесуваат 91,605,098.57 евра.

Позначајни проекти кои се финансираат од оваа Програма се:

Во сектор транспорт:

- Изградба на патна делница Градско – клучка Дреново како дел од патниот коридор 10-д, проектот е реализиран и е официјално пуштен во употреба, а почнувајќи од февруари 2025 година е во период на известување за дефекти, во времетраење од 24 месеци, односно до февруари 2027 година;

- Рехабилитација на државен пат А2, делница Куманово – Страцин (фаза 1); Периодот на имплементација на овој договор заврши во третиот квартал од 2024 година. На 07.03.2025 година издаден Сертификатот за изведба од страна на Надзорниот орган и договорот е затворен.

Во сектор животна средина:

- Спроведување на приоритетните акции во секторот за климатски промени. Договорот е склучен и почнат со имплементација во првиот квартал од 2024 година во времетраење од 30 месеци, односно до третиот квартал од 2026 година;

- Поддршка на имплементацијата на регионалните системи за управување со отпад во Источниот и Североисточниот Регион. Договорот е склучен во четвртиот квартал од 2023 година и почнат со имплементација во првиот квартал од 2024 година, во времетраење од 24 месеци, односно до првиот квартал од 2026 година;

- Подготовка и ревизија на националните документи за планирање на отпадот. Договорот е склучен во третиот квартал од 2023 година со период на имплементација 18 месеци. Периодот на имплементација на овој договор заврши во мај 2025 година и договорот е затворен;

- Поддршка во спроведувањето на законодавството за управување со отпад и проширена шема за одговорност на производителот. Почнувајќи од четвртиот квартал од 2022 година овој проект е во фаза на имплементација во период од 27 месеци. Периодот на имплементација на овој договор заврши во мај 2025 година;

- Поддршка во спроведувањето на директивите за квалитет на воздухот. Договорот е склучен во

третиот квартал од 2024 година и е почнат со имплементација во четвртиот квартал од 2024 година, во времетраење од 24 месеци, односно до четвртиот квартал од 2026 година;

- Набавка на специфична опрема за информативен систем за следење на водата. Договорот е склучен во третиот квартал од 2024 година и е започнат со имплементација во четвртиот квартал од 2024 година, во времетраење од 24 месеци со вклучен гарантен период;

4.2. ИПА 3 - Финансиска перспектива 2021 – 2027

Во рамки на ИПА 3 потпишани ќе се финансираат проекти преку Годишната Програма 2022 за животна средина и четири Повеќегодишни оперативни програми и тоа: Повеќегодишна оперативна програма за животна средина, Повеќегодишна оперативна програма за транспорт, Повеќегодишна оперативна програма за човечки капитал и ИПАРД 3 Програмата.

- **Годишна Програма 22 за животна средина и Повеќегодишна оперативна програма за животна средина** се финансираат активности поврзани со развој и модернизација на системите за управување со отпадни води, вклучително и изградба на пречистителни станици и канализациски мрежи, како и воспоставување на современи регионални системи за управување со цврст отпад. Дополнително, програмата поддржува мерки за адаптација и ублажување на климатските промени, подобрување на мониторингот на животната средина и јакнење на административните капацитети за имплементација на ЕУ директивите во оваа област. Вкупните алокации за овие програми се 137.400.000,00 евра од кои 96.500.000,00 ИПА средства и 40.900.000,00 Национално ко-финансирање.

- **Повеќегодишна оперативна програма за животна транспорт** се поддржуваат проекти за модернизација и реконструкција на железничката инфраструктура, подобрување на сигнализацијата и безбедносните системи, како и унапредување на патната инфраструктура на стратешките транспортни коридори. Дополнително, програмата придонесува за зајакнување на институционалните капацитети за управување со транспортниот сектор и усогласување со европските стандарди и политики во оваа област. Вкупните алокации за оваа повеќегодишна оперативна програма се 93.301.000,00 евра од кои 50.000.000,00 ИПА средства и 43.301.000,00 Национално ко-финансирање.

- **Повеќегодишна оперативна програма за човечки капитал** се финансираат активности за унапредување на системите за образование и стручно оспособување, развој на вештини усогласени со потребите на пазарот на труд, како и спроведување на активни мерки за вработување. Дополнително, програмата поддржува иницијативи за социјална инклузија на ранливите категории на население и зајакнување на институционалните капацитети на релевантните институции во областите образование, труд и социјална политика. Вкупните алокации за оваа повеќегодишна оперативна програма се 49.668.041,00 евра од кои 40.000.000,00 ИПА средства и 9.668.041,00 Национално ко-финансирање.

- Во рамки на **Програмата ИПАРД 2021 - 2027 година**, на Република Северна Македонија ѝ беа ставени на располагање вкупно 97 милиони евра средства од ИПА, а националното кофинансирање изнесува 31.073.333 евра. До крајот на 2025 година објавени беа 5 јани повици, а вкупно исплатени се 11 милиони евра кон крајните корисници.

4.3 Листа на планирани проекти во периодот од 2027 до 2031 година:

ИПА 2 Повеќегодишна програма за животна средина и климатски акции:

- Подобрено спроведување на Директивата на ЕУ за поплави преку усогласување на националното законодавство и подготовка на планови за управување со ризици од поплави. Договорот е склучен во третиот квартал од 2024 година и почнат е со имплементација во првиот квартал од 2025 година, во времетраење од 30 месеци, односно до третиот квартал од 2027 година;

- Понатамошна поддршка во спроведувањето на реформите во секторот води. Договорот е склучен во вториот квартал од 2025 година, во времетраење од 30 месеци;

- Изградба на прочистителна станица за отпадни води во Општина Битола и Надзор на договор за изградба на прочистителна станица за отпадни води и рехабилитација и надградба на канализациската мрежа во Општина Битола. Договорот за градба е склучен во вториот квартал од 2025 година и е започнат со имплементација во третиот квартал од 2025 година, со период на имплементација од 36 месеци. Договорот за надзор е склучен во вториот квартал од 2025 година и е започнат со имплементација во третиот квартал од 2025 година, со период на имплементација од 39 месеци;

- Изградба на прочистителна станица за отпадни води во Општина Тетово и Продолжување на

канализациската мрежа во Општина Тетово, Надзор на договор за изградба на пречистителна станица за отпадни води и рехабилитација и надградба на канализациската мрежа во Општина Тетово. Планирано е договорите да се склучат во вториот и третиот квартал од 2026 година со период на имплементација 36 месеци за градежните активности, односно 39 месеци за договорот за надзор;

- Затворање на нерегуларните депонии и диви депонии во Источниот Регион - Лот 1, Договор за надзор на градежните работите за затворање депонии и диви депонии кои не се усогласени, во Источниот и Североисточниот Регион – прва фаза. Договорот е во фаза на имплементација и се очекува да биде завршен во четвртиот квартал од 2026 година;

- Изградба на централен капацитет за управување со отпад за источен и североисточен регион во општина Свети Николе. Договорот е планиран да се склучи во третиот квартал од 2026 година, во времетраење од 30 месеци со вклучен гарантен период, односно до првиот квартал од 2029 година;

- Изградба на шест (6) локални капацитети за управување со отпад за источен и североисточен регион - општини Берово, Македонска Каменица, Веница, Штип, Ранковце и Куманово. Договорот е планиран да се склучи во третиот квартал од 2026 година, во времетраење од 30 месеци со вклучен гарантен период, односно до првиот квартал од 2029 година;

ИПА 3 Годишна Акциска програма 2022 година:

- Инвестициски проект за собирање и третман на отпадни води во Општина Штип - Лот 1, Проектирање и изградба на пречистителна станица за отпадни води во Општина Штип и Лот 2, Изградба, рехабилитација и проширување на канализациската мрежа во Општина Штип и надзор над изградбите. Договорите е планирано да се склучат во првиот и вториот квартал од 2026 година со период на имплементација 36, односно 39 месеци;

- Поврзување на Веница со пречистителна станица Кочани со делумна санација и проширување на канализациските и атмосферските системи во Општина Веница и надзор над изградбата. Договорите е планирано да се склучат во третиот квартал од 2026 година, со период на имплементација 36, односно 39 месеци.

ИПА 3 Повеќегодишна оперативна програма за животна средина за 2024-2027:

- Изградба на пречистителна станица за отпадни води во Општина Велес. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Рехабилитација и проширување на инфраструктурата за собирање отпадни води во Општина Велес. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Набавка на опрема за води за општините Радовиш, Кичево, Струмица, Битола, Тетово, Берово, Куманово и Прилеп. Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 24 месеци;

- Поддршка во процесот на усогласување во потпоглавјето за вода. Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2029 година, со период на имплементација од 24 месеци;

- Набавка на опрема за собирање и транспорт на отпад во Источниот и Североисточниот регион, Фаза II. Договорот е планирано да се склучи во првиот квартал од 2028 година, со период на имплементација од 24 месеци;

- Затворање на несоодветни депонии и сметишта во Источниот и Североисточниот регион – II фаза (целосно затворање). Договорот е планирано да се склучи во четвртиот квартал од 2028 година, со период на имплементација од 36 месеци,

ИПА 3 Повеќегодишна оперативна програма за човечки капитал за 2024-2027:

- Директен грант - Подобрување на вработувањето и вработување на младите. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 60 месеци;

- Поддршка на услугите на АВРМ за вработувањето и вработување на младите. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 48 месеци;

- Поддршка на имплементацијата на Законот за социјални претпријатија. Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 48 месеци;

- Грантови шеми - Поддршка на развојот на нови и постоечки социјални претпријатија во Северна Македонија; Поддршка на локалните економски и социјални совети за имплементација на локални партнерства за вработување; Развивање нови и унапредување на постоечките социјални услуги, вклучително и услуги за

поддршка на деца и млади на локално ниво, низ целата земја.

- Директен грант - Поддршка на развојот на трипартитен и бипартитен социјален дијалог. Договорот е планирано да се склучи во првиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Трансформација на резиденцијални институции во современи заеднички услуги во заедницата. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2028 година, со период на имплементација од 30 месеци;

- Инвестиции во социјално домување за Роми и други ранливи групи и урбанизација на населби. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2029 година, со период на имплементација од 36 месеци;

ИПА 3 Повеќегодишна оперативна програма за транспорт за 2024-2027:

- Подготовка на проектна документација за подобрување на најкритичните мостови на Железничкиот Коридор X + Надзор на договорот за градежни работи. Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 60 месеци;

- Реконструкција/рехабилитација на најкритичните мостови на Железничкиот Коридор X. Договорот е планирано да се склучи во вториот квартал од 2030 година, со период на имплементација од 40 месеци;

- Рехабилитација на поврзувањето на Коридор X – VIII со автопатите A1, A2 и A4 во областа „ Скопје Триангла “ (Миладиновци–Петровец, Миладиновци–Хиподром, Хиподром–Петровец) – голем проект. Договорот е планирано да се склучи во првиот квартал од 2028 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Дизајн на проект за рехабилитација на државниот пат A1, делница Гевгелија – граница со Грција (Богородица) (десна коловозна лента). Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Изработка на студии за изводливост и техничка документација за експресниот пат A2, делница Страцин–Романовце и десна коловозна лента на автопат A1, делница Катланово–Велес (Фаза 1). Договорот е планирано да се склучи во третиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 36 месеци;

- Усогласување на националното законодавство и политики со правото на ЕУ (Acquis) за управување со патна инфраструктура заедно со зајакнување на капацитетите. Договорот е планирано да се склучи во првиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 27 месеци;

- Усогласување на техничките стандарди за изградба на патишта со регулативите и најдобрите практики на ЕУ. Договорот е планирано да се склучи во четвртиот квартал од 2027 година, со период на имплементација од 12 месеци;

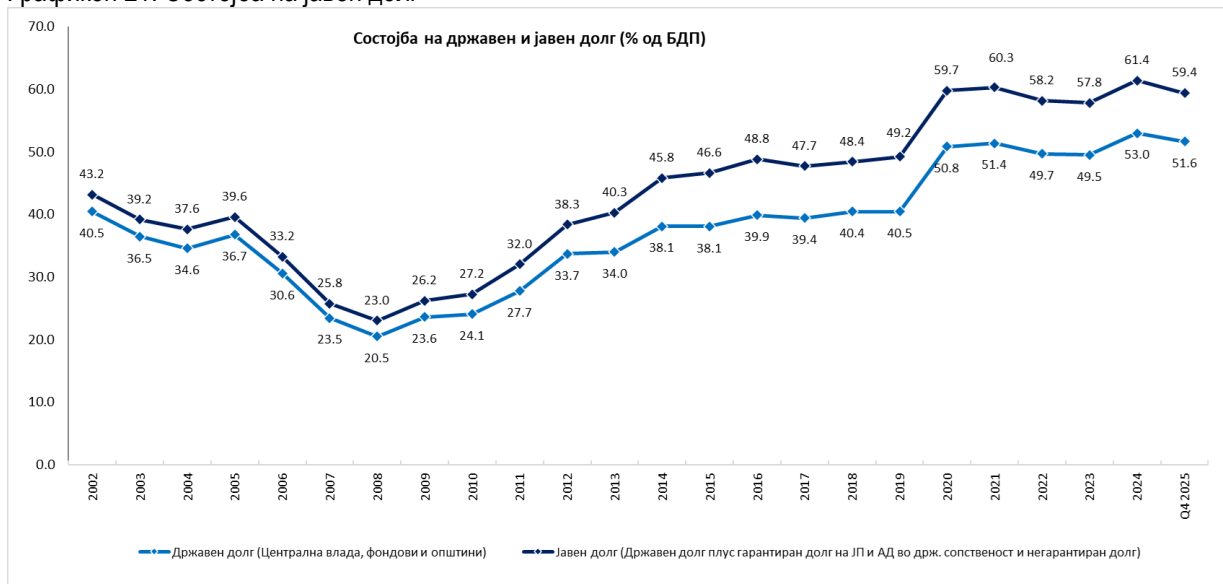
5. Јавен долг

Ефикасното управување со јавниот долг е од суштинско значење и подразбира намалување на ризиците при конципирањето на структурата и политиката за управување со долгот со цел избегнување на евентуалната неможност за редовно и навремено сервисирање на долгот. Основната цел е да се обезбедат неопходните средства за финансирање на буџетскиот дефицит, за отплата на долгови што достасуваат како резултат на задолжувања од претходни години, како и средства за проектно финансирање, без притоа да се предизвика неоправдано зголемување на долгот до ниво кое може да ја загрози стабилноста на економијата и економскиот раст на државата. Квалитетното управување со долгот, покрај останатото, е детерминирано од институционалната рамка и капацитетот за поставување и спроведување на политиката за управување со јавен долг. Тоа подразбира јасно дефинирање на целите и мерките за управување со јавниот долг.

5.1. Висина на јавниот и државниот долг

Државниот долг на Република Северна Македонија на 31.12.2025 година изнесува 8.752,8 милиони евра, односно 51,6% од БДП. Во рамките на државниот долг, доминантно учество има долгот на централната влада кој изнесува 8.746,0 милиони евра, додека долгот на општините изнесува 6,8 милиони евра. Вкупниот јавен долг го вклучува државниот долг и долгот на јавните претпријатија и трговски друштва во доминантна или целосна државна сопственост (гарантиран и негарантиран долг), и истиот на 31.12.2025 година изнесува 10.064,1 милиони евра, што претставува 59,4 од БДП.

Графикон 21. Состојба на јавен долг

Долгот на централната влада претставува 99,9% од вкупниот државен долг на крајот од 2025 година и овој долг директно се управува од Министерството за финансии. Кај останатите нивоа на долг, како што се долгот на општините и долгот на јавни претпријатија и трговски друштва во доминантна сопственост на државата или општините, Министерството за финансии учествува во процесот на задолжување, но не може да влијае врз интензитетот на повлекување на средства кај склучените заеми. Подетални проекции за движењето на државниот и јавниот долг ќе бидат презентирани во Стратегијата за управување со јавен долг за 2027-2029 (со изгледи до 2031) година.

6. Компаративна анализа на макроекономските и фискалните проекции

6.1 Споредба со Ревидирана фискалната стратегија 2026 - 2030 година

Фискалната стратегија на РСМ за периодот 2027 - 2031 година споредено со Ревидираната фискална стратегија на РСМ 2026 - 2030 година покажува одредени отстапувања кај макроекономските проекции, главно како резултат на несигурностите поврзани со конфликтот на Блискиот исток. Со новата стратегија се предвидува понатамошен раст на економската активност, но со нешто поумерени стапки на раст, имајќи во вид дека неизвесностите поврзани со глобалното окружување се поизраени што, пак, резултира со дополнително намалување на очекувањата за раст на глобално ниво, како и кај главните трговски партнери, и тоа и на краток и на среден рок. Негативните ефекти од надворешното окружување делумно ќе бидат неутрализираны со зголемената инвестициска активност преку подинамична реализација на крупните инфраструктурни проекти, како и со мерките за поддршка на приватните инвестиции. Со очекуваното стабилизирање на надворешното окружување и јакнењето на извозниот капацитет на земјата, на среден рок се очекува и позитивен придонес од нето-извозот.

Позначајни отстапувања во споредба со Ревидираната фискална стратегија на РСМ 2026 – 2030 се проектирани кај инфлацијата. Притоа, во целиот период се очекува повисока стапка на инфлација, пред се како резултат на зголемените цени на примарниот пазар и нивните ефекти врз останатите производи. Отстапувањата се особено значајни на краток рок, односно во 2026 и 2027 година, додека на среден рок се очекува цените постепено да се приближуваат до проектираните во претходната Стратегија.

Споредено со претходната фискална стратегија, кај проекциите на платниот биланс се очекува проширување на дефицитот на тековната сметка, во услови на понеповолно надворешно окружување и повисоки цени на увозните производи.

И во делот на пазарот на труд се забележуваат одредени отстапувања во однос на претходните проекции, со нешто побавен пад на стапката на невработеност и побавен раст на вработеноста, што делумно се долѓи на остварувањата во претходниот период, но и очекувањата за поумерени стапки на раст. Од друга страна, се очекува нешто повисок раст на номиналните нето-плати, при побрз раст на цените, но и на реалните нето-плати.

Табела 28. Споредба на макроекономските проекции со Ревидираната фискална стратегија 2026 - 2030 година

Индикатори	Ревидирана фискална стратегија 2026-2030					Фискална стратегија 2027-2031				
	2026	2027	2028	2029	2030	2026	2027	2028	2029	2030
БДП, реална стапка на раст (%)	3,8	4,0	4,2	4,4	4,3	3,5	3,8	4,0	4,0	4,1
Стапка на инфлација (просек)	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	4,5	3,3	2,3	2,3	2,1
Салдо на тековна сметка (% од БДП)	-3,8	-3,6	-3,1	-2,7	-2,3	-5,0	-4,4	-3,6	-3,1	-2,6
Нето-плата - номинален пораст (%)	6,5	5,2	4,8	4,4	4,4	8,3	6,8	6,1	5,2	5,1
Стапка на невработеност (просек)	10,1	9,1	7,8	7,6	7,5	11,0	10,3	9,7	9,0	8,3
Стапка на вработеност (просек)	47,3	49,1	50,2	51,1	51,7	47,0	47,6	48,3	49,0	49,7

Извор: Проекции на Министерството за финансии

Новите фискални проекции за периодот 2027-2031 анализирани во однос на Ревидираната Фискална стратегија 2026-2030 ги одразуваат случувањата поврзани со нафтените деривати и пролонгираното влијание и во наредната година, односно претходната фискална консолидација изразена преку нивото на буџетскиот дефицит од 2027 година е пролонгирана за 2028 година кога се очекува исполнување на фискалните правила.

Табела 29. Споредба на среднорочните проекции за Буџетот на РСМ со Ревидирана фискална стратегија на РСМ 2026 - 2030 (во мил. денари)

	Ревидирана Фискална стратегија 2026-2030						Фискална стратегија 2027-2031						Отстапување ((Фискална 2027-2031)/Ревидирана Фискална 2026-2030)						% на отстапување							
	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2031*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*	
Буџет на Република Северна Македонија																										
Вкупни приходи	362.377	374.936	402.962	428.457	456.181	485.710	335.773	374.935	398.532	422.393	449.808	481.544	515.574	-26.604	0	-4.430	-6.065	-6.374	-4.166	-7	0	-1	-1	-1	-1	
Даночни приходи и придонеси	319.196	335.971	360.198	385.883	413.206	442.725	306.962	335.971	355.117	381.683	410.983	441.743	474.843	-12.234	0	-5.081	-4.200	-2.224	-982	-4	0	-1	-1	-1	0	
Даночни приходи	202.100	214.149	229.882	246.437	264.012	283.101	192.073	214.149	224.999	242.810	262.760	283.541	305.985	-10.027	0	-4.863	-3.627	-1.252	440	-5	0	-2	-1	0	0	
Придонеси	117.096	121.822	130.336	139.446	149.194	159.624	114.889	121.822	130.118	138.873	148.222	158.202	168.858	-2.207	0	-218	-573	-972	-1.422	-2	0	0	0	-1	-1	
Неданочни приходи	30.608	29.060	29.382	29.072	29.473	29.483	19.237	29.060	32.657	31.774	29.472	29.996	30.920	-11.371	0	3.295	2.702	-1	513	-37	0	11	9	0	2	
Капитални приходи	2.830	2.510	2.710	2.710	2.710	2.710	2.268	2.510	2.710	2.760	2.810	2.860	2.910	-562	0	0	50	100	150	-20	0	0	2	4	6	
Донации	9.743	7.394	10.692	10.792	10.792	10.792	7.306	7.394	8.048	6.175	6.543	6.945	6.901	-2.437	0	-2.644	-4.617	-4.249	-3.847	-25	0	-25	-43	-39	-36	
Вкупни расходи	403.727	414.175	438.722	466.524	494.043	525.369	377.567	414.175	440.956	461.271	488.524	522.781	559.319	-26.160	0	2.234	-5.253	-5.519	-2.588	-6	0	1	-1	-1	0	
Тековни расходи	356.376	374.062	389.921	402.743	418.242	434.849	348.115	374.063	397.402	415.335	431.728	448.197	463.427	-7.261	-10	7.481	12.592	13.468	13.348	-2	0	2	3	3	3	
Плати и надоместоци	49.189	52.628	54.153	55.745	58.437	61.256	48.414	52.628	57.314	60.653	63.684	66.233	68.882	-775	0	3.161	4.908	5.247	4.977	-2	0	6	9	9	8	
Сток и услуги	28.025	28.187	27.177	27.782	28.292	30.092	23.040	28.177	29.278	31.032	31.036	31.537	32.804	-4.985	-10	2.101	3.250	2.744	1.445	-18	0	8	12	10	5	
Трансфери до ЕПС	33.516	36.007	37.355	39.244	41.178	43.139	33.700	36.007	37.511	39.253	41.230	43.246	45.502	184	0	156	9	52	107	1	0	0	0	0	0	
Субвенции и трансфери	31.734	29.696	33.830	34.930	35.930	37.630	32.688	29.696	31.546	34.084	34.458	35.753	36.799	-954	0	-2.284	-846	-1.472	-1.877	3	0	-7	-2	-4	-5	
Социјални трансфери	193.296	206.268	213.579	219.848	226.245	232.981	191.422	206.268	217.327	224.406	231.445	238.387	245.336	-1.874	0	3.748	4.558	5.200	5.406	-1	0	2	2	2	2	
Каматни плаќања	20.617	21.277	23.827	25.194	28.159	29.751	19.651	21.277	24.427	25.907	29.875	33.042	34.104	-766	0	600	713	1.716	3.291	-4	0	3	3	6	11	
Капитални расходи	47.351	40.113	48.801	63.781	75.801	90.520	28.452	40.122	43.554	45.936	56.796	74.584	95.892	-18.899	9	-3.247	-17.845	-19.005	-15.936	-40	0	-11	-28	-25	-18	
Буџетско салдо	-41.350	-39.239	-35.760	-38.066	-37.861	-39.659	-41.794	-39.239	-42.424	-38.878	-38.716	-41.237	-43.746	-444	0	-6.664	-812	-855	-1.579	1	0	19	2	2	4	
Примарно буџетско салдо	-20.734	-17.962	-11.933	-12.872	-9.702	-9.908	-21.943	-17.962	-17.997	-12.971	-8.841	-8.195	-8.642	-1.210	0	-6.064	-99	861	1.712	6	0	51	1	-9	-17	
Вкупни приходи, % од БДП	35,4	33,8	34,2	34,1	34,0	33,9	32,2	33,8	33,3	33,0	33,0	33,2	33,5													
Вкупни расходи, % од БДП	39,5	37,4	37,2	37,1	36,8	36,7	36,2	37,4	36,8	36,1	35,8	36,0	36,3													
Буџетско салдо, % од БДП	-4,0	-3,5	-3,0	-3,0	-2,8	-2,8	-4,0	-3,5	-3,5	-3,0	-2,8	-2,8	-2,8													
Примарно буџ. салдо, % од БДП	-2,0	-1,6	-1,0	-1,0	-0,7	-0,7	-2,1	-1,6	-1,5	-1,0	-0,6	-0,6	-0,6													

6.2 Споредба со проекциите на други домашни и меѓународни институции

Последните случувања поврзани со војната на Блискиот исток, чиј исход сè уште е неизвесен, значително влијаат врз пазарите на примарни производи, инфлацијата, глобалните економски движења, а со тоа и на движењата кај главните трговските партнери. Имајќи ги предвид присутните ризици на глобален план, како и остварувањата во домашната економија наспроти претходните очекувања, постојат одредени разлики во проекциите кај одделни институции. Исто така, треба да се земат предвид претпоставките и периодот што се користи при подготовката на проекциите, кои дополнително придонесуваат за тоа да постојат одредени разлики помеѓу проекциите на одделните институции, при што само проекциите на Министерството за финансии и на ММФ ги имаат вклучено ефектите од конфликтот на Блискиот исток (Табела 30).

Табела 30. Споредба на проекциите за раст на БДП и инфлацијата за Северна Македонија

Институција	Реален раст на БДП (%)						Стапка на инфлација (%)					
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2026	2027	2028	2029	2030	2031
ММФ	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	4,5	4,1	3,2	2,5	2,2	2,0
Светска банка	3,0	3,0	:	:	:	:	2,5	2,0	:	:	:	:
Европска комисија	3,3	3,3	:	:	:	:	3,2	2,3	:	:	:	:
НБРСМ	4,0	4,0	:	:	:	:	2,5	2,0	:	:	:	:
Министерство за финансии	3,5	3,8	4,0	4,0	4,1	4,1	4,5	3,3	2,3	2,3	2,1	2,0

Извор: ММФ (World Economic Outlook, април 2026 г.), Светска банка (Western Balkans Regular Economic Report, есен 2025 г.), Европска комисија (European Economic Forecast, ноември 2025 г.) и НБРСМ (Квартален извештај, ноември 2025 г.).

6.3 Споредба со Ревидирана стратегија за управување со јавен долг 2026 – 2030 година

Споредено со Ревидирана стратегија за управување со јавен долг 2026–2030, во Стратегија за 2027–2031 се предвидуваат зголемени потреби за странско и домашно задолжување, како резултат на зголемени буџетски потреби за финансирање на капитални инфраструктурни проекти.

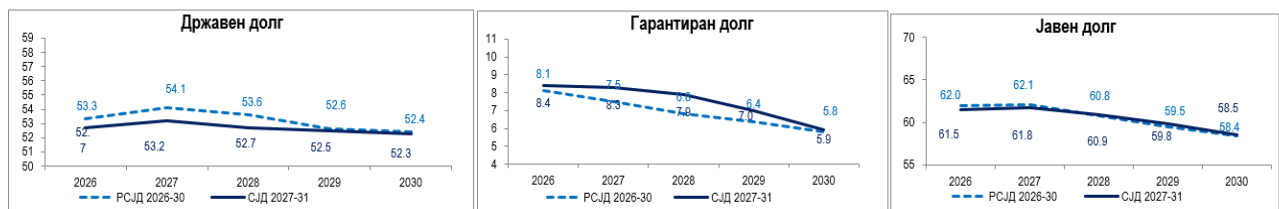
И покрај зголемувањето на странското и домашното задолжување, проектираното ниво на државен и јавен долг како процент од БДП во Стратегијата бележи тренд на благо намалување, како резултат на проекции за повисок раст на БДП.

Подолу следува компаративна анализа на нивото на државниот и јавниот долг во однос на БДП, според новата и претходната стратегија.

Табела 31. Споредба на Ревидирана стратегија за управување со јавен долг 2026-2030

	Ревидирана Стратегија за управување со јавен долг 2026-2030					Стратегија за управување со јавен долг 2027-2031					отстапување (во п.п)				
	2026	2027	2028	2029	2030	2026	2027	2028	2029	2030	2026	2027	2028	2029	2030
како % од БДП															
Државен долг	53.3	54.1	53.6	52.6	52.4	52.7	53.2	52.7	52.5	52.3	-0.6	-0.9	-0.9	-0.1	-0.1
Гарантиран долг	8.1	7.5	6.8	6.4	5.8	8.4	8.3	7.9	7.0	5.9	0.3	0.8	1.1	0.6	0.1
Јавен долг	62.0	62.1	60.8	59.5	58.4	61.5	61.8	60.9	59.8	58.5	-0.5	-0.3	0.1	0.3	0.1

Извор: Министерство за финансии и проекции на Министерство за финансии (*)

Извор: Министерство за финансии и проекции на Министерство за финансии

6.4 Споредба на Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија со Буџетот за 2024 година и неговата реализација и со Буџетот за 2025 година и неговата реализација, како и квалитативно и квантитативно објаснување на главните отстапувања

Табела 32. Споредба на Инструментот за претпристапна помош и буџетски средства за 2024 и 2025 година во илјада денари

Области Програма	Буџет 2024	Реализација 2024	% на реализација во 2024 со Буџетот за 2024	Буџет 2025	Реализација 2025	% на реализација во 2025 со Буџетот за 2025
Транспорт, Животна средина, Образование, Вработување						
МЕ / сметка 603	210,453	163,058	77%	330.908	294.182	89%
МЕ / сметка 785	2,872,974	982.705	34%	3.106.317	683.797	22%
МВ / сметка 603	49	48	98%	/	/	/
Рурален развој						
МД / сметка 785	502,028	450,037	89%	485.674	444.597	92%

Во Буџетот за 2025 година за спроведување на проектите финансирани од ИПА односно во делот Интеграција во ЕУ, беа обезбедени вкупно 330 милиони денари како задолжително национално кофинансирање и дополнителни 3.106 милиони денари како донациски средства. Од вкупно обезбедените средства во буџетот за 2025 година беа искористени 89% од предвидените национални средства односно 22% од предвидените донациски средства. Слабиот процент на искористеност на средствата од донации се должи на от Потпограмата МД - Рурален развој (ИПАРД) бележи прогрес во реализација на средствата од причина што постои голем интерес од страна на крајните корисници и пристигнати се голем број на пристигнати апликации и склучени договори со ИПАРД Агенција.

6.5 Споредба на проектите на Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија со претходната Фискална стратегија, како и квалитативно и квантитативно објаснување на главните промени, вклучително и на промените во политиките

Табела 33. Споредба на Инструментот за претпристапна помош и буџетски средства во Фискална стратегија 2026-2030 и Фискална стратегија 2027-2031

	Фискална стратегија 2026 - 2030	Фискална стратегија 2027 - 2031	во илјади денари % на зголемување/намалување на проекциите
МЕ / сметка 603	2.949.645	6.000.000	100%
МЕ / сметка 785	1.112.919	8.000.000	600%
МД / сметка 785	2.251.914	2.543.000	13%

Во МЕ програмите, во фискалната стратегија 2027-2031 предвидено е зголемување на средствата од буџетот, но и евидентно зголемување на донациските средства. Ова сценарио се должи на фактот дека големите инфраструктурни Проекти кои се финансираат преку Повеќегодишната програма за транспорт и животна средина, во делот на животна средина (пречистителните во Битола и Тетово, централната станица во Свети Николе, шесте локални капацитети за управување со отпад за источен и североисточен регион) ќе го достигнат зенитот на имплементација наградежните работи во следните две до три години. Воедно трите Програми од ИПА 3 во областите животна средина и транспорт во целост финансираат големи инфраструктурни проекти (собирање и третман на отпадни води во Општина Штип, Поврзување на Винаца со пречистителна станица Кочани со делумна санација и проширување на канализациските и атмосферските системи во Општина Винаца, пречистителна станица за отпадни води во Општина Велес, Реконструкција/рехабилитација на најкритичните мостови на Железничкиот Коридор X, Рехабилитација на поврзувањето на Коридор X – VIII со автопатите A1, A2 и A4 во областа „Скопје Триангла“ (Миладиновци–Петровец, Миладиновци–Хиподром, Хиподром–Петровец)) ќе започнат со реализација на активностите на терен веќе во 2027 година. Се очекува веднаш по потпишувањето на договорите да се исплатат и првите авансни фактури, што претставува значајна сума од самите договори. На овие договори се надоврзуваат директните грантови кои ќе се исплатат кон Агенцијата за вработување како поддршка на активните мерки за вработување и кон Организацијата Меѓународната организација на труд, трите Грантови шеми. Периодот на реализација на сите овие договори е до крајот на 2031 година, па оттука и целокупно расположливите средства мора да се потрошат во референтниот период.

Во програмата за Рурален развој (ИПАРД), фискалната стратегија 2027-2031 е зголемена за 13% во однос со претходната фискална стратегија, што се смета за стабилен и рамномерен тек на имплементација на самата програма.

7. Фискални ризици и анализа на сензитивност

Фискалните ризици ја претставуваат изложеноста на јавните финансии на одредени околности кои можат да предизвикаат отстапувања од проектираната фискална рамка, најчесто предизвикани од макроекономски шокови и реализација на одредени неизвесни обврски. Евентуалната материјализација на тие ризици, кои претпоставуваат поинакви услови од оние земени како основа за среднорочните проекции дискутирани погоре, би резултирала со отстапувања од основното среднорочно сценарио, односно поинаква реализација на клучните фискални податоци. Идентификувањето на најголемите фискални ризици кои може да влијаат на јавните финансии на среден рок претставува појдовен чекор во процесот за подобро управување со

фискалните ризици. За одредени фискални ризици има податоци и може да се идентификуваат, како и да се процени нивната веројатност за влијание врз фискалните индикатори на среден рок, додека за други ризици нема доволно детални податоци, но нивната идентификација ја подигнува свеста за можноста дека во следниот период ќе доведат до отстапување од планираната фискална рамка.

Извори на фискални ризици специфични за нашата земја се: макроекономските ризици, јавните и претпријатијата во државна сопственост, реализацијата на јавните инвестиции и ЈПП, општините, јавниот долг и неплатените обврски, правните побарувања од држава и ризиците по животната средина. Оттаму, во овој дел на Фискалната стратегија се анализираат можните ефекти од евентуалното остварување на неколкуте главни макроекономски и други ризици врз буџетскиот дефицит и државниот долг.

7.1 Макроекономска анализа на ризици

Во периодот 2021-2025 година, домашната економија забележа стабилен економски раст, при што просечната стапка на раст на БДП изнесува 3,3%. И покрај неповолното надворешно окружување и изложеноста на повеќекратни шокови, вклучително и последиците од пандемијата предизвикана од COVID-19, геополитичките случувања поврзани со конфликтот помеѓу Русија и Украина, продлабочената енергетска криза, растот на цените на енергенсите и храната, како и нарушувањата во глобалните синџири на снабдување, економијата покажа релативна отпорност и способност за прилагодување. Остварениот економски раст во анализираниот период е повисок од просечните стапки забележани во Европска Унија, како и во однос на поголем дел од главните трговски партнери, што укажува на релативно поинтензивна економска динамика во услови на глобални предизвици. Во услови на изразена надворешна неизвесност, значаен придонес кон стабилизирањето на економската активност имаа навремените и таргетираните фискални и економски политики, насочени кон ублажување на негативните ефекти и поддршка на процесот на закрепнување. Во последните две години од анализираниот период се забележува зајакнување на економската активност, при што растот на БДП изнесува 3,0% во 2024 година, а во 2025 година дополнително се интензивира на 3,5%, што укажува на засилена економска активност и позитивни трендови, и покрај сè уште присутните надворешни ризици и неизвесности.

Во анализираниот период, инфлацијата покажува значителни флукуации, при што на почетокот на периодот се забележува умерено ниво од 3,1%. Во 2022 година инфлацијата значително забрза и достигна 14,2%, како резултат на глобалните ценовни шокови поврзани со енергетската криза, геополитичките случувања, како и силниот раст на цените на енергенсите и храната на меѓународните пазари. Овие фактори, во услови на заострени финансиски услови и засилени инфлационски очекувања, се пренесоа во домашната економија, главно преку цените на прехранбените производи, електричната енергија и нафтените деривати. Во следниот период инфлационските притисоци постепено се намалуваат, при што инфлацијата бележи пад на 9,4%, а потоа на 3,5%, што укажува на процес на дезинфлација и стабилизирање на ценовните движења, во услови на намалени глобални ценовни шокови, поддржани и од преземените владини мерки за ограничување на цените и трговските маржи, субвенционирање на енергијата и даночни олеснувања, особено во делот на намалување на ДДВ за основни прехранбени производи и енергенси. Во 2025 година инфлацијата повторно забележува забрзување, достигнувајќи 4,1%, главно под влијание на базичната инфлација и цените на храната.

Главата 1. Макроекономски движења и проекции подетално ги анализира меѓународните економски движења и проекции, тековните економски движења во земјата и среднорочните макроекономски проекции за периодот 2027-2031 година.

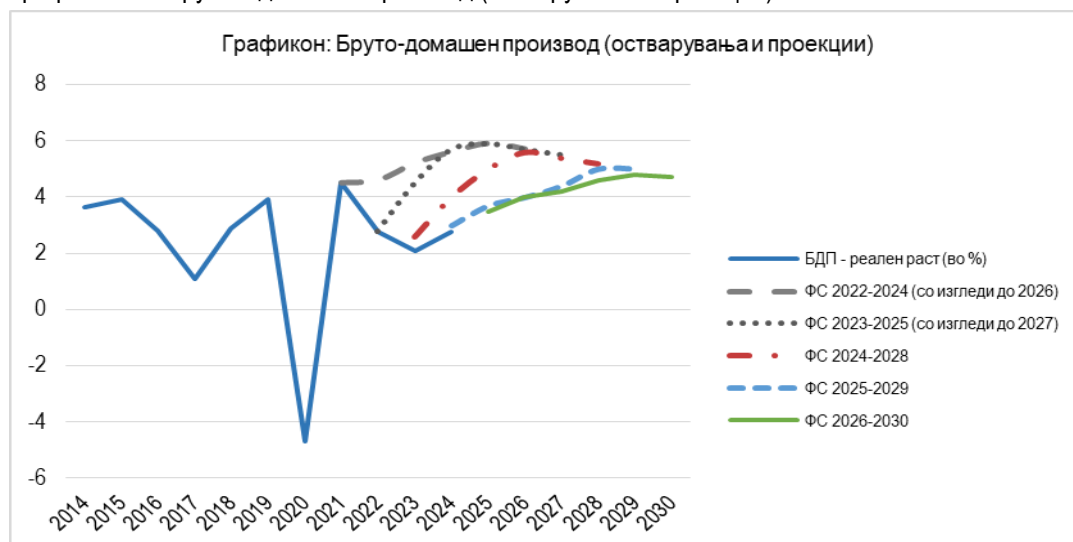
Ризиците за глобалните економски изгледи имаат значајни импликации и за макроекономското окружување во Северна Македонија, имајќи ја предвид високата отвореност на економијата и нејзината зависност од увоз на енергенси и од економските движења кај главните трговски партнери. Надолните ризици се поврзани пред сè со можната ескалација на геополитичките тензии, особено на Блискиот Исток, што би можело да доведе до раст на цените на енергенсите и храната, нарушувања во глобалните синџири на снабдување и засилени инфлаторни притисоци. Во такви услови, како увозник на енергија, домашната економија би можела да се соочи со зголемени увозни трошоци, притисоци врз инфлацијата и потенцијално влошување на надворешнотрговската позиција.

Табела 34. Преглед на макроекономските показатели по години

		2021	2022	2023	2024	2025
Реална стапка на раст на БДП (%)	проектирано	4,1	4,6	2,9	3,4	3,7
	остварено	4,5	2,8	2,6	3,0	3,5
Инфлација (%)	проектирано	1,5	2,4	7,1	3,6	2,2
	остварено	3,2	14,2	9,4	3,5	4,1
Буџетски дефицит (% од БДП)	проектирано	-4,9	-4,3	-4,6	-3,4	-4,0
	остварено	-5,3	-4,4	-4,6	-4,4	-4,0
Државен долг (% од БДП)	проектирано	53,2	53,4	51,1	53,4	55,9
	остварено	51,4	49,7	49,8	53,8	51,6
Јавен долг (% од БДП)	проектирано	63,4	63,5	60,6	63,2	65,2
	остварено	60,3	58,2	58,1	62,4	59,4

Извор: Министерство за финансии (Буџет на РСМ, ФС и Стратегија за управување со јавен долг, по години) и Државен завод за статистика

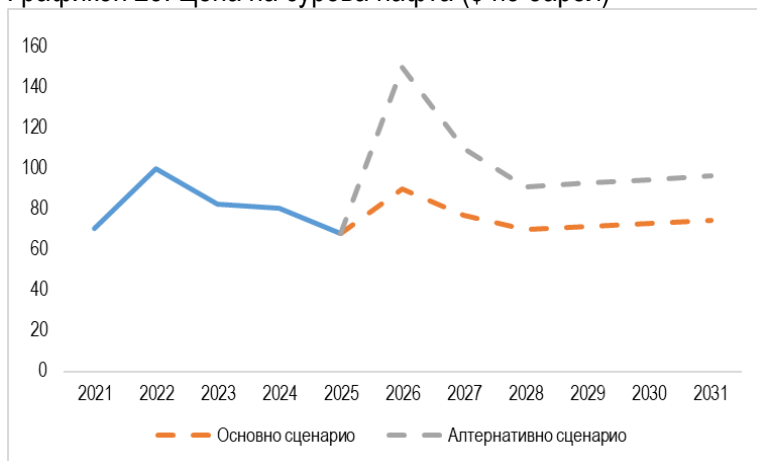
Графикон 22. Бруто – домашен производ (остварување и проекции)

Со оглед на тоа дека основната среднорочна фискална проекција се темели на одредени макроекономски претпоставки, тие се сметаат за еден од примарните фактори со потенцијално влијание врз фискалните движења. Притоа, основното макроекономско сценарио се темели на претпоставката дека конфликтот на Блискиот Исток ќе има ограничен интензитет и времетраење и ќе заврши до средината на 2026 година. Со самото тоа, се претпоставува и дека цената на нафтата исто така би се стабилизирила до средината на 2026 година. Во ваков случај, просечната цена на суровата нафта во 2026 година би изнесувала околу 90 долари за барел. Сепак, ваквото сценарио е изложено на надолни ризици во случај конфликтот да има засилен интензитет или да продолжи подолго од очекуваното.

Притоа, симулирано е алтернативно сценарио, кое претпоставува остварување на песимистичкото сценарио во врска со конфликтот, односно дополнително засилување на геополитичките тензии и значително подолго времетраење на конфликтот на Блискиот Исток. Во вако песимистичко сценарио, просечната цена на суровата нафта се претпоставува дека може да достигне просечни 150 долари за барел во 2026 година. По ова би следувало постепено намалување на цената на суровата нафта на 110 долари за барел во 2027 година и нејзино стабилизирање по 2028 година на ниво кое е 30% повисоко од очекуваната цена на нафтата во основното сценарио. Зголемувањето на цената на нафтата последователно би влијаело и врз зголемување на цените на другите примарни производи и суровини.

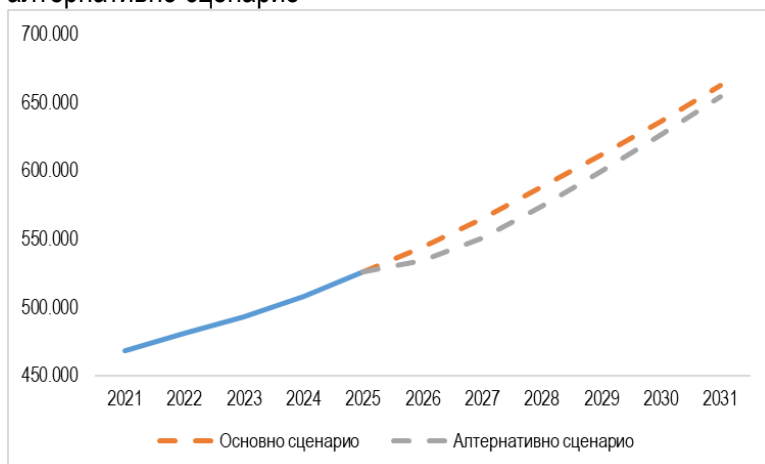
Графикон 23. Цена на сурова нафта (\$ по барел)

Извор: Светска банка и проекции на МФ

Покачените цени на нафтата и на останатите примарни производи би влијаеле и на економската активност во домашната економија. Притоа, бруто-домашниот производ на земјата во 2026 година би се зголемил за 1,6%, наспроти проектираниот раст од 3,5% во основното сценарио. Растот во 2027 година би изнесувал 3,1% (наспроти 3,8% во основното сценарио), а од 2028 година натаму би ги достигнал стапките на раст од основното сценарио. Кумулативно, на крајот на 2031 година бруто-домашниот производ би бил за 1,2% понизок во споредба со основното сценарио.

Графикон 24. БДП по константни цени (2005 = 100) во милиони денари, според основно и алтернативно сценарио

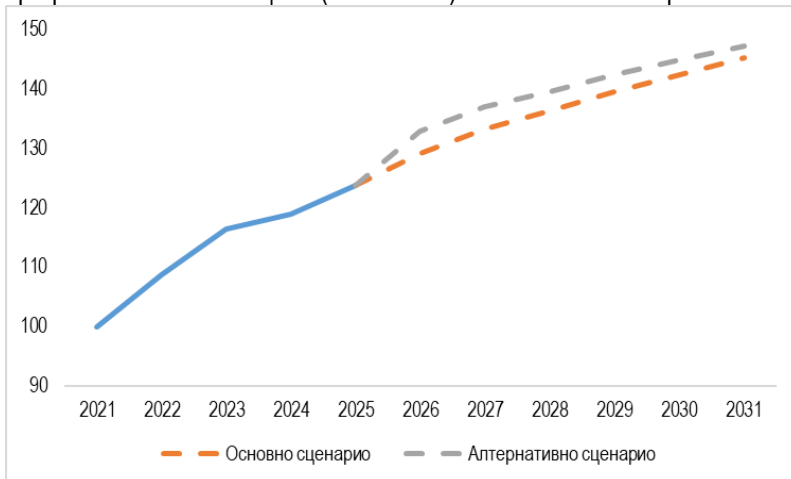

Извор: ДЗС и проекции на МФ

Во ова сценарио, негативното влијание врз економската активност главно се одразува преку намалената надворешна побарувачка од страна на нашите трговски партнери. Притоа, растот на извозот во 2026 година би изнесувал 1,9% (наспроти проектираните 4,1% во основното сценарио). Растот на увозот исто така би бил понизок, но со раст од 2,9% (наспроти проектираните 4,2% во основното сценарио) ефектот од намалениот увоз е понизок од ефектот на намалениот извоз. Како резултат на повисоките цени, во ова сценарио би биле пониски и приватната потрошувачка (раст од 0,7% наспроти раст од 2,3% во основното сценарио) и бруто-инвестициите (раст од 6,4% наспроти 7,2% во основното сценарио). Производниот јаз би останал во негативната зона во целиот анализиран период, но со постепено стеснување и приближување до позитивната зона.

Покачените цени на нафтата и другите примарни производи и сировини значајно би влијаеле врз инфлацијата. Притоа, инфлацијата во вакво песимистичко сценарио би достигнала 7,3% во 2026 година, што е значително повисоко од проектираните 4,5% во основното сценарио. Од 2027 година натаму, стапката на инфлација би била пониска од стапките проектирани во основното сценарио, како резултат на пониската побарувачка и на намалувањето на цената на нафтата. Сепак, ценовното ниво би останало на повисоко ниво, така што во алтернативното сценарио цените во 2031 година би биле за 1,4% повисоки во однос на 2031 година во основното сценарио.

Графикон 25: Ниво на цени (2021 = 100) во основно и алтернативно сценарио

Извор: ДЗС и проекции на МФ

Како резултат на автоматските стабилизатори во економијата, приходите во алтернативното сценарио би биле пониски, а расходите повисоки во однос на основното сценарио. Во ваков случај, во 2026 година дефицитот во однос на БДП би бил за 1,4 п.п. повисок во однос на основното сценарио, односно би изнесувал 4,9% од БДП. Дефицитот би останал на повисоко ниво и во целиот период 2027-2031 година, кога би изнесувал во просек 3,7% од БДП, наспроти просечни 3,0% од БДП во споредба со основното сценарио. Зголемениот дефицит би влијаел и на зголемување на државниот долг, кој би достигнал 56,9% од БДП во 2026 година, а до 2031 би се зголемил на 57% од БДП. Ова е значително повисоко ниво од проектираното во основното сценарио, според кое државниот долг во 2031 година би изнесувал 52,3% од БДП.

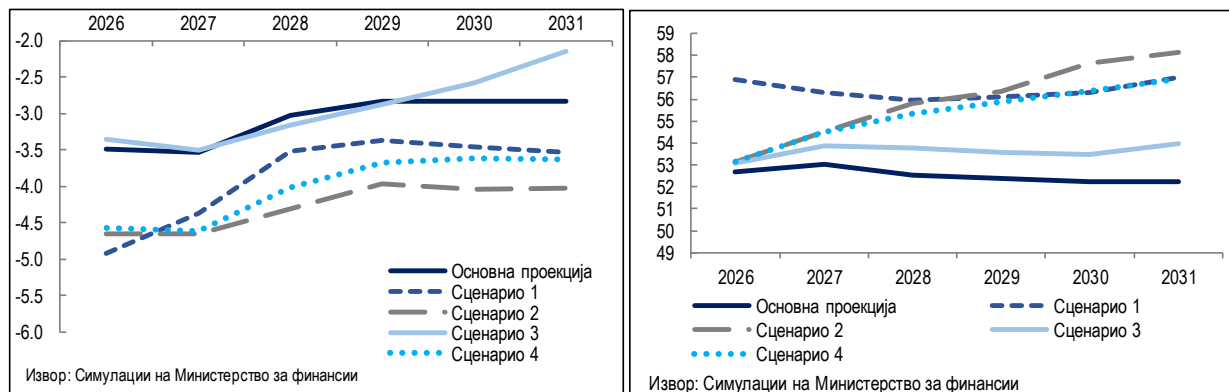
Како второ сценарио се претпоставува намалена наплата на даночните приходи за 5% годишно во однос на основната проекција. Во услови на непроменето ниво на буџетски расходи и непроменет економски раст, намалените даночни приходи би придонеле за зголемување на буџетскиот дефицит за 1,2 процентни поен од БДП во просек на годишно ниво во периодот од 2026 до 2031 година во споредба со основната проекција, додека државниот долг би бил повисок за 5,9 п.п. од БДП на крајот на 2031 година во однос на основната проекција.

Третото алтернативно сценарио претпоставува пониска реализација на бруто-инвестициите од проектираните, како јавните, така и приватните. Согласно сценариото, се претпоставува дека стапката на раст на инвестициите ќе биде за 25% пониска од планираната во основното сценарио во текот на целиот период 2026-2031 година, односно просечната стапка на раст на бруто инвестициите во овој период ќе изнесува 4,5% (наспроти просечен раст од 6,8% во основното сценарио). Ваквото намалување ќе има ефект и врз увозната компонента, чиј раст исто така ќе биде нешто понизок и во периодот 2026-2031 година ќе изнесува 4,1% (наспроти просечни 4,5% во основното сценарио). Сепак, ефектот од падот на увозот би бил понизок од ефектот на намалените инвестиции, така што растот на бруто-домашниот производ во периодот 2026-2031 година би изнесувал во просек 3,5%, односно би бил за 0,4 п.п. понизок во однос на основното сценарио. Во ваков случај, и инфлацијата би била нешто пониска, односно просечната стапка на инфлација во периодот на проектирање би била за 0,3 п.п. пониска. Како последица на намалените јавни инвестиции, дефицитот би бил минимално понизок и во периодот 2026-2031 година би изнесувал во просек 2,9%, односно за 0,2 п.п. пониско во споредба со основното сценарио, додека државниот долг би бил 54,0% од БДП до 2031 година.

Четвртото сценарио претпоставува обврските што достасуваат по основ на главнина и камата на заеми гарантирани од државата да бидат целосно сервисирани од Буџетот на Република Северна Македонија, што е екстремна претпоставка. Евентуалната материјализација на ова екстремно сценарио ќе предизвика зголемување на нивото на буџетски расходи во наредниот период. Во услови на непроменето ниво на буџетски приходи и непроменет економски раст, ова би придонело кон зголемување на буџетскиот дефицит за 0,9 п.п. од БДП во просек на годишно ниво во периодот 2026 - 2031 година споредено со основната проекција, а државниот долг на крајот на 2031 година би бил повисок за 4,7 п.п. во однос на основната проекција. Притоа, ефектот на ова сценарио врз долгот би бил присутен во целиот среднорочен период.

Сумарно, остварувањето на кое било од четирите ризични сценарија, коишто ги одразуваат главните идентификувани макрофискални ризици во наредниот период, во најголем дел би резултирало со релативно ограничени ефекти врз буџетскиот дефицит и државниот долг (Графикон 26 и Графикон 27). Поточно, во ниту еден случај не доаѓа до загрозување на одржливоста на фискалната политика на среден рок.

Графикон 26. Анализа на сензитивноста на буџетскиот дефицит (лево) и Графикон 27. Анализа на сензитивноста на државниот долг (десно) на главните макрофискални ризици (во % од БДП)

Преглед на реализацијата на даночните приходи

Отстапувањата меѓу буџетските проекции и реалните јавни приходи во Северна Македонија произлегуваат од економски, политички и технички фактори. Разликите често настануваат поради нереализирани прогнози на макроекономските индикатори (економскиот раст, инфлацијата, финалната потрошувачка, растот на плати и вработеноста и др.) кои се важен инпут во проектирањето на даночните приходи, што доведува до преценување или потценување на истите. Промените во даночната политика, како и доцнењата во нивната имплементација, исто така влијаат на приходите. Неформалната економија, даночната евазија и бавните дигитални реформи предизвикуваат дополнителни отстапувања. Надворешните фактори, како што се политичката нестабилност, глобалните кризи и економските шокови, може да доведат до под остварување на проектираните приходи.

Табела 35. Преглед на проектирани и реализирани даночни приходи

Буџет на РСМ	2021		2022		2023		2024		2025	
	проектирано	остварено	проектирано	остварено	проектирано	остварено	проектирано	остварено	проектирано	остварено
% од БДП	29,2%	29,9%	29,3%	29,8%	31,2%	30,7%	32,2%	31,7%	35,1%	32,3%
ВКУПНИ ПРИХОДИ	29,2%	29,9%	29,3%	29,8%	31,2%	30,7%	32,2%	31,7%	35,1%	32,3%
Даночни приходи и придонеси	25,5%	26,9%	25,8%	27,0%	27,8%	27,7%	28,9%	29,4%	30,7%	29,5%
Даноци	15,9%	17,0%	16,4%	17,2%	17,8%	17,3%	18,2%	18,3%	19,1%	18,3%
Данок од личен доход	2,8%	2,8%	2,6%	2,9%	2,9%	3,0%	3,2%	3,3%	3,4%	3,3%
Данок на добивка	1,6%	1,5%	1,5%	1,9%	1,6%	1,9%	2,0%	2,1%	2,2%	2,1%
ДДВ (нето)	7,2%	8,0%	7,6%	7,9%	8,7%	7,8%	8,4%	8,5%	8,3%	8,4%
Акцизи	3,5%	3,5%	3,5%	3,1%	3,2%	3,0%	3,2%	3,0%	3,4%	3,0%
Увозни давачки	0,8%	1,2%	1,1%	1,2%	1,2%	1,3%	1,3%	1,3%	1,6%	1,4%

Извор: Пресметки на Министерство за финансии

При дизајнирање на проекциите на буџетските приходи, се земаат предвид одредени ризици, и позитивни и негативни, кои можат да влијаат на приходите на следниве начини:

Макроекономски проекции наспроти реалност

Прекумерен или потценет раст на БДП: Проекциите за приходите се засноваат на очекуваниот економски раст (оптимистичко или песимистичко сценарио), но отстапувањата се јавуваат поради неочекувани рецесии, забавувања или надворешни шокови (на пр. глобални кризи, економски трендови во ЕУ).

Варијабилност на инфлацијата: ако инфлацијата е пониска од прогнозираната, приходите од индиректните даноци (ДДВ и увозни давачки) може да се намалат. Спротивно на тоа, инфлација повисока од очекуваната може да ги прецени номиналните приходи.

Промени во даночната политика и недоволна заложба во имплементацијата

Даночни реформи: Промените во стапките на данок или акцизите често доведуваат до поместувања на приходите кои не биле целосно земени во предвид во проекциите.

Доцнење во спроведувањето на политиката: Доколку планираните даночни реформи се одложат или не се спроведуваат ефективно, постои веројатност дека приходите нема да се реализираат во проектираните износи.

Даночна усогласеност, ефикасност на наплатата и неформална економија

Даночна усогласеност пониска од очекуваната: проекциите за приходите претпоставуваат одредено ниво на даночна усогласеност, но поголемата даночна евазија, неформалноста или слабото спроведување може да предизвикаат недостатоци.

Влијание на дигиталните реформи: ако мерките за подобрување на усогласеноста (на пр., дигиталното собирање даноци, е-фактура) стапуваат на сила побавно од очекуваното, остварувањето на проектираните приходи може значително да отстапи.

Неформалната економија влијае врз отстапувањето на проектираната наплата на буџетските приходи. Недоволен даночен морал, даночна дисциплина и толеранција на неформалноста го нарушува интегритетот на даночниот систем, ја еродира даночната основа и со тоа се отежнува прибирањето на буџетските приходи во проектираните износи.

Надворешни економски и политички шокови

Неконзистентноста во текот на годините поради одложувањата на пристапувањето во ЕУ и флукуациите на странските инвестиции предизвикуваат неисполнување на очекуваните проекции кои можеби претпоставувале посилни приливи, инвестиции и придобивки од економската интеграција во единствениот пазар.

Надворешни шокови (пандемии, енергетски шокови, климатски непогоди, гео-стратешки случувања и војни): Ненадејните глобални економски падови влијаат на надворешно-трговската размена, намалувајќи ја економската активност и даночните приходи.

7.2 Јавен долг⁵

Ризиците на кои е изложено портфолиото на државниот и јавниот долг детално се елаборираат во Стратегијата за управување со долгот (СУЈД), која содржи прогнози за динамиката на државниот и јавниот долг на среден рок, и ги утврдува краткорочните и среднорочните лимити и таргети за индикаторите што се однесуваат на ризиците на кои е изложено должничкото портфолио, а со крајна цел оптимизирање на структурата на долгот за постигнување најниски можни трошоци со умерено ниво на ризик.

Дополнително, за постигнување на оваа цел значително придонесува и прецизното проектирање на каматните трошоци во процесот на подготовка на државниот буџет. Врз основа на податоците од табелата во која се прикажани проектираните и реализираните износи на каматни трошоци во периодот од 2019 до 2025 година, евидентно е дека реализираните трошоци се во рамки на проектираните износи. Од аспект на учеството на каматните трошоци во БДП, може да се констатира дека во периодот 2019 – 2021 година, нивното учество се одржува на ниво од 1,2% од БДП, бележејќи пад за 0,1 п.п. во 2022 година. Како резултат на порастот на каматните стапки на финансиските пазари проследено со забавен економски раст предизвикан од стагнацијата на светската економија во 2023, 2024 и 2025 година, учеството на каматните трошоци во БДП се зголеми и го достигна нивото од 1,4% и 1,9%, респективно.

Табела 36. Проектирани и реализирани каматни трошоци во периодот 2019 - 2025 година

Година	Проекција		Реализација	
	(милиони ЕУР)	% од БДП	(милиони ЕУР)	% од БДП
2019	149,3	1,3%	131,7	1,2%
2020	134,1	1,2%	130,2	1,2%
2021	153,8	1,3%	147,4	1,2%
2022	163,4	1,2%	148,3	1,1%

⁵ За целите на овој дел, јавниот долг и државниот долг се дефинирани во согласност со националната методологија утврдена во Законот за јавен долг според која долгот на општата власт ги опфаќа сите финансиски обврски настанати врз основа на задолжување од страна на субјектите на централната власт, локалната самоуправа и вонбуџетските фондови, додека јавниот долг ги опфаќа обврските настанати врз основа на долгот на општата влада и долгот на јавните претпријатија основани од државата или општините.

2023	209,7	1,4%	209,6	1,4%
2024	286,4	1,8%	289,4	1,8%
2025	324,5	1,9%	322,8	1,9%

Пазарните ризици кои произлегуваат од промените на каматните стапки на домашните и меѓународните финансиски пазари (каматен ризик), како и ризикот од промена на девизните курсеви (девизен ризик), претставуваат значајни фактори на ризик во управувањето со јавниот долг.

Каматниот ризик се однесува на потенцијалното зголемување на трошоците за сервисирање на јавниот долг како резултат на неповолни движења на каматните стапки, особено кај долг со променлива каматна стапка или со пократка рочност.

Девизниот ризик, пак, произлегува од изложеноста на јавниот долг на промени на девизните курсеви и е поврзан со делот од должничкото портфолио кое е деноминирано или индексирани во странски валути, при што истиот може да има влијание врз номиналното ниво на јавниот долг и врз висината на трошоците за камата.

Овие ризици континуирано се следат преку Стратегијата за управување со јавниот долг (СУЈД), во рамки на која се утврдуваат соодветни индикатори, лимити и мерки за нивно управување и оптимизирање. Дополнително, нивното потенцијално влијание се оценува и преку спроведување на сензитивна анализа. Подетални информации за среднорочните лимити за пазарните ризици, како и за резултатите од сензитивната анализа се содржани во СУЈД.

7.3 Државни гаранции

Државна гаранција е потенцијална обврска за плаќање преземена од Република Северна Македонија во име на носителот на јавен долг за чија сметка е издадена гаранцијата.⁶

На 31.12. 2025 година, државните гаранции изнесуваа 1.258,52 милиони евра, односно 7,4% од БДП, што претставува намалување од 0,6 п.п. во однос на крајот на 2024 година.

Табела 37. Состојба на државни гаранции на 31.12.2025 година

Деловен субјект/главен должник (корисник на државни гаранции)	мил. ЕУР	% од Вкупно	% од БДП
АД ЕСМ	254.7	20.2	1.5
АД МЕПСО	5.8	0.5	0.03
Развојна банка на Северна Македонија	227.3	18.1	1.3
АД Македонски Железници - Транспорт	9.9	0.8	0.1
ЈП за Државни патишта	744.7	59.2	4.4
ЈСП Скопје	4.3	0.3	0.03
Национални шуми	1.8	0.1	0.01
НОМАГАС	10.0	0.8	0.06
Вкупно	1,258.5	100.0	7.43

Имајќи ја предвид потенцијалната обврска кон државниот буџет која произлегува од државните гаранции, потребна е претпазливост и нивна одржливост. Имено, со повеќето гаранции доделени на заеми на Јавното претпријатие за државни патишта наменети за финансирање проекти од патна инфраструктура, одржувањето одржливо ниво на издадени гаранции е од клучно значење, придржувајќи се до лимитот утврден во СУЈД, каде што е утврдено на среднорочен лимит на висината на државните гаранции во однос на БДП.

Во однос на претпазливоста, процесот на издавање државни гаранции е регулиран со Законот за јавен долг и со негови подзаконски акти. Согласно овие акти, Министерството за финансии при носењето на одлука за издавање државна гаранција врши кредитна анализа, односно процена на кредитната способност на барателот на државна гаранција преку оцена на неговата ликвидност, солвентност и профитабилност. На овој

⁶ Закон за јавен долг („Службен весник на РМ“ бр.62/05, 88/08, 35/11 и „Службен весник на РСМ“ бр.98/19, 151/21 и 12/2025)

начин управувањето со потенцијалните обврски е значително унапредено и усогласено со меѓународните практики при издавање на државни гаранции.

7.4 Претпријатија во државна сопственост

Јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост преку вршењето на својата дејност од јавен интерес имаат значајно влијание врз јавните финансии и економијата и се значајни чинители во процесот на спроведување на политиките и стратешките планови согласно утврдените приоритети на Владата на Република Северна Македонија.

Имајќи предвид дека овие субјекти обезбедуваат суштински јавни услуги и се носители на спроведувањето на јавните политики, неопходно е да се зајакне управувањето и да се обезбедат повисоки стандарди на транспарентност и отчетност.

Слабите перформанси на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост можат да ја поткопаат фискалната дисциплина, да генерираат и да го зголемат долгот, да ги нарушат пазарите и да ја загрозат макроекономската стабилност. Неефикасните државни претпријатија ги истиснуваат приватните инвестиции и ја намалуваат продуктивноста, ограничувајќи го економскиот раст и конкурентноста. Тие често може да станат голем товар врз јавните финансии преку субвенциите, капиталните трансфери и буџетската поддршка, а нивниот долг, гаранции и квазифискални активности создаваат значителни потенцијални обврски.

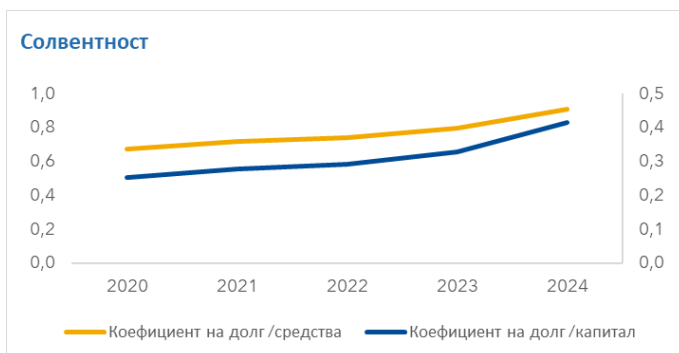
Во насока на воспоставување на индикатори за финансиските перформанси на овие јавни субјекти (ликвидност, профитабилност и солвентност), како клучни финансиски показатели за проценка на фискалните ризици на јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост, Министерството за финансии врши обработка на податоците прикажани во дел **2.6 Јавни претпријатија и трговски друштва во државна сопственост – Мониторинг и финансиски перформанси.**

Согласно извршената анализа на клучните финансиски показатели на 29-те субјекти, добиени се следните показатели:

- **Показателите за ликвидност** сигнализираат потенцијален проблем со ликвидноста, односно ограничена способност некои од јавните субјекти да ги покриваат краткорочните обврски. Побарувањата се наплатуваат за подолг временски период, што ни укажува на голем ризик и проблеми при наплатата – истото е најизразено кај претпријатијата кои спроведуваат активности во водостопанската дејност. Во однос на обврските кон доверителите, истите се плаќаат многу доцна, што укажува дека некои од јавните претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата како Јавното претпријатие за државни патишта, ЈП „Колекторски систем“- Охрид и АД „Железници на Република Северна Македонија - Транспорт“ – Скопје, се соочуваат со потребата од одложено плаќање на обврските.

- **Показателите на солвентност** за 2024 година кај некои од јавните субјекти (АД за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, АД „Железници на Република Северна Македонија – Транспорт“ – Скопје, ЈП за железничка инфраструктура „Железници на Република Северна Македонија“ - Скопје и АД „Пошта на Северна Македонија“ - Скопје) укажуваат на проблеми со можноста за навремено сервисирање на долгорочните обврски и одржување на финансиска стабилност, односно истите покажуваат висок ризик при отплата на каматите и главницата на заемите, поради што се наметнува потребата од приоритетен мониторинг на истите во наредниот период со цел навремено пресретнување на евентуалниот фискален ризик врз Буџетот на државата.

Графикон 28. Показатели на солвентност

- **Показателите на профитабилност** го мерат капацитетот на јавните претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата да управуваат со своите средства и капиталот, во остварување на

добивката, како и дали генерираат доволно приходи за да ги покријат оперативните трошоци. Согласно добиената анализа, може да се констатира дека сите субјекти се класифицираат како високоризични со слаба просечна стапка на профитабилност.

Графикон 29. Показатели на профитабилност

Согласно Законот за пријавување и евиденција на обврските, јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост имаат обврска на месечна основа да ги пријавуваат преземените, а недоспеани обврски и доспеаните, а неплатени обврски во Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски, за чие водење е надлежно Министерството за финансии. Врз основа на евидентирани податоци за пријавените обврски, Министерството за финансии на својата веб-страница континуирано, на квартална основа објавува збирни извештаи, што дополнително придонесува за зајакнување и зголемување на транспарентноста.

Врз основа на пријавените податоци од јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост во Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски, заклучно со месец декември 2025 година, евидентирани се доспеани обврски во износ од 14.483.491.615 денари, кои во однос на истиот период во 2024 година се намалени во апсолутен износ од 3.849.305.405 денари, што кореспондира на пад од приближно 27%. Поединечната анализа по субјекти укажува дека најголем износ на пријавени доспеани обврски се јавува кај:

- АД „Железници на Република Северна Македонија – Транспорт“ – Скопје и ЈП за железничка инфраструктура „Железници на Република Северна Македонија“ - Скопје, кои зафаќаат 68,35% од пријавените обврски, како резултат на тоа што овие транспортни претпријатија носат најголем дел од задолжувањето, а истото е во корелација со зголемените инвестиции и

- АД за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, кое зафаќа 24,2% од пријавените обврски, што е значаен дел бидејќи е поврзан со енергетската сигурност и стабилност на снабдувањето со енергенсии.

Притоа најголем пораст на пријавени обврски споредбено 2024 година и 2025 година, се јавува кај АД за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост за 75%, ЈП за железничка инфраструктура „Железници на Република Северна Македонија“ - Скопје, со 36.91% повеќе пријавени обврски, како и АД „Железници на Република Северна Македонија - Транспорт“ – Скопје со пораст од 16.3%.

Овие резултати ја нагласуваат неопходноста од континуирано следење и анализа на индивидуалните показатели за ликвидност, солвентност и профитабилност, со цел обезбедување соодветно управување и мониторинг, бидејќи нивната динамика претставува потенцијална закана за финансиската стабилност и создавање на фискален притисок врз Буџетот на Република Северна Македонија.

7.5 Локална самоуправа

Во текот на своето работење општините се соочуваат со разни предизвици поврзани со реализација на приходите и расходите. Како резултат на одредени влијанија, од објективен или субјективен карактер се јавуваат фискални ризици при реализацијата на приходите и расходите на општините. Во изминатиот период, еден од најголемите ризици за општините беше нереалното планирање на буџетите. Но, со воведувањето на фискалното правило за планирање на буџетите ваквата девијација се намалува. Така, во 2025 година, општините реализираа над 85% од нивните планирани буџети, што од една страна го намалува фискалниот ризик, а од друга страна го намалува и ризикот да се креираат високи износи на неизмирени обврски, што влијае врз нивното финансиско работење. Анализата на финансиското работење на општините е прикажана во делот 2.5 Буџет на локална власт.

Покрај горенаведеното, финансиското работење на општините е придружено со ризици, кои во најголем дел се јавуваат како резултат на високите износи на доспеани, а неплатени обврски, како и исполнување на условите за финансиска нестабилност. Дополнително, врз финансиското работење на општините влијаат и неплатените обврски на локалните јавни установи и општинските јавни претпријатија (Графикон 30). Согласно податоците од Електронскиот систем за пријавување на обврски, вкупните неплатени обврски на општините заклучно со март 2026 година изнесуваат 5.155 милиони денари и се забележува пад од 7,4% во споредба со крајот на 2025 година. Анализа на вкупните обврски покажува дека седум општини со највисоки обврски во март 2025 година, учествуваат со околу половина од вкупните неплатени обврски на сите општини. Оттука може да се заклучи дека општините кои имаат значителни износи на неизмирени обврски претставуваат помал дел од вкупниот број на општини, што укажува на сериозно нарушување на финансиската состојба на ограничен број на општини, а не на сите општините.

Доколку се анализираат неплатените обврски на општините на крајот на 2025 година, се констатира значителен пораст од околу 49% споредено со крајот на 2024 година. Ова зголемување се должи на засилената инвестициона активност и реализацијата на инфраструктурните проекти финансирани со средствата од Буџетот на Република Северна Македонија. Имајќи го предвид големиот број на проекти и нивната висока вредност, како и динамиката на исплата по времени извршни ситуации, очекувано е обврските да се зголемуваат и во наредниот период. Сепак овие обврски не претставуваат закана за финансиското работење на општините, имајќи предвид дека средствата за нивно покривање се обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија.

Исто така, Министерството за финансии на квартално ниво го следи финансиското работење на општините врз основа на добиените периодични финансиски извештаи за доспеани, а неплатени обврски и податоците за блокирани сметки. Согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа еден од условите за настанување на финансиска нестабилност е вкупниот износ на доспеани, а неплатени обврски над 60 дена во период од шест месеци, континуирано секој месец, со состојба на крајот на месецот не треба да надминува 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година. Согласно податоците од четвртиот квартал на 2025 година 10 општини исполнуваат услови за финансиска нестабилност.

Графикон 30. Неизмирени обврски на локална власт

Обврските на локалните јавни установи заклучно со март 2026 година изнесуваат 649 милиони денари и истите се зголемени за 47,4% во споредба со декември 2025 година. Дополнително, анализата покажува дека обврските од декември 2025 година се зголемени за 15,6% споредено со обврските од истиот период 2024 година.

Обврските на локалните јавни претпријатија во март 2026 година изнесуваа 6.631 милиони денари, при што е забележан незначителен пад од околу 0,3% во споредба со 2025 година. Доколку се анализира состојбата во декември 2025 година, обврските изнесуваат околу 6.654 милиони денари, што претставува намалување за 4,9% споредено со обврските во декември 2024 годината. Како значаен ризик во работењето на општините, во голем дел се детектирани и високите износи на трансфери кон локалните јавни претпријатија, кои се наменети за надминување на лошата финансиска состојба. Субвенциите кон локалните јавни

претпријатија во 2024 година изнесуваа околу 1,2 милиона денари, додека пак во 2025 година субвенциите кон јавните претпријатија изнесуваат 1,4 милиони денари. Ова укажува дека значителен дел од локалните јавни претпријатија се наоѓаат во лоша финансиска состојба и имаат потреба од дополнителна поддршка за нивно стабилизирање. Подетална анализата на доспеаните неплатени обврски е прикажана во делот 3.2 „Извештај за пријавените обврски согласно Законот за пријавување и евиденција на обврските“.

7.6 Јавни инвестиции

Ризиците на инфраструктурните проекти обично се материјализираат како зголемени проектни трошоци или доцнење во реализацијата во фазата на нивната имплементација, но факторите на ризик се утврдуваат уште во фазата на подготовка и оцена на проектот. Затоа, процената на ризиците треба да започне уште во фазата на подготовка на проектот, почнувајќи од проектниот концепт, а потоа да бидат подетално утврдени во физибилити студијата, со што ќе се придонесе кон преземање навремени и подобро информирани дејствија за нивно надминување или ублажување. Со донесувањето на Законот за буџети во септември 2022 год. и Уредбата за управување со јавните инвестиции (Службен весник на РСМ, бр. 78/25), се воспоставуваат стандардизирани процедури за подготовка, оценување и избор на инфраструктурни проекти, со што се овозможува на Владата да изготви Конечна приоритетна листа на предлог проекти за јавни инвестиции. Активностите за донесување на првата Конечна приоритетна листа на предлог проекти за јавни инвестиции се во завршна фаза. Листата на предлог проектни идеи која содржи проектни концепти подготвени од страна на предлагачите на проектите и проверени и оценети од Министерството за финансии е во постапка на разгледување од страна на Комитетот за јавни инвестиции. Согласно Уредбата за управување со јавни инвестиции, првата Конечна приоритетна листа на предлог проекти за јавни инвестиции ја донесува Владата, без да се врши рангирање на проектните идеи т.е. без да се одреди приоритет за финансирање. Буџетските корисници избираат и предлагаат нови иницијативи - проекти за јавни инвестиции од Конечната приоритетна листа на предлог проекти за јавни инвестиции.

Во однос на воведувањето на централизиран мониторинг заснован на ризик, по обезбедувањето на финансиски средства за проект, одговорноста за неговата реализација е на иницијаторот на проектот, кој е одговорен за техничкото спроведување и за следење на неговиот финансиски и физички напредок во текот на фазата на имплементација.

Покрај континуираниот мониторинг воведена е обврска на иницијаторите на проектите да подготвуваат и доставуваат квартални извештаи за напредокот на проектот до МФ, кои даваат информации за финансиското и физичкото напредување на проектот. Овој процес започна во третиот квартал од 2025 година за кој иницијаторите на проектите доставија квартални извештаи за следење на проектите. Министерството за финансии е во редовна комуникација со сите јавни субјекти кои доставуваат извештаи, ги анализира извештаите и по потреба дава насоки за нивна корекција.

Овие извештаи служат како клучна документација за следење на напредокот на проектот и се во функција на подобро буџетско планирање и проценка на фискалните ризици од проектите за јавни инвестиции, а воедно претставуваат и инструмент за одржување на транспарентноста и отчетноста.

Министерството за финансии, врз основа на податоците обезбедени од иницијаторите на проектите, во моментот работи на подготовка на полугодишен збирен извештај за реализацијата на портфолиото на проектите за јавни инвестиции кој ќе го достави до Комитетот за јавни инвестиции и Владата. На овој начин, Владата има увид за состојбата на проектите и во случај да има отстапувања на проектите во однос на планираната динамика (времето и/или трошоците) може да побара од иницијаторот на проектот дополнителни информации поврзани со отстапувањето или да одлучи за корекција, одлагање или гаснење на проектот. Со ова се поставени посебни правила за фундаментално разгледување на проектите кај кои има отстапување од првичниот план за имплементација во поглед на зголемување на проектните трошоци над првично планираните и доцнење во реализацијата. На тој начин, проактивно ќе се делува врз управувањето со ризиците на проектите со цел да се минимизира нивното фискално влијание.

Табела 38. Финансирање на проект Коридор 8/10д

проект	имплемтатор	2022		2023		2024		2025		2026	
		Буџет	Завршна	Буџет	Завршна	Буџет	Завршна	Буџет	Завршна	Буџет	Реализација 24.04.2026
Коридор 8 и 10д	ЈП за државни патишта	5,938,874	0	15,000,000	14,500,000	15,100,000	4,100,000	8,000,000	7,189,393	6,334,000	4,875,686

Во изминатиот период преку Буџетот на Република Северна Македонија значителен износ на средства се обезбедуваа за финансирање на проектот КОРИДОР 8/10д, кој предвидува проектирање и изградба на дел од Коридорот 8, планирање, проектирање, изградба и користење на Коридорот 8, делница: Тетово -

Гостивар/проширување на автопатот, изградба на нов автопат Требеништа - Струга - Кафасан, изградба на делниците Гостивар - Букојчани и Букојчани - Кичево, како и на Коридорот 10д, делница Прилеп - Битола.

Согласно со Измените на Законот за утврдување на јавен интерес и номинирање на стратешки партнер за имплементација на проектот за изградба на инфраструктурниот Коридор 8 (делница: Тетово – Гостивар - Букојчани и проектот за автопатот Требеништа - Струга – Кафасан), и Коридорот 10д (делница на автопатот Прилеп – Битола) во Република Северна Македонија, кои стапуваат на сила од 01 јуни 2026 година финансиските ресурси за спроведување на проектот, како и работите поврзани со експропријацијата во врска со спроведувањето на проектот, заеднички или одделно, ќе се обезбедуваат од страна на инвеститорот - Јавното претпријатие за државни патишта, додека исплатата на финансиските ресурси кон стратешкиот партнер ќе се врши во согласност со применливите закони.

Дополнително, заради обезбедување на потребните финансиски средства за реализација на клучни патни инфраструктурни проекти, предвидено е задолжување на Јавното претпријатие за државни патишта обезбедено со државна гаранција и тоа за финансирање на Проектот „Изградба на автопат делница Кичево - Охрид“, како и за изградба на инфраструктурниот коридор 8 (делници: Тетово - Гостивар - Букојчани и автопат Требеништа - Струга - Кафасан) и коридорот 10д (делница: Прилеп - Битола) во Република Северна Македонија.

7.7 Јавно приватно партнерство

Согласно постојниот Закон за концесии и јавно приватно партнерство, Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини е надлежен орган за јавно приватно партнерство (ЈПП) и го води Регистарот на доделени договори за воспоставување на ЈПП. Регистарот се води во хартиена и електронска форма (ексел табела) во кој се евидентирани податоците за доделените договори за воспоставување на јавно приватно партнерство за кои јавните партнери, односно органите надлежни за реализација на конкретните договори ги доставиле врз основа на пропишан образец. Во моментот, Регистарот за доделени договори за ЈПП содржи податоци за 67 склучени договори, од кои 19 договори за ЈПП како концесија и 48 договори за ЈПП како јавна набавка. Од аспект на нивото на кои се склучени договорите, тие може да се поделат на договори склучени од централна власт (11) и од локалната власт (56), додека по областа договорите може да се поделат на: 1/Енергетска ефикасност (3 договори), 2/Фотоволтаици/Фотонапонски центри (4 договори), 3/Хидроцентрали, мали и големи (9 договори), 4/Јавно осветлување (21 договор), 5/Спортски комплекси (10 договори), 6/Комунален отпад (6 договори), 7/Паркинг и услуги за паркинг (8 договори), 8/Здравствени услуги (1 договор) и 9/Административно деловни објекти (5 договори). Регистарот не располага со комплетни податоци односно параметри од склучените договори и презентира ограничени финансиски информации, при што дадени се делумни информации за: вредноста на склучениот договор (проценета вредност на инвестицијата), процентуален износ на концесиски надоместок, и одреден податок за пренос на стварни права, како и плаќање надоместок во пари од страна на јавниот партнер онаму каде што тоа е предвидено.

Во процесот на имплементација на постојното законодавство, евидентирани се одредени слабости во однос на регулирање на материјата која се однесува на планирањето, селекција, подготовка и одобрување на проектите за ЈПП, како и во однос на мониторирање и надзор во спроведување на постапките за доделување на договорите за воспоставување на ЈПП и реализација на склучените договори. Оттука, поради потребата за надминување на истите, во насока на воспоставување на ефективен систем за ЈПП и концесии и усогласување на постојното со европското законодавство, подготвен е нов Предлог на Законот за јавно приватно партнерство, којшто е во фаза на негово финализирање, за што е формирана работна група со претставници од повеќе институции. Истовремено, се планира да се воспостави Единствен електронски систем за ЈПП, со што ќе се овозможи следење на целокупната постапка за доделување на договори за воспоставување на јавно приватно партнерство, од нивно објавување до склучувањето на договорот, при што се планира и воспоставување на нов Регистар на склучени/доделени договори како единствена дигитална база на податоци за целокупната постапка за доделување на договорите во оваа област, на централно и локално ниво. Целта е да се обезбеди доследно следење на имплементацијата на ЈПП и концесиските проекти (планирање, подготовка и одобрување на проект, тендерска постапка и избор на најповолен понудувач, склучување на договор, следење на реализацијата и мониторинг на договорот и сл.). На тој начин ќе се создадат предуслови за подобро управување со фискалните ризици кои произлегуваат од овие проекти.

7.8 Правни побарувања

Во изминатиот период плаќањата со буџетски средства за подмирување на судските побарувања против државата бележат тренд на зголемување, а сличен тренд се бележи и кај бројот на судски постапки против државата. Бројот на парнични постапки од 14.871 во 2020 година е зголемен на 29.690 во 2024 година што претставува зголемување од 99,7%. За истиот период од Буџетот се исплатени 16,5 милиони евра во 2020 година, а во 2024 година 36 милиони евра (0,6% од буџетските расходи), што зголемување од 118,7%.

Најголем дел од парничните постапки (над две третини) се работни спорови поведени од вработени во државните органи и институции согласно трудовото законодавство (Закон за административни службеници, Закон за работни односи, Колективни договори и други *lex specialis* закони и подзаконски акти од областа на работните односи). Следни се парничните стопански спорови за договорни и облигациони односи (по основ на ЗОО и договори по основ на јавни набавки, капитални инвестициски вложувања/инфраструктурни проекти и концесиски договори). Останатите (околу една десетина) се сопственички и спорови по друг основ. Дополнително има и парнични судски постапки против јавните претпријатија, акционерските друштва во државна сопственост, единиците на локалната самоуправа и арбитражни постапки, за кои Државното правобранителство не располага со информации.

Табела 39. Исплатени средства по години и број на парнични постапки

Година	Во мил. денари	Број на парн. постапки*
2020	1.016,6	14.871
2021	1.436,4	18.278
2022	1.304,7	23.459
2023	2.157,0	26.717
2024	2.223,7	29.690
2025	1.617,5	/
2026	1.838,1**	/

Извор: Министерство за финансии; *Државно правобранителство (состојба крај на година)

**Проценка на планирани средства за 2026 година врз основа на реализација на средства во прв квартал 2026 година

Државното правобранителство не располага со единствен информациски систем за автоматско управување со предмети, што го отежнува процесот на анализа на судските побарувања против државата вклучително и за потенцијалните фискални ризици. Се преземаат активности за воведување на информациски систем кој ќе обезбеди евиденција, автоматска распределба, движење, управување со документи и создавање на бази на податоци за статистички податоци, со што ќе се зајакне капацитетот за анализирање, следење и планирање на ефектите од фискалните ризици поврзани со судски спорови.

7.9 Ризици за животната средина

Согласно одредбите од Законот за буџети, во буџетскиот план на државата потребно е да се предвидат средства како резерва која ќе се користи за отстранување на последици од елементарни непогоди, еколошки несреќи, вонредни и кризни состојби, како и пандемии и епидемии. Оттука, во однос на планирани средства за резерви за вонредни ситуации и финансирање на елементарни непогоди за 2026 година, со Буџетот на Република Северна Македонија за 2026 година се планирани средства во износ од 200 милиони денари, од кои 100 милиони денари (ставка Постојана резерва) се наменети за отстранување на последици од елементарни непогоди, епидемии и еколошки катастрофи.

Табела 40. Планирани и реализирани средства од ставка Постојана резерва за елементарни непогоди

Година	Планирани средства	Реализирани средства
2021	100 мил. денари	93,5 мил. денари
2022	100 мил. денари	268,5 мил. денари
2023	100 мил. денари	50,7 мил. денари
2024	100 мил. денари	9,2 мил. денари
2025	100 мил. денари	76,0 мил. денари

Извор: Министерство за финансии

Видовите на елементарни непогоди на кои е изложена земјата се поплави, шумски пожари, суши, свлечишта, земјотреси, други временски непогоди, епидемии на заразни болести кај луѓето и животните итн. Според меѓународната база на податоци за елементарни непогоди, поплавите се најчеста појава во земјата со околу 50% во вкупно регистрираните елементарни непогоди, по што следат екстремните временски услови (25%), шумски пожари (12,5%), суша (6,3%) и бури (6,3%).

При појава на елементарни непогоди, Центарот за управување со кризи се соочува со зголемени расходи, особено во категориите: плати и надоместоци и стоки и услуги (патни трошоци, комуникациски и транспортни услуги, материјали, поправки и други оперативни трошоци). Во периодот 2021–2023 година зголемените трошоци главно биле покривани преку прераспределба на средства во рамки на Буџетот и преку ребаланс. Во 2024 година Владата со Одлука одобрила 10,5 милиони денари од буџетските резерви за справување со пожарите, од кои дел биле реализирани за логистички и оперативни трошоци, додека средства за прекувремената работа на ангажираните лица не биле одобрени, поради што се покренати судски постапки од страна на вработените. Во 2025 година Центарот за управување со кризи повторно побарал дополнителни средства за функционирање во услови на кризна состојба поради пожари, при што дел од трошоците биле покриени во рамки на постојниот буџет, додека одредени обврски остануваат за понатамошно разгледување и решавање.

Природните катастрофи предизвикуваат штета на продуктивниот капитал и инфраструктура што следствено води кон контракција на домашната економска активност и понизок раст на БДП. Овој ефект е најизразен во годината кога се случила природната непогода. Дополнително, поради намалените јавни приходи и зголемени јавни расходи, шокот предизвикан од природната катастрофа води кон зголемување на фискалниот дефицит, што во крајна линија доведува до потреба од дополнително финансирање и резултира со зголемен јавен долг.

8. Очекувани резултати од среднорочните проекции

Среднорочната петгодишна фискална стратегија обезбедува фискална рамка за управување со јавните финансии и преку внимателна фискална консолидација, Владата создава основа за одржлив економски раст и зајакната фискална стабилност.

На среден рок од фискалните проекции се очекува:

- макроекономската стабилност и фискалната одржливост,
- одговорна фискална политика во функција на економски раст и постигнување на нумеричките фискални правила,
- дисциплинирана буџетска потрошувачка преку ефикасно искористување на средствата и реализација на зголемени перформанси од работењето со подобрен квалитет на јавните услуги и дигитализација на услугите од јавниот сектор, како и
- реализација на капиталните расходи и на инфраструктурните проекти во приоритетните области, во согласност со владините политики, кои ќе генерираат позитивни ефекти врз економскиот раст на среден рок.

Со утврдување на јасни квантитативни цели и внимателно дизајнирани фискални проекции, среднорочната фискална стратегија создава стабилна и предвидлива рамка за управување со јавните финансии, овозможувајќи истовремено фискална консолидација и ефикасно справување со последиците од кризата со нафтните деривати.

раздел	2027	2028	2029	2030	2031
01001 ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	130,585,000	137,349,000	142,714,000	147,456,000	153,332,000
01002 АГЕНЦИЈА ЗА РАЗУЗНАВАЊЕ	390,459,000	420,424,000	446,638,000	472,117,000	498,173,000
02001 СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	1,220,532,000	1,260,453,000	1,304,574,000	1,328,786,000	1,384,176,000
02002 ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА	224,638,000	239,717,000	255,760,000	270,187,000	282,952,000
02003 ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА	92,511,000	102,632,000	111,372,000	125,943,000	129,283,000
02004 ДРЖАВНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	148,413,000	1,421,923,000	1,636,038,000	153,323,000	158,495,000
02005 КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈА	50,254,000	51,330,000	53,817,000	56,720,000	59,150,000
02006 АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ	28,283,000	27,011,000	28,144,000	28,198,000	29,184,000
02007 ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА ЖАЛБИ ПО ЈАВНИ НАБАВКИ	45,641,000	45,506,000	48,226,000	49,983,000	51,807,000
02009 РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ДОМУВАЊЕ	16,429,000	17,283,000	18,057,000	18,706,000	19,378,000
02010 СОВЕТ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ И НАДЗОР НА РЕВИЗИЈАТА	8,306,000	8,777,000	8,924,000	9,277,000	9,645,000
02011 КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА	39,263,000	41,311,000	43,169,000	44,727,000	46,344,000
02012 ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА ОДЛУЧУВАЊЕ ВО УПРАВНА ПОСТАПКА, ПОСТАПКА ОД РАБОТЕН ОДНОС И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР ВО ВТОР СТЕПЕН	109,043,000	114,895,000	120,196,000	124,637,000	129,257,000
02013 РЕВИЗОРСКО ТЕЛО ЗА РЕВИЗИЈА НА ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ	55,776,000	58,563,000	61,092,000	63,220,000	65,428,000
02015 ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧКА АГЕНЦИЈА	61,355,000	63,881,000	66,188,000	68,151,000	70,186,000

02016 ФИСКАЛЕН СОВЕТ	10,925,000	11,302,000	11,650,000	11,949,000	12,256,000
03001 УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	109,180,000	114,340,000	119,029,000	122,987,000	127,098,000
04001 ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	3,099,201,000	3,366,215,000	3,330,949,000	3,691,920,000	3,854,150,000
04002 СЛУЖБА ЗА ОПШТИ И ЗАЕДНИЧКИ РАБОТИ НА ВЛАДАТА НА РСМ	1,344,997,000	1,374,368,000	1,411,964,000	1,446,720,000	1,502,238,000
04003 СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО	32,790,000	34,566,000	36,079,000	37,391,000	38,803,000
04006 ДРЖАВНО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	256,789,000	269,571,000	282,054,000	292,508,000	303,389,000
04008 АГЕНЦИЈА ЗА АДМИНИСТРАЦИЈА	50,365,000	52,893,000	55,187,000	57,115,000	59,118,000
04009 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА	193,036,000	199,991,000	206,358,000	211,807,000	217,447,000
04010 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДНОСИ МЕЃУ ЗАЕДНИЦИТЕ	181,499,000	190,144,000	198,001,000	204,632,000	211,520,000
04012 АГЕНЦИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА ЗАЕДНИЦИТЕ	20,234,000	21,283,000	22,234,000	23,033,000	23,860,000
04013 АГЕНЦИЈА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОДЗЕМЕН ИМОТ	42,073,000	44,475,000	46,647,000	48,461,000	50,351,000
04015 АГЕНЦИЈА ЗА ПРИМЕНА НА ЈАЗИКОТ	37,699,000	39,387,000	40,923,000	42,225,000	43,572,000
04016 АГЕНЦИЈА ЗА ИНОВАЦИИ, НАУЧНО-ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И ПРЕТПРИЕМНИШТВО НА РСМ	513,343,000	528,997,000	544,579,000	560,021,000	575,542,000
05001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА	19,174,368,000	20,461,760,000	21,811,728,000	23,232,176,000	24,645,504,000
05002 ДИРЕКЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА КЛАСИФИЦИРАНИ ИНФОРМАЦИИ	44,667,000	46,826,000	48,787,000	50,438,000	52,150,000
05003 ДИРЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ	312,185,000	324,328,000	335,423,000	354,882,000	366,693,000
05004 ЦЕНТАР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ	359,596,000	377,789,000	394,282,000	408,123,000	422,521,000

06001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ	15,420,059,000	16,160,477,000	17,075,313,000	17,747,797,000	18,472,174,000
06003 АГЕНЦИЈА ЗА НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ	578,719,000	609,053,000	636,549,000	659,615,000	683,613,000
07001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА	841,190,000	857,474,000	892,914,000	917,999,000	942,442,000
07002 УПРАВА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИ	1,786,596,000	1,907,385,000	1,995,897,000	2,073,044,000	2,162,625,000
07003 УПРАВА ЗА ВОДЕЊЕ НА МАТИЧНИТЕ КНИГИ	338,517,000	358,698,000	375,403,000	389,801,000	404,688,000
07004 БИРО ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ НА РСМ ПРЕД ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА	10,360,000	10,813,000	11,227,000	11,577,000	11,936,000
08001 МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ И НАДВОРЕШНА ТРГОВИЈА	1,798,143,000	1,886,078,000	1,937,439,000	1,955,415,000	2,001,353,000
09001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ	1,484,614,000	1,418,692,000	1,349,075,000	1,274,914,000	1,308,828,000
09003 ЦАРИНСКА УПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	1,541,445,000	1,632,018,000	1,715,050,000	1,786,324,000	1,820,080,000
09004 АГЕНЦИЈА ЗА СТОКОВНИ РЕЗЕРВИ	134,598,000	197,045,000	239,350,000	271,429,000	333,561,000
09005 УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ	3,907,968,000	3,989,549,000	4,065,874,000	4,533,878,000	4,803,924,000
09006 УПРАВА ЗА ФИНАНСИСКА ПОЛИЦИЈА	107,239,000	113,818,000	119,839,000	125,055,000	130,438,000
10001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА И ТРУД	5,736,809,000	5,280,274,000	4,428,774,000	4,719,597,000	4,509,906,000
10002 АГЕНЦИЈА ЗА СТРАНСКИ ИНВЕСТИЦИИ И ПРОМОЦИЈА НА ИЗВОЗОТ НА РСМ	67,686,000	70,904,000	73,830,000	76,297,000	78,857,000
10004 ДИРЕКЦИЈА ЗА ТЕХНОЛОШКИ ИНДУСТРИСКИ РАЗВОЈНИ ЗОНИ	1,763,097,000	1,786,854,000	1,810,063,000	1,832,330,000	1,894,994,000
10101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕНЕРГЕТИКА, РУДАРСТВО И	1,164,965,000	398,602,000	526,745,000	473,999,000	521,686,000

МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ					
12101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	773,562,000	791,766,000	808,683,000	823,570,000	838,912,000
13001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ	10,202,744,000	4,162,218,000	2,596,617,000	2,628,320,000	2,660,672,000
14001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО	1,630,303,000	1,695,537,000	1,954,829,000	2,105,107,000	2,258,401,000
14002 АГЕНЦИЈА ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО - БИТОЛА	101,115,000	105,672,000	111,515,000	115,652,000	119,955,000
14003 УПРАВА ЗА ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ РАБОТИ	141,084,000	148,324,000	154,891,000	160,404,000	166,136,000
14004 АГЕНЦИЈА ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ	7,677,142,000	9,796,562,000	9,551,008,000	10,036,588,000	10,445,309,000
14005 АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	544,480,000	577,490,000	596,477,000	616,305,000	725,312,000
15001 МИНИСТЕРСТВО ЗА СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА, ДЕМОГРАФИЈА И МЛАДИ	84,705,988,000	86,412,991,000	86,563,243,000	84,920,178,000	82,528,415,000
16001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА	43,389,945,000	45,558,874,000	47,069,981,000	49,663,081,000	51,661,553,000
16002 БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО	309,287,000	320,855,000	331,439,000	340,484,000	349,854,000
16003 НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЈА ЗА ЕВРОПСКИ ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМИ И МОБИЛНОСТ	33,924,000	35,636,000	37,189,000	38,495,000	39,850,000
16201 МИНИСТЕРСТВО ЗА СПОРТ	887,302,000	998,222,000	1,058,989,000	1,148,288,000	1,180,111,000
17001 МИНИСТЕРСТВО ЗА	2,339,408,000	2,439,185,000	2,528,338,000	2,566,406,000	2,604,952,000

ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА					
17101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЈАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА	260,295,000	240,540,000	249,954,000	256,809,000	263,947,000
18001 МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА И ТУРИЗАМ	378,383,000	391,913,000	404,315,000	414,952,000	425,969,000
18010 ФИНАНСИРАЊЕ НА ДЕЈНОСТИТЕ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА	6,047,599,000	6,767,452,000	6,921,675,000	7,060,956,000	7,344,584,000
19001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО	7,869,325,000	6,617,584,000	5,996,000,000	5,715,076,000	5,828,986,000
19101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	242,951,000	248,464,000	253,637,000	258,271,000	263,028,000
19201 АГЕНЦИЈА ЗА ИСЕЛЕНИШТВО	20,395,000	21,176,000	21,892,000	22,505,000	23,137,000
19302 АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР	23,067,000	24,267,000	25,355,000	26,269,000	27,217,000
20001 КОМИСИЈА ЗА ОДНОСИ СО ВЕРСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И РЕЛИГИОЗНИ ГРУПИ	12,254,000	12,816,000	13,327,000	13,760,000	14,207,000
21001 АГЕНЦИЈА ЗА КАТАСТАР НА НЕДВИЖНОСТИ	328,614,000	347,790,000	365,122,000	379,583,000	394,646,000
22001 ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА	340,890,000	276,443,000	290,715,000	304,477,000	315,127,000
24001 ДРЖАВЕН АРХИВ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	213,353,000	225,239,000	235,730,000	244,514,000	253,652,000
25001 БИРО ЗА ПРОЦЕНА	21,639,000	22,901,000	24,043,000	24,995,000	25,987,000
26001 МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ	169,835,000	177,554,000	184,580,000	190,521,000	196,692,000
28001 БИРО ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ	192,143,000	200,175,000	203,095,000	205,832,000	213,624,000
29010 СУДСКА ВЛАСТ	3,137,045,000	3,358,237,000	3,554,350,000	3,726,947,000	3,954,518,000
31010 ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	946,813,000	990,874,000	1,030,946,000	1,064,791,000	1,099,961,000
31011 СОВЕТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ	38,856,000	40,837,000	42,632,000	44,138,000	45,703,000

31101 НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ	117,484,000	123,029,000	127,729,000	131,864,000	136,061,000

раздел	2027	2028	2029	2030	2031
66002 ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ	57,114,000,000	59,387,000,000	61,669,000,000	63,955,000,000	66,253,000,000
66003 АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	4,953,000,000	5,297,000,000	5,666,000,000	6,059,000,000	6,480,000,000
66004 ФОНД ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДИСКО ОСИГУРУВАЊЕ	157,733,000,000	161,925,000,000	166,237,000,000	170,389,000,000	174,534,000,000

сметка 786 - Расходи од заеми

раздел	2027	2028	2029	2030	2031
07002 УПРАВА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИ	338,250,000	369,000,000	307,500,000	276,750,000	0
09001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ	464,199,000	159,824,000	49,174,000	22,674,000	0
10101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕНЕРГЕТИКА, РУДАРСТВО И МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	30,750,000	30,750,000	61,500,000	123,000,000	123,000,000
12101 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	2,244,750,000	1,888,395,000	1,480,305,000	1,499,062,500	799,500,000
13001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ	4,371,801,000	4,482,167,001	16,349,299,250	29,406,820,496	50,080,425,000
14001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО	492,000,000	1,020,900,000	1,353,000,000	2,170,950,000	1,476,000,000
15001 МИНИСТЕРСТВО ЗА СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА, ДЕМОГРАФИЈА И МЛАДИ	399,750,000	455,100,000	458,175,000	727,268,004	0
16001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА	1,014,750,000	1,107,000,000	1,044,546,750	1,085,475,000	1,356,075,000
19001 МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО	0	184,500,000	184,500,000	369,000,000	615,000,000